

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۶

دفترچه پاسخ

جمعه ۱۶ مرداد ماه ۱۴۰۵

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

درس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - امیرحسین اذانی
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - افشین محی الدین - کاظم کاظمی ابوالفضل غلامی - مهدی ضیایی - مجتبی بلاغتی اسماعیل رضوی - مهر داد مشایخی محمدحسین زنوزی - علیرضا بدیع - عماد فیض آبادی	فاطمه عباسی - فاطمه حمیدی اسماعیل رضوی - امیرحسین اذانی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - بهزاد اندرز - فروغ تیموریان	محمدحسین هاشمی سپیده فتح الهی امیرحسین اذانی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایون زاده - عرفانه دهلوی	امیر نوری پور - زهره قموشی امیرحسین اذانی
زبان عربی	هاله کریمی	روح الله گلشن - کیارش پورمهدی	مریم آقاییاری - سمیه جغتایی امیرحسین اذانی
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند	کیان کیانی دوست زهرافروغی - امیرحسین اذانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	آزاده میرزایی - علیرضا کاهیدوند	زهرافروغی - زینب باوفا امیرحسین اذانی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری	حسن صدری - سیدمهدی کیانفر فاطمه نیک محتشم امیرحسین اذانی

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت های خوبتون انرژی می گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

سلام رفیق!

اول از همه دمت گرم. همین که الان داری این متن رو می‌خونی و توی آزمون‌های شش‌گانه تابستون موسسه ماز شرکت کردی، یعنی یه قدم بزرگ از خیلی از رقیب‌ها جلوتری. راستش رو بخوای، تابستون برای یه کنکوری، حکم اون تایم‌اوت طلایی رو داره که می‌تونه سرنوشت بازی رو کلاً عوض کنه. احتمالاً می‌پرسی چطور؟ بذار برات بازش کنم.

آزمون‌های برنامه‌ای تابستون قراره سه تا کار بزرگ و حیاتی رو برات انجام بدن:

۱ تثبیت داغ‌داغ یازدهم

فرصت طلایی تست‌زنی

تو همین تیرماه کلی سختی کشیدی و امتحانات نهایی یازدهم رو پشت سر گذاشتی. یعنی مطالب سال یازدهم هنوز توی ذهنت تازه‌ست. اما یادت باشه خوندن تشریحی برای نهایی با تست‌زنی کنکور فرق داره. تابستون بهترین فرصته که تا تنور داغه، نون رو بچسبونی! حالا با تست‌زنی و تحلیل آزمون‌ها، مطالب یازدهم رو توی ذهنت تثبیت کن تا با خیال راحت پرونده این پایه رو ببندی و برای ادامه مسیر آماده بشی.

۲ شخم‌زدن و عمیق‌سازی سال دهم

پایه محکم، نتیجه بهتر

شاید بگی «سال دهم رو اون‌طور که باید عمیق نخوندم» یا «خیلی از مطالبش یادم رفته». اصلاً نگران نباش! بخش دوم برنامه دقیقاً برای همینه. توی تابستون برمی‌گردیم و پایه دهم رو عمیق مرور می‌کنیم تا هر نقطه ضعف یا حفره علمی برطرف بشه. این‌طوری مهرماه، سال دوازدهم رو با یه پایه محکم و اعتمادبه‌نفس بیشتر شروع می‌کنی.

۳ پیش‌خوانی دوازدهم؛ برگ برنده‌ تو!

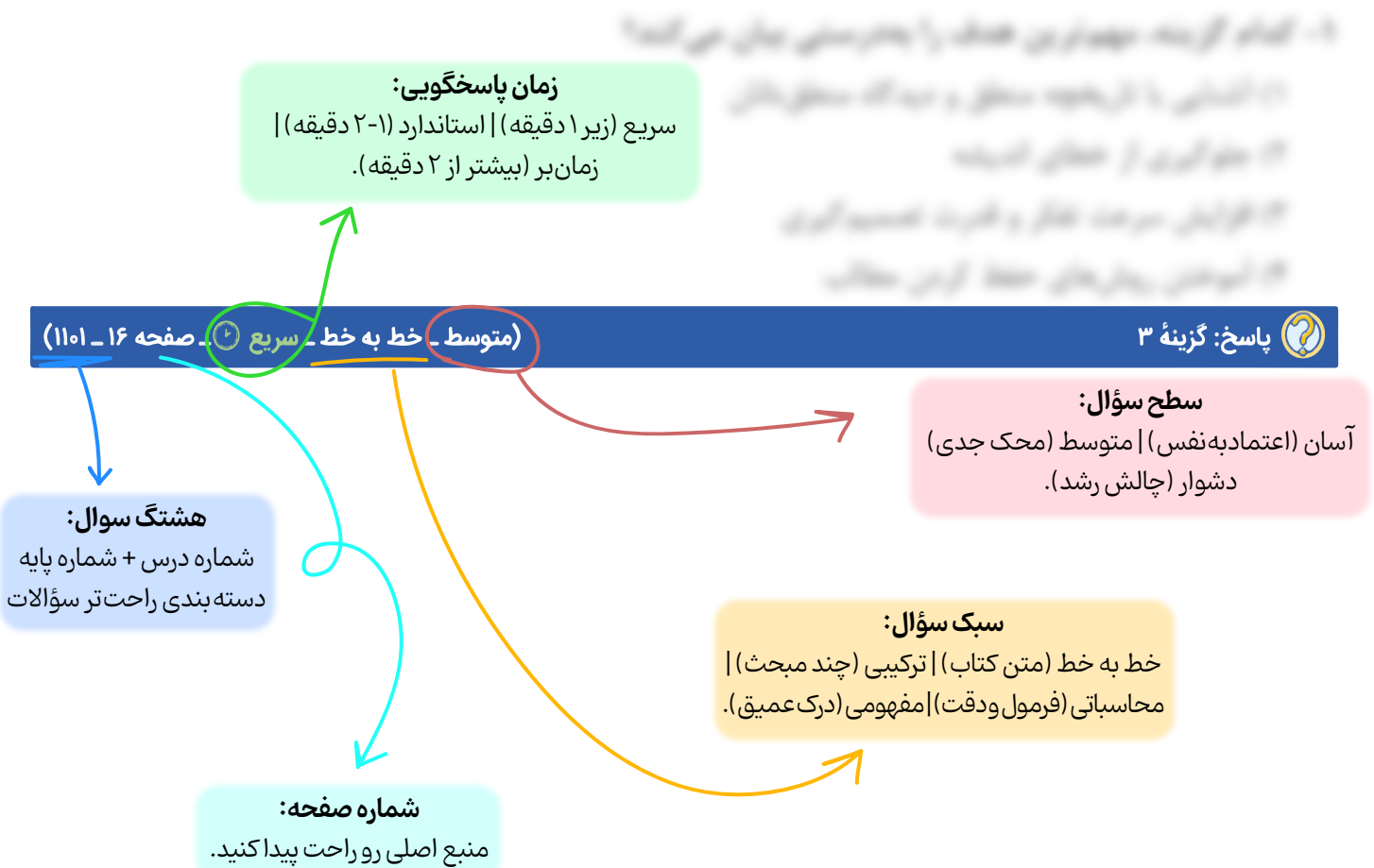
اختیاری اما شگفت‌انگیز

توی برنامه آزمون‌ها، یه بخش اختیاری هم برات گذاشتیم: پیش‌خوانی یه بخش کم‌حجم از سال دوازدهم. شاید بگی «حالا چه کاریه؟ از مهر می‌خونم!» اما وقتی مدرسه شروع میشه، حجم درس‌ها و تکالیف دوازدهم یهو زیاد میشه و ممکنه استرس بگیری. اگه تابستون فقط یه آشنایی اولیه با این مباحث پیدا کرده باشی، مهرماه درس‌ها برات ناآشنا نیستن و با اعتمادبه‌نفس بیشتری سر کلاس حاضر می‌شی. همین حس «من یه قدم جلوترم»، انگیزه خوبی برای ادامه مسیرت میشه.

حرف آخر...

رفیق، کنکور یه مسیر پیوسته و علمیه. آزمون‌های برنامه‌ای تابستون مثل یه نقشه راهنما و جی‌پی‌اس عمل می‌کنن که نمیدارن توی مسیر گم بشی. پس قدم‌ها رو محکم بردار، تحلیل آزمون‌ها رو جدی بگیر و مطمئن باش این تلاش‌های تابستونه، پاییز و زمستون خیلی راحتی رو برات می‌سازه. منتظر درخششت توی آزمون بعدی هستیم!

راهنمای پاسخنامه آزمون‌ها

یادتون باشه:

- ✓ هر سؤال یک فرصت یادگیری، نه یک مانع.
- ✓ پاسخنامه فقط جواب نیست؛ یک کارگاه آموزشی کامله.
- ✓ با هر آزمون و مرور این پاسخنامه، یک پله بالاتر می‌رید و یک قدم به رؤیایون نزدیک‌تر می‌شید.
- ✓ موفقیت فقط برای کسانی که با برنامه و انگیزه حرکت می‌کنن. شما همون آدمید.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث پایه یازدهم در مجموع ۶ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌است.

سهم در
کنکور

۱- کدام گزینه یک گزاره است؟

- (۱) مولانا بزرگ‌ترین شاعر ایران است.
- (۲) سعدی شاعر قرن هفتم هجری شمسی است.
- (۳) عدد $۰/۰۰۰۰۱$ عددی بسیار کوچک است.
- (۴) تهران زیباترین شهر خاورمیانه است.

(آسان - مفهومی - سریع ۱ - صفحه ۲ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

تنها گزینه (۲) را می‌توان گزاره محسوب کرد و به آن یک ارزش منحصر به فرد نسبت داد.

حواست باشه!

گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) قابل ارزش‌گذاری به صورت منحصر به فرد نیستند.

نکته

گزاره جمله‌ای خبری است که بتوانیم در حال حاضر یا آینده دقیقاً یکی از دو ارزش درست یا نادرست را به آن نسبت بدهیم.

۲- ارزش کدام گزاره دو شرطی درست است؟

- (۱) یک چهارضلعی مربع است، اگر و تنها اگر چهارضلعی لوزی باشد.
- (۲) اگر دو عدد فرد باشند، آنگاه مجموع آن‌ها زوج است و برعکس.
- (۳) اگر انحراف معیار داده‌ها برابر صفر باشد، آنگاه داده‌ها با یکدیگر برابرند و برعکس.
- (۴) اگر x عددی مثبت باشد، آنگاه x^2 عددی مثبت است و برعکس.

(متوسط - استدلالی - استاندارد ۱ - صفحه ۸ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

گزینه ۳: $\sigma = 0 \Leftrightarrow$ داده‌ها برابر یکدیگرند.

حواست باشه!

در گزاره‌های دو شرطی که ارزش‌گذاری در گزاره‌ها به یکدیگر وابسته‌اند باید ارزش گزاره شرطی و عکس آن را بررسی کرد.

در گزاره‌های داده‌شده باید ارزش‌گذاری را به صورت شرطی و عکس آن جداگانه بررسی کرد.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ اگر چهارضلعی مربع باشد، آنگاه لوزی نیز هست. اما عکس این گزاره شرطی نادرست است؛ چرا که لوزی می‌تواند مربع نباشد.
- ۲ اگر دو عدد فرد باشند، آنگاه مجموع آن‌ها زوج است. اما عکس این گزاره شرطی نادرست است؛ چرا که اگر مجموع دو عدد زوج باشد، آن دو عدد می‌توانند زوج نیز باشند.
- ۳ به صورت یک گزاره دو شرطی درست است.
- ۴ اگر $x > 0$ باشد، آنگاه x^2 نیز مثبت است. اما عکس آن نادرست است؛ چرا که اگر مجذور عددی مثبت باشد، آنگاه آن عدد می‌تواند منفی نیز باشد.

ارزش گزاره دو شرطی در حالتی درست است که ارزش دو گزاره یکسان باشد.

۳- کدام هم‌ارزی نادرست است؟ (T: همواره درست، F: همواره نادرست)

$$\begin{aligned} (1) \quad & \sim(p \vee \sim q) \Rightarrow r \equiv p \vee \sim q \vee r \\ (2) \quad & (p \wedge \sim p) \Rightarrow r \equiv T \\ (3) \quad & (\sim p \vee p) \Rightarrow q \equiv F \\ (4) \quad & p \vee (p \wedge q) \Rightarrow \sim p \equiv p \end{aligned}$$

(متوسط - استدلالی - استاندارد) - صفحه ۲ تا ۹ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

$$(\sim p \vee p) \Rightarrow q \equiv T \Rightarrow q \equiv q$$

q می‌تواند T یا F باشد.

هم‌ارزی‌های زیر را به خاطر بسپارید:

$$\begin{aligned} \sim(p \wedge q) &\equiv p \vee \sim q & p \vee (p \wedge q) &\equiv p \\ \sim(p \vee q) &\equiv p \wedge \sim q & p \wedge (p \vee q) &\equiv p \\ p \Rightarrow q &\equiv \sim p \vee q \\ p \Rightarrow p &\equiv T, \quad p \wedge \sim p \equiv F, \quad p \vee \sim p \equiv T \\ p \Rightarrow \sim p &\equiv \sim p \end{aligned}$$

با توجه به هم‌ارزی‌های درسنامه داریم:

۱) $\sim(p \vee \sim q) \Rightarrow r \equiv (p \vee \sim q) \vee r$ ✓

۲) $(p \wedge \sim p) \Rightarrow r \equiv \underbrace{F \Rightarrow r}_{\text{به انتقای مقدم}} \equiv T$ ✓

۳) $(\sim p \vee p) \Rightarrow q \equiv T \Rightarrow q \equiv q$ ✗

۴) $p \vee (p \wedge q) \Rightarrow \sim p \equiv p \Rightarrow \sim p \equiv \sim p$ ✓

۴- اگر $(p \vee \sim q) \Rightarrow r \equiv F$ و $p \Leftrightarrow r \equiv T$ باشد، آنگاه ارزش $(p \vee r) \Rightarrow (q \wedge s)$ هم‌ارز کدام است؟ (F: نادرست، T: درست)

~s (۴)

s (۳)

T (۲)

F (۱)

(دشوار - استدلال - استاندارد) - صفحه ۴ تا ۱۱ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$\begin{aligned} (p \vee \sim q) \Rightarrow r \equiv F &\Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} p \vee \sim q \equiv T \\ r \equiv F \end{array} \right\} \Rightarrow p \equiv r \equiv F \\ p \Leftrightarrow r \equiv T &\Rightarrow p \equiv r \\ (p \vee r) \Rightarrow (q \wedge s) &\equiv T \text{ (به انتقای مقدم)} \\ \underbrace{p \vee r}_F & \end{aligned}$$

چون ارزش گزاره شرطی نادرست (F) است؛ پس:

$$\left\{ \begin{array}{l} p \vee \sim q \equiv T \\ r \equiv F \end{array} \right.$$

از طرفی گزاره دو شرطی در حالتی درست است که ارزش هر دو گزاره یکسان باشد. چون $r \equiv F$ ؛ پس $p \equiv F$.
 ارزش $p \vee \sim q$ زمانی درست است که حداقل ارزش یکی از گزاره‌ها درست باشد؛ بنابراین با توجه به آن که $p \equiv F$ ؛ پس $q \equiv T$ است.
 در نتیجه $q \equiv F$.
 گزاره شرطی داده‌شده به انتفای مقدم ارزش درست دارد؛ چون $p \vee r \equiv F$.

گزاره شرطی تنها در حالتی ارزش نادرست دارد که مقدم ارزش درست و تالی ارزش نادرست داشته باشد.

۵- عکس نقیض گزاره شرطی «اگر $0 < x < 1$ باشد، آنگاه $x^2 < x$ است.» کدام است؟

(۱) اگر $x^2 \geq x$ باشد، آنگاه x بین صفر و یک نیست.

(۲) اگر $x^2 > x$ باشد، آنگاه $x \geq 1$ است.

(۳) اگر $x^2 \geq x$ باشد، آنگاه $x < 0$ است.

(۴) اگر $x^2 < x$ باشد، آنگاه $0 < x < 1$ است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

عکس نقیض گزاره $\leftarrow$ اگر $x^2 \geq x$ ؛ آنگاه x بین صفر و یک نیست.

عکس نقیض گزاره شرطی

عکس نقیض گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim p \Rightarrow \sim q$ نوشته می‌شود.

با توجه به درسنامه عکس نقیض گزاره شرطی به صورت زیر است:

اگر $x^2 \geq x$ باشد، آنگاه x بین صفر و یک نیست.

حواست باشه!

نقیض گزاره $(x^2 < x)$ به صورت $(x^2 \geq x)$ است و نقیض گزاره $(0 < x < 1)$ به صورت $(x \text{ بین صفر و یک نیست})$ می‌باشد.

۶- با کدام شرط استدلال گزاره زیر درست است؟

در یک مستطیل با اضلاع a و b اگر اندازه ضلع به طول a را $\frac{2}{3}$ برابر کنیم، اندازه قطر مستطیل $\frac{1}{\sqrt{2}}$ برابر می‌شود.

$$b = \frac{3}{2}a \quad (۴)$$

$$b = \frac{4}{9}a \quad (۳)$$

$$b = \frac{1}{2}a \quad (۲)$$

$$b = \frac{1}{3}a \quad (۱)$$

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$r: \text{ قطر و } a' = \frac{2}{3}a \text{ و } r' = \frac{1}{\sqrt{2}}r$$

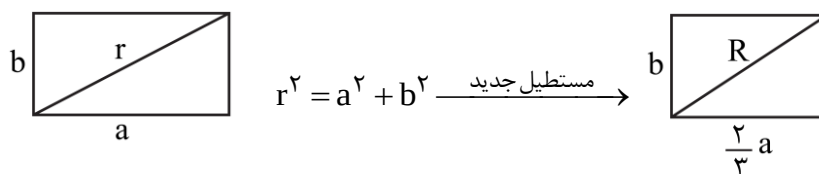
$$r^2 = a^2 + b^2$$

$$r'^2 = a'^2 + b^2$$

$$\frac{1}{2}r^2 = \frac{4}{9}a^2 + b^2 \Rightarrow \frac{1}{2}a^2 + \frac{1}{2}b^2 = \frac{4}{9}a^2 + b^2 \Rightarrow \frac{1}{18}a^2 = \frac{1}{2}b^2$$

$$\Rightarrow b^2 = \frac{1}{9}a^2 \xrightarrow{(a,b>0)} b = \frac{1}{3}a$$

به کمک شکل زیر مسئله را حل می‌کنیم:

$$r^2 = a^2 + b^2 \xrightarrow{\text{مستطیل جدید}} R^2 = \left(\frac{2}{3}a\right)^2 + b^2 = \frac{4}{9}a^2 + b^2$$

$$R = \frac{1}{\sqrt{2}}r \Rightarrow R^2 = \frac{1}{2}r^2$$

$$\Rightarrow R^2 = \left(\frac{2}{3}a\right)^2 + b^2 = \frac{4}{9}a^2 + b^2$$

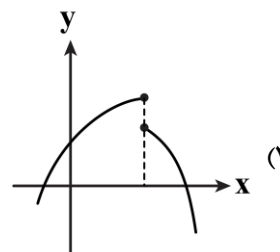
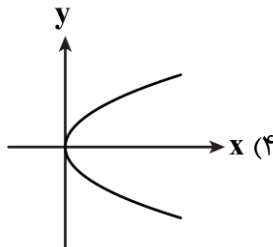
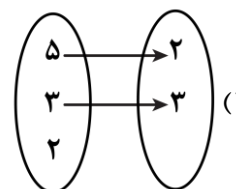
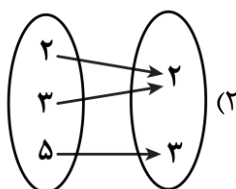
$$R^2 = \frac{1}{2}r^2 \Rightarrow \frac{4}{9}a^2 + b^2 = \frac{1}{2}(a^2 + b^2)$$

$$\Rightarrow \frac{4}{9}a^2 + b^2 = \frac{1}{2}a^2 + \frac{1}{2}b^2 \Rightarrow \frac{1}{2}b^2 = \frac{1}{18}a^2$$

$$\Rightarrow b^2 = \frac{1}{9}a^2 \xrightarrow{a, b > 0} b = \frac{1}{3}a$$

۷- کدام رابطه زیر یک تابع است؟

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۲۲ تا ۲۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

در نمودار پیکانی رابطه‌ای از مجموعه A به مجموعه B تابع است، هرگاه از هر عضو A دقیقاً یک پیکان خارج شود (فقط یکی نه بیشتر و نه کمتر) در نمودار مختصاتی، رابطه‌ای تابع است که هر خط عمودی نمودار را حداکثر در یک نقطه قطع کند.

با توجه به درسنامه گزینه ۱ تابع نیست؛ چون از ۲ پیکانی خارج نشده است اما گزینه ۲ تابع است. در گزینه ۳ و ۴ می‌توان خطی عمودی رسم کرد که نمودار را در ۲ نقطه قطع کند، پس تابع نیستند.

۸- اگر نمودار تابع $f(x) = (6a+2)x + 3a - 1$ خطی افقی موازی محور xها باشد و نقطه $(2b+3, a+1)$ روی نیمساز ناحیه اول و سوم قرار داشته باشد، مقدار $f(a)+b$ کدام است؟

(۴) $-\frac{19}{6}$

(۳) $-\frac{7}{6}$

(۲) $\frac{5}{6}$

(۱) $\frac{5}{3}$

بررسی سریع:

$$f(x) \Rightarrow \text{ثابت} \Rightarrow 6a + 2 = 0 \Rightarrow a = -\frac{1}{3}$$

$$f(x) = 3\left(-\frac{1}{3}\right) - 1 = -2 \Rightarrow f(a) = -2$$

$$(2b + 3, a + 1) \Rightarrow \text{روی نیمساز اول و سوم} \Rightarrow 2b + 3 = a + 1$$

$$\Rightarrow 2b = -\frac{1}{3} + 1 - 3 = -\frac{7}{3} \Rightarrow b = -\frac{7}{6}$$

$$f(a) + b = -2 - \frac{7}{6} = -\frac{19}{6}$$

چون تابع f نموداری افقی دارد؛ پس تابعی ثابت است (برد تک‌عضوی دارد)؛ در نتیجه ضریب X برابر صفر است؛ پس:

$$6a + 2 = 0 \Rightarrow 6a = -2 \Rightarrow a = -\frac{1}{3}$$

$$\Rightarrow f(x) = 3 \times \left(-\frac{1}{3}\right) - 1 = -2 \Rightarrow f(x) = -2 \Rightarrow f(a) = -2$$

از طرفی هر نقطه روی نیمساز ناحیه اول و سوم دارای طول و عرض برابر است؛ پس:

$$2b + 3 = a + 1 \Rightarrow 2b + 3 = -\frac{1}{3} + 1 = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow 2b = \frac{2}{3} - 3 \Rightarrow 2b = -\frac{7}{3} \Rightarrow b = -\frac{7}{6}$$

$$\Rightarrow f(a) + b = -2 - \frac{7}{6} = -\frac{19}{6}$$

۹- اگر $f = \{(1, 5a + 3), (2, 2a), (3, 3c - 1), (4, 2b + 3)\}$ تابعی ثابت باشد، دامنه تابع همانی $g = \{(2a, t), (m, -3c), (k, 2b)\}$ کدام است؟

$$\{-2, 1, 5\} \quad (۴)$$

$$\{-5, -2, 1\} \quad (۳)$$

$$\{-1, 1, -5\} \quad (۲)$$

$$\{-2, -1, -5\} \quad (۱)$$

بررسی سریع:

$$5a + 3 = 2a \Rightarrow 3a = -3 \Rightarrow a = -1$$

$$\Rightarrow R_f = \{-2\}$$

$$3c - 1 = -2 \Rightarrow c = -\frac{1}{3} \text{ و } 2b + 3 = -2 \Rightarrow b = -\frac{5}{2}$$

$$g = \{(-2, -2), (1, 1), (-5, -5)\}$$

$$\Rightarrow D_g = \{-2, 1, -5\}$$

در تابع ثابت، برد تک‌عضوی است؛ پس مؤلفه‌های دوم تابع f با هم برابرند. در نتیجه:

$$5a + 3 = 2a \Rightarrow 3a = -3 \Rightarrow a = -1$$

$$3c - 1 = 2a \xrightarrow{a=-1} 3c - 1 = -2 \Rightarrow c = -\frac{1}{3}$$

$$2b + 3 = 2a \xrightarrow{a=-1} 2b + 3 = -2 \Rightarrow b = -\frac{5}{2}$$

$$\Rightarrow g = \{(-2, t), (m, 1), (k, -5)\} = \{(-2, -2), (1, 1), (-5, -5)\}$$

$$\Rightarrow D_g = \{-2, 1, -5\}$$

$$f(x) = \begin{cases} 2x+a & x < -3 \\ x^2-b & -3 \leq x \leq 0 \\ ax+b & x > 0 \end{cases} \quad \text{اگر } -10 \quad f(-2) = -f(0) \text{ و } f(-4) = -4 \text{ باشد، حاصل } f(2) \text{ کدام است؟}$$

۱۰ (۴)

۸ (۳)

۶ (۲)

۴ (۱)

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

$$f(-2) = -f(0) \Rightarrow (-2)^2 - b = -(0^2 - b) \Rightarrow 4 - b = b \Rightarrow b = 2$$

$$f(-4) = -4 \Rightarrow -16 + a = -4 \Rightarrow a = 12$$

$$f(2) = 4(2) + 2 = 10$$

با توجه به $f(-2) = -f(0)$ مقدار b را به دست می آوریم:

در ضابطه دوم داریم:

$$f(-2) = -f(0) \Rightarrow (-2)^2 - b = -(0^2 - b) \Rightarrow 4 - b = b$$

$$\Rightarrow 2b = 4 \Rightarrow b = 2$$

با توجه به $f(-4) = -4$ و ضابطه اول مقدار a را به دست می آوریم:

$$f(-4) = -4 \Rightarrow -16 + a = -4 \Rightarrow a = 12$$

بنابراین ضابطه سوم به صورت $4x + 2$ است و برای محاسبه $f(2)$ از ضابطه سوم داریم:

$$f(2) = 4 \times 2 + 2 = 10$$

۱۱- اگر $a = [-x] + [x]$ و $x \in \mathbb{Z}$ باشد و $b = 2 - \sqrt{5}$ ، آنگاه حاصل $\text{sign}(b) + 2\text{sign}(a)$ کدام است؟ ([]، نماد جزء صحیح است.)

۳ (۴)

صفر (۳)

-۱ (۲)

-۳ (۱)

(آسان - محاسباتی - سریع) - صفحه ۳۵ تا ۳۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$\text{sign}(b) + 2\text{sign}(a) = \text{sign}(2 - \sqrt{5}) + 2\text{sign}(a) = -1 + 0 = -1$$

منفی
↓
صفر

$$[-x] + [x] = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ -1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

$$x \in \mathbb{Z} \xrightarrow{\text{همواره داریم}} [-x] + [x] = 0 \Rightarrow a = 0$$

به عنوان مثال $x = 2$ داریم:

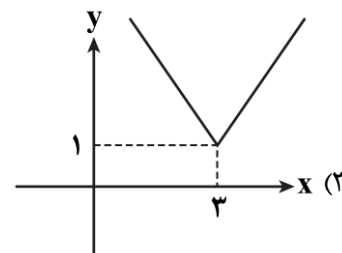
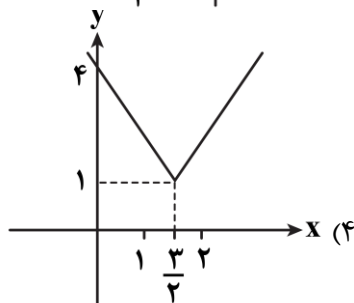
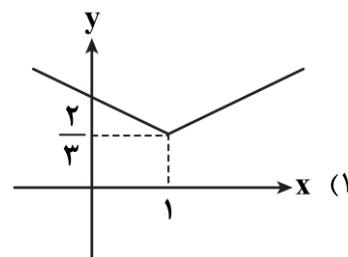
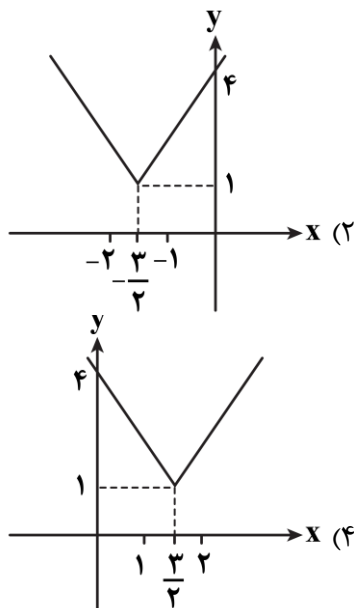
$$[-2] + [2] = 0$$

$$\Rightarrow \text{sign}(a) = 0$$

$$b = 2 - \sqrt{5} < 0 \Rightarrow \text{sign}(b) = -1$$

$$\Rightarrow \text{عبارت داده شده} = -1 + 2 \times 0 = -1$$

۱۲- نمودار تابع $y = |2x - 3| + 1$ کدام است؟

(متوسط - نموداری - استاندارد) - صفحه ۴۰ تا ۴۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

روش اول

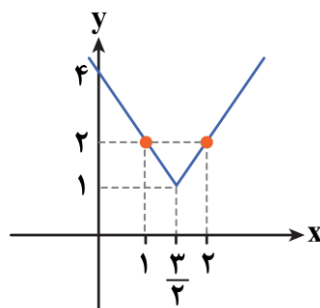
ابتدا تابع را به صورت دو ضابطه‌ای می‌نویسیم:

$$y = \begin{cases} (2x - 3) + 1 & 2x - 3 \geq 0 \\ -(2x - 3) + 1 & 2x - 3 < 0 \end{cases} = \begin{cases} 2x - 2 & x \geq \frac{3}{2} \\ -2x + 4 & x < \frac{3}{2} \end{cases}$$

$$x \geq \frac{3}{2} \Rightarrow \begin{array}{c|c} x & \frac{3}{2} \quad 2 \\ \hline y & 1 \quad 2 \end{array}$$

$$x < \frac{3}{2} \Rightarrow \begin{array}{c|c} x & 0 \quad 1 \\ \hline y & 4 \quad 2 \end{array}$$

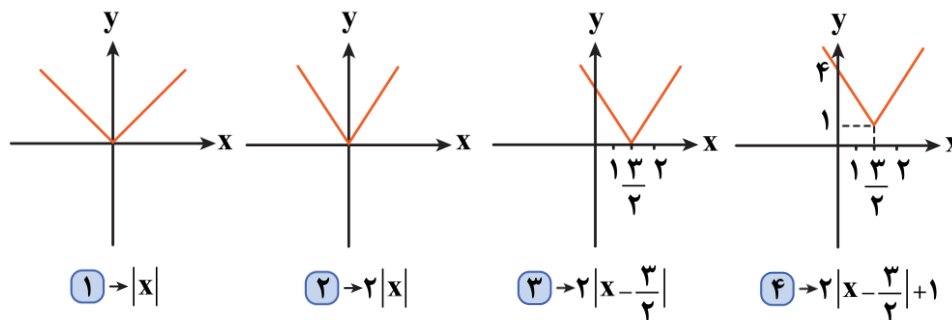
حال تابع را رسم می‌کنیم:

بنابراین گزینه ۴ درست است.

روش دوم

$$y = |2x - 3| + 1 = 2 \left| x - \frac{3}{2} \right| + 1$$

$\Rightarrow (\frac{3}{2}, 1)$ مرکز

$\Rightarrow (0, 4)$ تقاطع با محور y

۱۳- اگر $f = \{(1, 2a-1), (2, 3), (3, b+1)\}$ ، $g = \{(1, 5), (2, 0), (3, 6)\}$ ، $(f \times g)(1) = 0$ و $\frac{(f-g)(3)}{(f+g)(1)} = \frac{-3}{5}$ باشد، تابع $\frac{f}{g}$ کدام است؟

- ۱) $\{(2, 0), (3, 2)\}$ ۲) $\{(1, 0), (3, \frac{1}{2})\}$
 ۳) $\{(2, 0), (3, \frac{1}{2})\}$ ۴) $\{(1, 0), (2, 0), (3, \frac{1}{2})\}$

دشوار - محاسباتی - زمانبر (۱) - صفحه ۴۸ تا ۵۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$(f \times g)(1) = 0 \Rightarrow (2a-1) \times 5 = 0 \Rightarrow a = \frac{1}{2}$$

$$\frac{(f-g)(3)}{(f+g)(1)} = \frac{-3}{5} \Rightarrow \frac{b+1-6}{0+5} = \frac{-3}{5} \Rightarrow b = 2$$

$$\frac{f}{g} = \left\{ (1, \frac{2a-1}{5}), (3, \frac{b+1}{6}) \right\} = \left\{ (1, 0), (3, \frac{1}{2}) \right\}$$

روش اول

با توجه به $(f \times g)(1) = 0$ مقدار a را به دست می آوریم:

$$f(1) \times g(1) = 0 \Rightarrow (2a-1) \times 5 = 0 \Rightarrow 2a-1 = 0 \Rightarrow a = \frac{1}{2}$$

حال به کمک $\frac{(f-g)(3)}{(f+g)(1)} = \frac{-3}{5}$ مقدار b را به دست می آوریم:

$$\frac{f(3) - g(3)}{f(1) + g(1)} = \frac{-3}{5} \Rightarrow \frac{b+1-6}{0+5} = \frac{-3}{5} \Rightarrow b-5 = -3$$

$$\Rightarrow b = 2$$

بنابراین تابع f به صورت زیر است:

$$f = \{(1, 0), (2, 3), (3, 3)\}$$

حال تابع $\frac{f}{g}$ را می نویسیم:

$$\frac{f}{g} = \left\{ (1, \frac{0}{5}), (\cancel{2, \frac{3}{0}}), (3, \frac{3}{6}) \right\} = \left\{ (1, 0), (3, \frac{1}{2}) \right\}$$

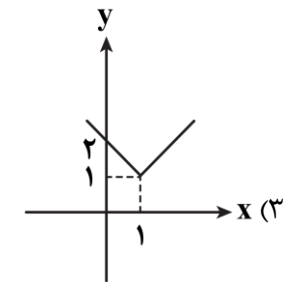
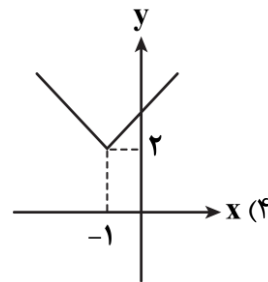
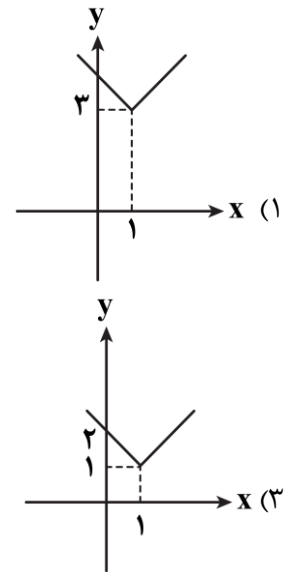
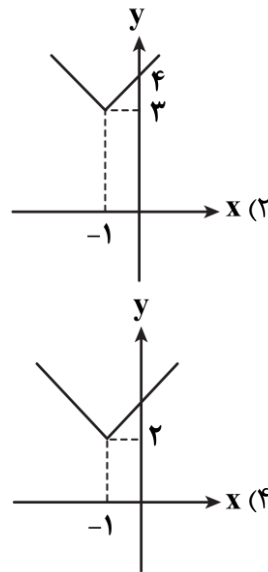
$D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x \mid g(x) = 0\} = \{1, 3\}$ ؛ بنابراین با رد گزینه، متوجه می‌شویم که فقط در گزینه ۲، دامنه درست محاسبه شده است.

حواست باشه!

دقت کنید که تابع $\frac{f}{g}$ به ازای $x=2$ تعریف نمی‌شود. (چون مخرج کسر صفر می‌شود).

۱۴- اگر $f(x) = (3a-2)x + [-a]$ تابع ثابت و $g(x) = |x-1| + 2$ باشند، نمودار تابع $(g-f)(x)$ کدام است؟

(دشوار - نموداری - استاندارد ۱) - صفحه ۴۹ تا ۵۴ - ۱۱۰۲

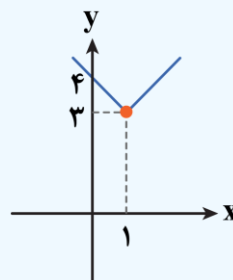
پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$f \Rightarrow \text{ثابت} \Rightarrow 3a - 2 = 0 \Rightarrow a = \frac{2}{3}$$

$$f(x) = [-a] = -1$$

$$(g-f)(x) = |x-1| + 2 - (-1) = |x-1| + 3$$

ابتدای ضابطه تابع ثابت f را ساده می‌کنیم. چون f ثابت است؛ پس ضریب x برابر صفر است. یعنی:

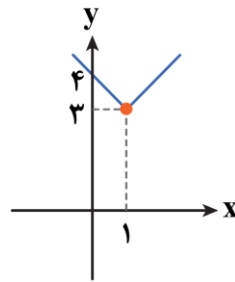
$$3a - 2 = 0 \Rightarrow a = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow f(x) = \left[-\frac{2}{3}\right] = -1$$

حاصل ضابطه تابع $(g-f)(x)$ را به دست می‌آوریم:

$$(g-f)(x) = |x-1| + 2 - (-1) = |x-1| + 3$$

حال برای رسم تابع $g - f$ کافی است نمودار تابع $y = |x|$ را یک واحد به سمت راست و سپس ۳ واحد به بالا انتقال دهیم؛ پس نمودار آن به صورت زیر است:

- ۱۵- اگر $(f \times g)(x) = 9x^2 - 4$ ، $f(x) = 3x - a$ و $(f \times g)(1) = 2a + 1$ باشد، آنگاه $(f + g)(2)$ کدام است؟
- (۱) ۱۲ (۲) ۱۴ (۳) ۸ (۴) ۶

(متوسط - محاسباتی - استاندارد ۵) - صفحه ۴۸ تا ۵۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$\begin{aligned} (f \times g)(1) &= 9(1)^2 - 4 = 2a + 1 \Rightarrow 5 = 2a + 1 \Rightarrow a = 2 \\ (f \times g)(2) &= 9(2)^2 - 4 = 32 \Rightarrow 4g(2) = 32 \Rightarrow g(2) = 8 \\ (f \times g)(2) &= f(2) \times g(2) = (6 - 2) \times g(2) \\ (f + g)(2) &= 4 + 8 = 12 \end{aligned}$$

ابتدا به کمک $(f \times g)(1) = 2a + 1$ و ضابطه $(f \times g)(x) = 9x^2 - 4$ مقدار a را به دست می آوریم:

$$\left. \begin{aligned} (f \times g)(1) &= 9 \times 1^2 - 4 = 5 \\ (f \times g)(1) &= 2a + 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow 2a + 1 = 5 \Rightarrow a = 2$$

حال ضابطه تابع g را به دست می آوریم:

$$\begin{aligned} (f \times g)(x) &= f(x) \times g(x) = 9x^2 - 4 \\ \Rightarrow (3x - 2)g(x) &= (3x - 2)(3x + 2) \\ \Rightarrow g(x) &= 3x + 2 \end{aligned}$$

حال مقدار $(f + g)(2)$ را به دست می آوریم:

$$f(2) + g(2) = (3 \times 2 - 2) + (3 \times 2 + 2) = 4 + 8 = 12$$

عملیات روی توابع و تعیین دامنه آنها

$$D_{f \pm g} = D_f \cap D_g$$

$$(f \pm g)(x) = f(x) \pm g(x)$$

$$(f \times g)(x) = f(x) \times g(x)$$

$$D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x \mid g(x) = 0\}$$

- ۱۶- خط فقر در یک جامعه ۲۰ میلیون تومان است. اگر حقوق افراد ۲ برابر شده و سپس ۴ میلیون تومان به هر فرد اضافه شود، خط فقر جدید چند میلیون تومان است؟

- (۱) ۴۴ (۲) ۴۲ (۳) ۴۰ (۴) ۳۸

بررسی سریع:

$$\begin{aligned} \text{میانۀ یا } \bar{X} &= 20 \Rightarrow \bar{X} = 40 \\ \text{خط فقر} &= \frac{\bar{X} \text{ یا } 20}{2} \\ 40 \times 2 &\Rightarrow 80 + 4 \Rightarrow 84 \\ \text{خط فقر جدید} &= \frac{\text{میانۀ یا } \bar{X} \text{ جدید}}{2} = \frac{84}{2} = 42 \end{aligned}$$

خط فقر بر اساس میانۀ یا میانگین برابر است با:

$$\begin{aligned} \text{خط فقر} &= \frac{\bar{X}}{2} \Rightarrow 20 = \frac{\bar{X}}{2} \Rightarrow \bar{X} = 40 \\ \text{خط فقر} &= \frac{\text{میانۀ}}{2} \Rightarrow 20 = \frac{\text{میانۀ}}{2} \Rightarrow \text{میانۀ} = 40 \end{aligned}$$

چون تغییرات داده روی میانۀ و میانگین به یک صورت است، پس در هر دو روش داریم:

$$\begin{aligned} 84 &\xrightarrow{\text{به علاوه ۴}} 80 + 4 = 84 \xrightarrow{\text{دو برابر شد}} 40 \times 2 = 80 \\ \text{خط فقر جدید} &= \frac{84}{2} = 42 \end{aligned}$$

اگر داده‌ها در a ضرب شوند، میانگین نیز در a ضرب می‌شود ولی واریانس در a^2 ضرب می‌شوند.
اگر به داده‌ها عدد ثابت k اضافه شود، به میانگین نیز k واحد اضافه می‌شود ولی واریانس تغییر نمی‌کند.

۱۷- قیمت کالایی در سال ۱۴۰۰ برابر ۴۰۰ هزار تومان بوده است. اگر شاخص این کالا در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال پایه ۱۴۰۰ برابر ۱۴۰ باشد، قیمت کالا در سال ۱۴۰۴ چند هزار تومان است؟

۹۶۰ (۴)

۶۴۰ (۳)

۵۶۰ (۲)

۵۲۰ (۱)

روش اول

با توجه به شاخص ۱۴۰، درصد تورم کالا برابر است با:

$$\text{درصد تورم} = 140 - 100 = 40$$

بنابراین برای محاسبۀ قیمت جدید کالا داریم:

$$\begin{aligned} 40 &= \frac{X - 400}{400} \times 100 \Rightarrow X - 400 = 4 \times 40 \\ \Rightarrow X &= 400 + 160 = 560 \end{aligned}$$

روش دوم

$$\begin{aligned} \text{شاخص } 140.4 &\times \frac{\text{قیمت } 1400}{100} = \text{قیمت در } 140.4 \\ &= 400 \times \frac{140}{100} = 4 \times 140 = 560 \end{aligned}$$

محاسبۀ درصد تورم

$$\text{درصد تورم} = \frac{\text{قیمت در سال پایه} - \text{قیمت در سال جدید}}{\text{قیمت در سال پایه}} \times 100$$

۱۸- مقدار مصرف دو کالای A و B در سال پایه به ترتیب ۲۰ و ۵۰ کیلوگرم است. قیمت این دو کالا به ترتیب ۵۰ و ۱۰۰ هزار تومان در سال پایه است. اگر قیمت کالای A در سال جاری ۷۰ هزار تومان باشد و شاخص بهای دو کالا با هم در سال جاری ۱۵۰ باشد، قیمت کالای B در سال جاری چند هزار تومان است؟

۱۵۲ (۴)

۱۶۲ (۳)

۱۵۸ (۲)

۱۶۸ (۱)

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۵۹ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

فرض می‌کنیم قیمت کالای B در سال جاری X هزار تومان باشد؛ پس:

$$\frac{70 \times 20 + X \times 50}{50 \times 20 + 100 \times 50} \times 100 = 150$$

$$\Rightarrow \frac{1400 + 50X}{1000 + 5000} \times 100 = 150 \Rightarrow 1400 + 50X = 60 \times 150$$

$$\Rightarrow 1400 + 50X = 9000 \Rightarrow 50X = 7600 \Rightarrow X = 152$$

۱۹- در یک شهر جمعیت فعال ۳۰۰۰ نفر است و جمعیت شاغل ۹ برابر جمعیت بیکار است. چه تعداد شغل جدید باید ایجاد شود تا نرخ بیکاری در این شهر یک چهارم نرخ بیکاری اولیه شود؟

۱۲۵ (۴)

۱۷۵ (۳)

۱۵۰ (۲)

۲۲۵ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۶۰ و ۶۱ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$x + 9x = \text{فعال} \Rightarrow x = \text{بیکار}$$

$$9x = \text{شاغل}$$

$$3000 = 10x \Rightarrow x = 300$$

$$\text{نرخ بیکاری اولیه} = \frac{1}{4} = \text{نرخ بیکاری جدید}$$

$$\Rightarrow \frac{300 - y}{3000} \times 100 = \frac{1}{4} \left(\frac{300}{3000} \times 100 \right) \Rightarrow 300 - y = 75 \Rightarrow y = 225$$

در ابتدا نرخ بیکاری را به دست می‌آوریم:

$$9x = \text{جمعیت شاغل} \Rightarrow x = \text{جمعیت بیکار}$$

$$x + 9x = 10x = 3000 \Rightarrow x = 300$$

$$\text{درصد بیکاری} = \frac{300}{3000} \times 100 = 10\%$$

پس می‌خواهیم نرخ بیکاری $\frac{1}{4}$ یا 25% درصد شود، در نتیجه

$$25 = \frac{y}{3000} \times 100 = 25 \Rightarrow y = 25 \times 30 = 75$$

$$\Rightarrow \text{تعداد شغل جدید} = 300 - 75 = 225$$

۲۰- شخصی با قد ۱۸۰ سانتی‌متر و وزن ۸۶ کیلوگرم، اگر بخواهد BMI برابر ۲۵ داشته باشد، باید چند کیلوگرم کاهش وزن داشته باشد؟

۷ (۴)

۶ (۳)

۵ (۲)

۴ (۱)

(آسان - محاسباتی - سریع ⚡ - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$x \Rightarrow \text{کاهش وزن} \Rightarrow 25 = \frac{86 - x}{(1.8)^2} \Rightarrow 86 - x = 81 \Rightarrow x = 5$$

با توجه به فرمول درسنامه داریم:

$$25 = \frac{x}{(1.8)^2} \Rightarrow x = 25 \times 1.8 \times 1.8 = 81$$

بنابراین $(86 - 81 = 5)$ پنج کیلوگرم باید کاهش وزن داشته باشد.

شاخص توده بدنی (BMI)

برای محاسبه شاخص توده بدنی (BMI) داریم:

$$BMI = \frac{\text{وزن بر حسب کیلوگرم}}{\text{مقدور قد بر حسب متر}}$$

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

بودجه‌بندی
این آزمون

علوم و فنون ادبی یازدهم حدوداً ۱۲ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۲۱- کدام گزینه از ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی نیست؟

- ۱) لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در این دوره به حوزه شعر و ادب وارد شد.
- ۲) رو آوردن طبقات مختلف مردم به عالم ادبیات باعث شد که روح تازه‌ای در زبان شعر این عصر دمیده شود.
- ۳) چهارچوب زبان شعر همان چهارچوب زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است.
- ۴) کاربرد لغات عربی در شعر این عصر کم شد و حملات تیموریان و ازبکان، باعث رواج لغات ترکی گردید.

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۸۱ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۳

زبان شعر سبک هندی، زبان جدید فارسی است و از مختصات زبان قدیم خصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست. توضیح داده‌شده در گزینه «۳»، مربوط به شعر سبک عراقی است. سایر گزینه‌ها به‌درستی به ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی اشاره کرده‌اند.

۲۲- خالق هر یک از کتب زیر، به ترتیب کدام آثار را پدید آورده است؟

- «بهارستان - دیوان شمس - رساله دلگشا - لمعات»
- ۱) تذکرة الاولیا - مثنوی معنوی - صدپند - عباس‌نامه
 - ۲) نفحات الانس - مکاتیب - اخلاق‌الاشراف - عشاق‌نامه
 - ۳) تحفة الاحرار - فیه ما فیه - حبیب‌السیر - مرصادالعباد
 - ۴) تحفة الاحرار - مجالس‌المومنین - صدپند - عشاق‌نامه

(متوسط - خط به خط - سریع) - صفحه ۸۴ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۲

بهارستان و نفحات الانس: جامی

دیوان شمس و مکاتیب: مولانا

رساله دلگشا و اخلاق‌الاشراف: عبید زاکانی

لمعات و عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تذکرة الاولیا (عطار) - مثنوی معنوی (مولانا) - صدپند (عبید زاکانی) - عباس‌نامه (وحید قزوینی)
- ۲) تحفة الاحرار (جامی) - فیه ما فیه (مولانا) - حبیب‌السیر (خواندمیر) - مرصادالعباد (نجم‌الدین رازی)
- ۳) تحفة الاحرار (جامی) - مجالس‌المومنین (قاضی نورالله شوشتری) - صدپند (عبید زاکانی) - عشاق‌نامه (فخرالدین عراقی)

آنچه گذشت...

- کتاب «تذکرة الاولیا» از عطار است که جامی کتاب «نفحات‌الانس» را به شیوه آن نوشته است.
- خالق «دیوان شمس»: مولوی
- کتاب «مجالس‌المؤمنین» از قاضی نورالله شوشتری است.
- خالق «موش و گربه»: عبید زاکانی
- خالق «لمعات»: فخرالدین عراقی
- سایر آثار عبید زاکانی: رساله دلگشا، اخلاق‌الاشراف و صدپند.
- سایر آثار فخرالدین عراقی: مثنوی عشاق‌نامه.
- کتاب «مرصادالعباد» از نجم‌الدین رازی و کتاب «عباس‌نامه» از وحید قزوینی است.

۲۳- کدام گزینه از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی درست است؟

- (۱) حکومت صفوی به شعر درباری و عاشقانه بهایی نمی‌داد؛ از این رو شاعران سروده‌های خود را با آموزه‌های عرفانی همراه کردند.
- (۲) در نثر قرن هفتم گرایش به پیچیده‌نویسی با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت در آثاری همچون احسن‌التواریخ دیده می‌شود.
- (۳) در دوره صفویه از نثر مصنوع در دیباچه کتاب‌ها استفاده می‌شد؛ همچنان که دیباچه عیار دانش به نثر مصنوع نوشته شد.
- (۴) امیرعلیشیر نوایی از نویسندگان قرن نهم، کتاب تذکره دولتشاه را به تشویق دولتشاه سمرقندی به نگارش درآورد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۸۴ - ۱۱۱۰)

توضیحات گزینه ۳ «درست است:

در دوره صفویه از نثر مصنوع در فرمان‌ها، منشآت و دیباچه کتاب‌ها استفاده می‌شد؛ همچنان که دیباچه آثاری مانند «شرفنامه بدلیسی» و «عیار دانش» به نثر مصنوع نوشته شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ حکومت صفوی به شعر درباری و عاشقانه بهایی نمی‌داد؛ از طرف دیگر با آموزه‌های سنتی عرفانی نیز در تضاد بود.
- ۲ در نثر قرن هفتم گرایش به پیچیده‌نویسی با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت در آثاری همچون «تاریخ و صاف» و «تاریخ جهانگشای جویی» دیده می‌شود.

آنچه گذشت...

کتاب «احسن‌التواریخ» را حسن بیگ روملو به نثر بینابین در سبک هندی به نگارش درآورد.

۴ دولتشاه سمرقندی از نویسندگان قرن نهم، کتاب تذکره دولتشاه را به تشویق امیرعلیشیر نوایی به نگارش درآورد.

۲۴- با توجه به ویژگی‌های زبانی، همه عبارات مربوط به نثر «دوره صفویه» است؛ به جز:

- (۱) دیو از حجاب تواری روی بنمود، حاضر آمد، مزاج حال بشناخت و بدانست که وجه علاج چیست.
- (۲) حاصل عرق پیشانی دهقان در ایام جودش چون ابر نیسان، گوهر است.
- (۳) پس دست وی گرفته به خلوت خاص بردند و التفات نموده متوجه حال وی شدند.
- (۴) از دارالسلطنه قزوین از راه دارالمرز و گیلانات به صوب مقصود روانه گردیدند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۸۵ - ۱۱۱۰)

گزینه ۱ «فاقد ویژگی‌های زبانی نثر دوره صفویه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ آوردن تتابع اضافات در «حاصل عرق پیشانی دهقان» از ویژگی‌های زبانی نثر دوره صفویه است.
- ۳ کاربرد وجه وصفی فعل: «گرفته» و «نموده» از ویژگی‌های زبانی نثر دوره صفویه است.
- ۴ جمع بستن کلمات با «ات» مانند «گیلانات» از ویژگی‌های زبانی نثر دوره صفویه است.

۲۵- متن زیر درباره وضعیت ادبی قرن «هشتم» است؛ چند خطای علمی در آن مشهود است؟

«قلمرو بالندگی زبان فارسی عرصه وسیعی یافت، به طوری که از شبه‌قاره هند تا آسیای صغیر، بسیاری به این زبان سخن می‌گفتند؛ همزمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که محل اجتماع شعرا بود از دیدگاه ادبی توسعه یافت. نابودی دربارهای ادب‌دوست ایرانی‌تبار، از رونق افتادن غزل‌سرایی را در پی داشت و زبان شعر حتی در سروده‌های شاعرانی مانند خواجه و حافظ به سستی گرایید.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

بررسی موارد نادرست:

«قلمرو بالندگی زبان فارسی عرصه وسیعی یافت، به طوری که از شبه‌قاره هند تا آسیای صغیر، بسیاری به این زبان سخن می‌گفتند؛ همزمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که محل اجتماع شعرا بود از دیدگاه ادبی توسعه یافت. نابودی دربارهای ادب‌دوست ایرانی تبار، از رونق افتادن غزل‌سرایی را در پی داشت و زبان شعر حتی در سروده‌های شاعرانی مانند خواجه و حافظ به سستی گرایید.»

عراق عجم و مهم‌تر از آن شهر شیراز در حکم مرکز ادبی قرن هشتم به‌شمار می‌رفت.

آنچه گذشت...

«همزمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که محل اجتماع شعرا بود از دیدگاه ادبی توسعه یافت»: مربوط به قرن دهم است.

از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی تبار، از رونق افتادن قصیده‌سرایی را در پی داشت.

زبان شعر جز در سروده‌های شاعران شاخص مانند خواجه و حافظ به سستی گرایید.

۲۶- تمام آثار بیان‌شده در کدام گزینه، به «نثر» تألیف شده‌اند؟

(۱) تحفة الاحرار - محبوب‌القلوب - تاریخ و صاف	(۲) انوار سهیلی - موش و گربه - رشحات عین‌الحیات
(۳) مرصادالعباد - تاریخ گزیده - جمشید و خورشید	(۴) بابرنامه - بهارستان - اخلاق‌الاشراف

تمام آثار بیان‌شده در گزینه «۴» به نثر است:

«بابرنامه» را ظهیرالدین بابر به زبان ترکی نوشت.

«بهارستان» را جامی به تقلید از گلستان سعدی نوشت و از آنجا که گلستان سعدی به نثر است، بهارستان نیز منثور است.

«اخلاق‌الاشراف» از آثار منثور عبید زاکانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

①

«تحفة الاحرار» از جمله مثنوی‌های جامی است که به پیروی از نظامی سروده است.

②

کتاب «موش و گربه» را عبید زاکانی در قالب نظم تألیف کرده است.

③

کتاب «جمشید و خورشید» منظومه‌ای در قالب مثنوی است که سلمان ساوجی به پیروی از داستان‌های نظامی سروده است.

۲۷- در همه ابیات، ویژگی فکری سبک عراقی مشهود است؛ به جز:

(۱) ای روی چو خورشید تابان ز همه اشیا	ز آینه هر ذره حسن رخ تو پیدا
(۲) مردم همه مهمان لب کشته خویش‌اند	از گردش چرخ این همه فریاد و فغان چیست؟
(۳) مجنون عشق را هوس تخت و تاج نیست	او را که عقل نیست به هیچ احتیاج نیست
(۴) چون مرا باد است از وصلش به دست	خویش‌تن را خاک پای می‌کنم

ویژگی شاخص فکری گزینه «۲»، باور به اختیار و اراده (عدم اعتقاد به قضا و قدر) است که از ویژگی‌های فکری سبک عراقی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

①

در این بیت، با توجه به توصیفات بیان‌شده، معشوق «آسمانی» است.

③

«ستایش عشق» از ویژگی‌های فکری سبک عراقی است که در این بیت یافت می‌شود.

④

مفهوم «فراق» از ویژگی‌های فکری سبک عراقی است که از این بیت، دریافت می‌شود.

۲۸- به ترتیب هر یک از توضیحات زیر، کدام شخصیت ادبی را معرفی می کند؟

الف: از شاعران سرآمد قرن هشتم که لحن سخن او گزنده، طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است.

ب: از نویسندگان توانا و از عارفان وارسته قرن هفتم است که کتاب خود را در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی نوشت.

ج: از شاعران قرن دهم که در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیببند عاشورایی او زبانزد است.

(۱) حافظ - نجم الدین رازی - محتشم کاشانی

(۲) عبید زاکانی - فخرالدین عراقی - خلاق المعانی ثانی

(۳) حافظ - نجم دایه - کلیم کاشانی

(۴) عبید زاکانی - نجم الدین کبری - محتشم کاشانی

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۶۰ - ۱۱۰۷)

بررسی موارد:

الف مربوط به حافظ است.

پ مربوط به نجم الدین رازی (نجم دایه) است.

آنچه گذشت...

نجم الدین کبری از بزرگانی بود که در حمله مغول کشته شد.

ج مربوط به محتشم کاشانی است.

۲۹- کدام گزینه فاقد «مجاز» است؟

(۱) رود پیچان است / رود می پیچد به روی بستری از ریگ / شهر بی جان است / سایه ای لرزان / مست آن جامی که نوشیده است...

(۲) باز گفتم که: «تو صیادی و من آهوی دشتم / تا به دام تو درافتم همه جا گشتم و گشتم / حذر از عشق ندانم، نتوانم!»

(۳) که این من نومید / چنین می اندیشم / که جلوه های سحر را به خواب خواهم دید / و آرزوی صفا را به خاک خواهم برد...

(۴) گفتمش: / شیرین ترین آواز چیست؟ / چشم غمگینش به رویم خیره ماند / قطره قطره اشکش از مژگان چکید...

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۵۴ - ۱۱۰۶)

گزینه ۲ «فقد مجاز است».

بررسی سایر گزینه ها:

۱ - «سایه» مجاز از «انسان»

۲- «جام» مجاز از «شراب»

۳ کلمه «خاک» مجاز از «قبر» است.

۴ - ۱- «چشم» مجاز از «نگاه»

۲- «مژگان» مجاز از «چشم»

۳۰- در کدام بیت نوع تشبیه متفاوت است؟

(۱) قامتم چنگ شد و لطف تو ننواخت مرا

(۲) چون کمان در بازو آرد سروقد سیم تن

(۳) دل در برم از فراق دیوانه ووش است

(۴) هر چند که هجران ثمر وصل برآرد

بی نوایی ز تو هرگز به نوایی نرسید

آرزویم می کند کاماج باشم تیر را

جان در تنم از حادثه در کشمکش است

دهقان جهان! کاش که این تخم نکشتی

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - سریع ۱ - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۳)

تشبیه به کاررفته در گزینه های «۱»، «۲» و «۴»، «فشرده» است؛ اما تشبیه به کاررفته در گزینه «۳»، «گسترده» است:

گزینه «۳»: تشبیه گسترده: دل (مشبه) دیوانه (مشبه به) ووش (ادات تشبیه).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱- فشرده اسنادی: قامت (مشبه)، چنگ (مشبه به).
- ۲- فشرده (تشبیه درون واژه‌ای): سرو (مشبه به) قد (مشبه)، سیم (مشبه به)، تن (مشبه)
- ۳- فشرده اسنادی: من (مشبه) آماج (مشبه به)
- ۴- دو تشبیه فشرده اضافی: ۱) وصل (مشبه)، ثمر (مشبه به) ۲) جهان (مشبه)، دهقان (مشبه به).

۳۱- مفهوم استعاره «لعل» در کدام بیت، با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) ای خدام سنبلیل تو عنبر
 - ۲) چشم «خواجو» چو سر حقه گوهر بگشاد
 - ۳) بسته زلف تو شوریده سران اند هنوز
 - ۴) پیش لعلت که از آب گوهر می‌ریزد
- وز لعل تو رفتی آب کـوثر
لعل ناب از صدف لؤلؤی لالا بنمود
تشنه لعل تو خونین جگران اند هنوز
وصف لؤلؤ نتوان کرد که لالاست تو را

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۶ - ۱۱۰۹

کلمه «لعل» در گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» استعاره از «لب یار» است؛ اما در گزینه «۲» استعاره از «اشک» است.

۳۲- کدام بیت، دارای تمام ارکان تشبیه است؟

- ۱) عاشق به سان شمع بود از غرور عشق
 - ۲) هر که در شب رخ چون ماه تو بیند گوید
 - ۳) دو لب همچو شکر دو رخ همچو گل
 - ۴) تا مرغ دل جدا شد از آن زلف پرشکن
- در زندگی سرش به گریبان نمی‌رود
روز عیدست مگر یا شب نوروز امشب
به درد دل عاشقان چاره ساز
هر لحظه پر زند به هوای نشیمنش

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۳

تشبیه به کار رفته در گزینه «۱»: عاشق (مشبه)، شمع (مشبه به)، به سان (ادات تشبیه)، در زندگی سرش به گریبان نمی‌رود (وجه شبه).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) رخ (مشبه)، ماه (مشبه به)، چو (ادات تشبیه) زیبایی (وجه شبه محذوف)
- ۳) ۱) دو لب (مشبه)، شکر (مشبه به)، همچو (ادات تشبیه)
- ۲) دو رخ (مشبه)، گل (مشبه به)، همچو (ادات تشبیه)
- ۴) دل (مشبه)، مرغ (مشبه به).

۳۳- آرایه نسبت داده شده به کدام بیت نادرست است؟

- ۱) گردلی داری دل از رندان بی‌خود بر مگیر
 - ۲) در هوای آتش رخسار چون گلنار تو
 - ۳) عزیز بس کسی بودم کنون دل
 - ۴) می‌زند پروانه سلطان عشقت آتشی
- ور سری داری سر از مستان بی‌خود بر متاب (کنایه)
من چو نیلوفر سپر بر روی آب انداخته (استعاره مکنیه)
ز دستت می‌کشم بس جور و زاری (مجاز)
در دلم کز پای تا سر شمع سان می‌سوزدم (استعاره مصرحه)

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۶ - ۱۱۰۹

گزینه «۴» فاقد استعاره مصرحه است.

در گزینه «۴»، «آتش زدن» کنایه است؛ بنابراین کلمه «آتش» استعاره مصرحه ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «دل برگرفتن» کنایه از «کسی را ترک کردن» و نیز «سربرداشتن» کنایه از «بی توجهی کردن» است.
- ۲ تشخیص یا استعاره مکنیه: گل نیلوفر، سپر بر روی آب انداخته.

در گزینه «۲»، «روی آب» اضافه استعاره ندارد؛ زیرا کلمه «روی» به معنای «سطح و بالا» به کاررفته است (سپر بر سطح آب انداخته).

«دست» مجاز «عمل و رفتار» است.

۳۴- کدام گزینه، بهره‌ای از آرایه «کنایه» نبرده است؟

گلزار جان به بوی تو خرم بود هنوز
تا در سر کوی تو زمین گیر شوم
نه پای رفتن از این ناحیت نه جای مقام
همچنان دان که همان نیز و همین می‌گذرد

- ۱) من خاک راه گر شدم ای نوبهار حسن
- ۲) زان آمده در عشق مرا پای به درد
- ۳) مرا نه دولت وصل و نه احتمال فراق
- ۴) گر کنی جور و گر تیغ زنی بر «خسرو»

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۶ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۳

گزینه «۳» فاقد کنایه است.

در گزینه «۳»، کلمه «پا» مجاز از «توانایی و امکان» است و کنایه‌ای در بیت، یافت نمی‌شود.

- ۱ «خاک راه شدن» در این بیت، کنایه از «مُردن» است.
- ۲ «زمین گیر شدن» کنایه از «ناتوان شدن» است.
- ۴ «تیغ زدن» کنایه از «جفا کردن» است.

۳۵- در کدام گزینه، آرایه‌های «تشبیه فشرده» و «استعاره مصرحه» به کاررفته است؟

مردم چشم است، بنشانم به چشم روشنش
گر خاتم و نگین جم از من دریغ داشت
دل گرفتار عشق آن یار است
زخم‌ها، لیکن که را یارای آه است ای صنم؟

- ۱) آن پری‌رو را چه لایق کلبه تاریک دل
- ۲) من مورم و نگین جم آن لب، غریب نیست
- ۳) جان ما در هوای دلدار است
- ۴) زان رخ آینه‌فام اندر دل ریش من است

(متوسط - ترکیبی - سریع) - صفحه ۷۳ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۲

گزینه «۲»: تشبیه فشرده: دو فشرده اسنادی به کاررفته است:

۱) من (مشبه)، مور (مشبه‌به)

۲) لب یار (مشبه)، نگین جم (مشبه‌به).

استعاره مصرحه: «نگین» در مصراع دوم استعاره از «لب» است. «خاتم» را نیز می‌توان استعاره از «دهان» دانست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ فاقد استعاره مصرحه است

دو تشبیه فشرده به کاررفته است: ۱) «پری‌رو» تشبیه درون‌واژه‌ای است: رو مشبه و پری مشبه‌به است. - ۲) «(او) مردم چشم است»: او (مشبه محذوف)، مردم چشم (مشبه‌به).

حواست باشه!

تشبیهات درون‌واژه‌ای را با استعاره مصرحه نباید اشتباه گرفت؛ کلماتی مانند «سروقد»، «پری‌رو»، «سیم‌تن» و... تشبیهات درون‌واژه‌ای هستند.

در تشبیه موجود در مصراع اول گزینه «۱»، «تاریک بودن» را می‌توان وجه شبه میان «کلبه» و «دل» دانست؛ بنابراین «کلبه تاریک دل» تشبیه گسترده است. فاقد استعاره مصرحه و تشبیه فشرده است.

کلمه «دلدار» صفت جانشین اسم است، بنابراین نمی‌تواند استعاره مصرحه داشته باشد؛ بلکه کنایه از «یار» است. در مصراع دوم تشبیه فشرده اسنادی یافت نمی‌شود؛ زیرا «گرفتار بودن» صفتی برای دل است و ادعای همانندی صورت نگرفته است که تشبیه خلق شود. فاقد تشبیه فشرده است. استعاره مصرحه: «صنم» استعاره از «معشوق» است.

تشبیه موجود در گزینه «۴»، از نوع «گسترده» است: رخ (مشبه) آئینه (مشبه‌به) فام (ادات تشبیه).

۳۶- آرایه‌های مشخص شده در مقابل تمام ابیات درست است؛ به جز:

(۱) دل همی‌نالد چو چنگ عشق تیزآهنگ او	در دل عشاق هر دم راه دیگر می‌زند (مجاز - تشخیص)
(۲) عارض گلگون بنما دم ز گلستان چه زنی؟	سنبل مشکین بگشا دستۀ ریحان چه کنی؟ (استعاره مصرحه - تشبیه گسترده)
(۳) وعده وصلش اگر چه دل فریب آمد ولیک	دل بر آن نتوان نهادن کان سرایی دیگر است (تشبیه فشرده - کنایه)
(۴) آنم که سر نمی‌کشم از خنجر بلا	دارم ز عشق روی تو سر در سر بلا (تشبیه فشرده - استعاره با ذکر مشبه‌به)

پاسخ: گزینه ۴

گزینه «۴» فاقد استعاره با ذکر مشبه‌به یا استعاره مصرحه است. تشبیه فشرده: خنجر (مشبه‌به)، بلا (مشبه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مجاز: «دم» مجاز از «لحظه».

دو تشخیص به کاررفته است: (۱) نالیدن دل (۲) راه زدن (نغمه زدن) عشق.

۲) استعاره مصرحه: «سنبل مشکین» استعاره از «زلف» است.

تشبیه گسترده: عارض (مشبه)، گل (مشبه‌به)، گون (ادات تشبیه).

۳) تشبیه فشرده (اسنادی): آن (مشبه)، سراب (مشبه‌به).

دو کنایه یافت می‌شود: (۱) «دل‌فریب» کنایه از «فریبنده» است. (۲) «دل نهادن» کنایه از «امید داشتن».

۳۷- وزن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

(۱) دلیری کاو صف مردان بدیده است	نه بازش، دیده در خواب آرمیده است
(۲) اگر فرزند تو بودم چرا ای‌دون	چو بد مهران ز من پیوند بگسستی؟
(۳) گرت در سینه چشمی هست روشن	به عبرت بین در این فیروزه‌گلشن
(۴) چو صبح از پرده راه عاشقان کرد	برون زد شعله گرم و دم سرد

پاسخ: گزینه ۲

وزن گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» است؛ اما وزن گزینه «۲» «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» است:

بررسی گزینه‌ها:

دَ	لِ	رِ	کَ	صَ	فِ	مَ	دَ	بَ	دِ	دَسْت
نَ	بَ	زَش	دِ	دِ	دَر	خَا	بَا	رَ	مِ	دَسْت
مفاعیلن			مفاعیلن			فعولن (مفاعی)				

۲	اَ گَر فَر زَنَد چُ بَد مِه ران	دِ تُ بُو دَم زِ مَن پِپ وَنَد	چِ رَا اِید دُون دِ بُگ سَسَد تِی	مفاعیلن
۳	گَرَت دَر سِید بِ عِب رَت بِن	نَد چَش مِی هَسَد دَ رِن فِی رَو	تِ رُو شَن زِ گُل شَن	مفاعیلن فعولن (مفاعی)
۴	چُ صُب حَز پَر بُ رَوَن زَد شَع	دِ رَا هِ عَا لِ یِ گَر مُ	شِ قَان کَرَد دَ مِ سَرَد	مفاعیلن فعولن (مفاعی)

۳۸- نشانه‌های هجایی کدام مصراع به درستی مشخص نشده است؟

- (۱) بر همه کافی به جهان کامگار: - U -- U U -- U U --
- (۲) جهاننا همانا فسونی و بازی: -- U -- U -- U -- U --
- (۳) جانا چنین بیگانگی با ما مکن: - U --- U --- U ---
- (۴) که مرا خدمت او دوست‌تر از ملک زمین: -- U U -- U U -- U U -- U U --

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۴

نشانه‌های هجایی گزینه «۴»:

ک	مَ	رَا	خَد	مَ	تِ	اَو	دَو	سَت	تَ	رَز	مُ	کِ	زَ	مِین
U	U	-	U	U	-	-	-	U	U	-	-	U	U	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

نشانه‌های هجایی سایر گزینه‌ها به درستی مشخص شده است:

۱	بَر	هَد	مِ	کا	فی	بِ	جَد	هان	کا	م	گار
	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
۲	جَد	ها	نا	هَد	ما	نا	فُد	سو	نی	ی	زی
	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
۳	جا	نا	چُد	نین	بی	گا	نَد	گی	با	ما	مَن
	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U

۳۹- وزن همه ابیات همسان «دولختی» است؛ به جز:

- (۱) ما را به رندی افسانه کردند
- (۲) گر در غمت بمیرم شادی به روزگارت
- (۳) ملکا جهان ز عدل تو به نوبهار ماند
- (۴) چو مردنی شدم ز غم چه جویم از کسی دعا

پیـرا ن جا هـل شـیخا ن گـمـرا ه
پیـوسـتـه نـیکـوا ن را غـم خـوردهـانـد و شـاد ی
کـف را د تو بـدین ابر ز مینـنگار مـانـد
کـه از حیات مردمان حیات کس فزون نشد

وزن گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳»، «همسان دو لختی» است؛ اما وزن به‌کاررفته در گزینه «۴» از تکرار یک پایه آوایی تشکیل شده است: گزینه «۴»:

چُ مُر دَ نی	شُد دَم زِ غَم	چ جو یَ مَز	ک سی دُ دعا
کِ اَز حَ یا	تِ مَر دُ مان	حَ یا تِ کَس	فُ زون نَد شد
مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن	مفاعِلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱	ما را بِ رَد	دی	اَف سا نِ کَر	دَنَد
	پِپِ را نِ جا	هَل	شِپِ خا نِ گُم	راه
	مستفعلن	فَع	مستفعلن	فَع

۲	گَر دَر غَدَ مَت	بِ مِی رَم	شا دی بِ رَو	زِ گا رَت
	پِپِ وَسَ تِ نِی	کُ وَا نِ را	عَم خُر دِ اَنَد	دُ شا دی
	مستفعلن	فَعولن	مستفعلن	فَعولن

۳	مَ لَ کا جَ	هَان زِ عَد لِ	تُ بِ نُو بَ	ها ر ما نَد
	کَ فِ را دِ	تُ بِ دِی نِ اَب	رِ زِ مِی نِ نَد	گا ر ما نَد
	فَعلاتُ	فَاعلاتن	فَعلاتُ	فَاعلاتن

۴۰ - در چند بیت زیر، وزن واژه «فعولن» یافت می‌شود؟

الف: گرچه غلطان است در پای تو زلفت

ب: هر سحر از عشق دمی می‌زنم

ج: قضا گفت گیر و قدر گفت ده

د: که را دانی تو از مه تا به ماهی

۱) یک

۲) دو

۳) سه

۴) چهار

وزن واژه «فعولن» در ابیات «ج» و «د» مشهود است:

ج «فعولن فعولن فعولن فعل»:

قَ ضَا کُف	تَ گِی رُ	قَ دَر کُف	تَ دِه
فَ لَک کُف	تَ اَح سَنَد	تَ مَه کُف	تَ زِه
فَعولن	فَعولن	فَعولن	فَع

د «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» (وزن واژه پایانی این بیت، فعولن است):

کِ را دا نی	تُ اَز مَه تا	بِ ما هی
کِ اَز مَن بی	ش دا رَد پا	دِ شا هی
مفاعیلن	مفاعیلن	فَعولن (مفاعی)

بررسی موارد نادرست:

گَر چ غَل طان	اَس ت دَر پا	ی ت زَل فَت
هَم سَ رِ جُز	وَد ف نَب	یَک زَ مَا نَت
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
هَر سَ حَ رَز	عِش ق دَ می	مِی زَ نَم
رِو زِ دِ گَر	مِی شِ نَ وَم	بَر مَ لا
مفتعلن	مفتعلن	فاعِلن (مفتعل)

۴۱- وزن کدام گزینه، با بیت زیر یکسان است؟

«ای خسرو خوبان مکن آهنگ میدان»

۱) آن کیست کاندِر آمد بازی کنان از این در

۲) ما تشنگان را سیل غم از سر گذشت

۳) بوسید جز بند گران آن دست و پا را

۴) دریای روشن سیل را آورد از ظلمت برون

بهر خدا رحمی بر این شیرین‌زبانان»

رویی چو بوستانی از آب آسمان تر

ای آب حیوان قطره‌ای از جوی تو

کس دلنوازی کرد از او جز تازیانه

حاشا که آرد عفو حق بر روی ما تقصیرها

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۱ - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

وزن مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۳»: «مستفعلن مستفعلن مستفعلن فع»

بیت صورت سؤال:

ای خُس رُ و	خو بان مَ کُن	آ هَن د گِ مِی	دان
بِه رِ خُ دا	رَح می بَ رین	شِپ رین زَ با	نان
مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	فَع

بو سِی د جُز	بَن دِ گِ ران	اَن دَس تُ پا	را
کَس دِل نَ وا	زِی گَر دَ زو	جُز تا زِ یا	نِ
مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	فَع

بررسی سایر گزینه‌ها:

اَن کِی سَت کَن	دَ را مَد	با زِی کُ نا	نَ زین دَر
رِو یِ چُ بو	سَ تا نِی	اَز آ بِ اَ	سِ مان تَر
مستفعلن	فَعولن	مستفعلن	فَعولن

ما تَش نِ گان	را سِی لِ عَم	اَز سَر گُ دَشت	
ای آ بِ حِی	وا ن قَط رِ ای	اَز جو یِ تُ	
مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	

دَر یا یِ رُو	شَن سِی لِ را	آ وَر دَ از	ظَل مَت بُ رون
حا شا کِ اَ	رَد عَف وِ حَق	بَر رِو یِ ما	تَق صِی رِ ها
مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن

۴۲- کدام بیت به دو شیوه، دسته‌بندی هجایی می‌شود؟

اگرچه در طلبت هم‌عنان باد شمالم
بر گرد میان من دو دست کمر سازد
عقل گرفتار عشق صبر زیون هواست
همچنان کز من شنیدی پیش آن دلبر روایت

(۱) به صورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم
(۲) ای شاد سحرگاهی کان حسرت هر ماهی
(۳) مایه پرهیزگار قوت صبر است و عقل
(۴) بگذری در کوی یارم تا کنی حال دلم را

پاسخ: گزینه ۲

نشانه‌های هجایی گزینه «۲» را به دو شیوه می‌توان دسته‌بندی کرد:

- «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن»:

ای	شا	د	سَ	حَر	گا	هی	کان	حَسَد	رَ	تَ	هَر	ما	هی		
بَر	گِر	دِ	مِ	یا	نِ	من	دُ	دَسَد	تِ	کَ	مَر	سا	زَد		
مفعول				مفاعیلن				مفعول				مفاعیلن			

- «مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن»:

ای	شا	د	سَ	حَر	گا	هی	کان	حَسَد	رَ	تَ	هَر	ما	هی		
بَر	گِر	دِ	مِ	یا	نِ	مَن	دُ	دَسَد	تِ	کَ	مَر	سا	زَد		
مستفعل				مفعولن				مستفعل				مفعولن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

بِ	صَو	رَ	تَ	تُ	نِ	گا	ری	نَ	دِ	مُ	نَ	شِ	نِ	دَم	
اَ	گِر	چَ	دَر	طَ	لَ	بَت	هَم	عَ	نَا	نِ	بَا	دِ	شُ	لَم	
مفاعیلن				فعلاتن				مفاعیلن				فعلاتن			

ما	یِ	یِ	پَر	هَی	ز	گار	قُو	وَ	تِ	صَبَ	رَسَد	تُ	عَقْل		
عَقَد	لِ	گِ	رِف	تَا	رِ	عِشَق	صَبَ	رِ	زَ	بُو	نِ	هَ	وَاسْت		
مفتعلن				فاعلن				مفتعلن				فاعلن			

بُگ	دَ	ری	دَر	کُو	یِ	یا	رَم	تَا	کُ	نِ	حَا	لِ	دِ	لَم	رَا
هَم	چُ	نَان	کَز	مَن	شِ	نِ	دِی	پِی	شِ	آن	دَل	بَر	رِ	وَ	یَت
فاعلان				فاعلان				فاعلان				فاعلان			

• • •

۴۳- نشانه‌های هجایی کدام بخش مشخص شده، می‌تواند جای خالی بیت زیر را به درستی کامل کند؟

خاک تن تو تا به حشر غرقه آب رحمت است»

«غم مخوری چون به لحد فرو رود

(۲) مرا از خستگی کردی تو خسته

(۱) گر گذر کرد او به ما چون سرو ناز

(۴) که بیرون در چه کردی، که درون خانه آیی؟

(۳) چو باشد عاشق او حق که باشد روح روحانی

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - ترکیبی / مفهومی - استاندارد - صفحه ۲۵ - ۱۱۰۲

وزن بیت صورت سؤال:

غَم	مَ	خَ	ری	؟	چُن	بِ	لَ	حَدَ	قُ	رَو	رَ	وَدَ			
خَا	کِ	تَ	نِ	تُ	تَا	بِ	حَشَر	غَر	قِ	یِ	أَ	بِ	رَحَ	مَ	تَسْت
مفتعلن				مفاعیلن				مفتعلن				مفاعیلن			

با توجه به وزن بیت، نشانه‌های هجایی‌ای که در جای خالی مصراع اول قرار می‌گیرند؛ لازم است با نشانه‌های هجایی رکن «مفاعیلن» یکسان باشند.

ک	ب	رو	ن	دَر	چ	کَر	دی	ک	د	رو	ن	خا	ن	آ	یی
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-

بنابراین نشانه‌های هجایی ترکیب «برون در» جای خالی مصراع اول را به درستی کامل می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱	گَر	گ	دَر	کَر	دو	ب	ما	چُن	سَر	و	ناز
-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-

با نشانه‌های هجایی وزن‌واژه «مفاعِلن» یکسان نیست.

۲	م	را	آز	خَس	ت	گی	کَر	دی	ت	خَس	ت
U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

با نشانه‌های هجایی وزن‌واژه «مفاعِلن» یکسان نیست.

۳	چ	با	شَد	عا	شِ	ق	او	حَق	ک	با	شَد	رو	ح	رو	حا	نی
U	-	-	-	U	U	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

با نشانه‌های هجایی وزن‌واژه «مفاعِلن» یکسان نیست.

۴۴- وزن کدام بیت به درستی مشخص نشده است؟

باشد و این نیز نباشد که هست (مفتعلن مفتعلن مفتعلن)
وان که منظوری ندارد عمر ضایع می‌گذارد (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)
مناجات شوریده‌ای در حرم (فعولن فعولن فعولن فعل)
مزن دامن بر آتش ناشکیبان را (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن)

- ۱) بود و نبود آنچه بلند است و پست
- ۲) عمر گویندم که ضایع می‌کنی با خوب‌رویان
- ۳) تنم می‌بلرزد چو یاد آورم
- ۴) مدر پیراهن طاقت غریبان را

(متوسط - ترکیبی - سریع ۱ - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

وزن گزینه ۱: «۱»:

بو	د	نَد	بو	دان	چ	ب	لَد	دَس	ت	پَسْت
مفتعلن	شَد	دُ	این	نِب	ز	نَد	با	شَد	ک	هَسْت
										فاعِلن (مفتعل)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲	عُم	ر	گو	یَد	دَم	ک	ضا	یَع	می	کُ	نی	با	خو	ب	رو	یان
فاعلاتن	وَان	ک	مَنَد	ضو	ری	نَد	دا	رَد	عُم	ر	ضا	یَع	می	گُ	ذا	رَد
																فاعلاتن

۳	تَد	نَم	می	ب	لَر	زَد	چ	یا	دا	وَ	رَم
فعولن	مُ	نا	جا	ت	شو	رِب	د	ای	دَر	حَ	رَم
											فعل

۴	مَ	دَر	پِی	را	هَ	ن	طا	قَت	غَ	رِب	بان	را
مفاعیلن	مَ	زَن	دا	مَن	بَ	را	تَش	نا	شَد	کِی	بان	را
												مفاعیلن

۴۵- کدام گزینه دربارهٔ ابیات زیر، نیازمند اصلاح است؟

- «می‌رود صبح و اشارت می‌کند»
 غرقه و همیم ورنه این محیط
- (۱) ابیات، سرودهٔ شاعری از قرن یازدهم است که به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع، شناخته می‌شود.
 (۲) ابیات به آرایه‌های «استعارهٔ آشکار، تشخیص و تشبیه» مزین شده‌اند.
 (۳) وزن سروده از سه پایهٔ آوایی تشکیل شده است و حذف همزه نیز در ابیات یافت می‌شود.
 (۴) بیت نخست، با «منه خشت اقامت در زمین عالم امکان / که چون ریگ روان اجزای عالم در سفر باشد» تناسب مفهومی دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۸

وزن سروده، از سه پایهٔ آوایی تشکیل شده است؛ اما در ابیات، حذف همزه به کار نرفته است:
 بیت اول:

می	ر	وَد	صُب	حُ	اِ	شا	رَت	می	کُ	نَد
کین	گ	لِس	تَن	خَن	دِ	وا	ری	بی	ش	نیست
فاعلان			فاعلان			فاعلان			فاعلان	

بیت دوم:

عَر	قِ	یِ	وَه	مِ	وَر	نَ	این	مُ	حِیْط	
اَز	تَ	نُک	آ	بی	کِ	نا	بی	ش	نیست	
فاعلان			فاعلان			فاعلان			فاعلان	

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ابیات صورت سؤال از «بیدل دهلوی» است و توضیح داده شده در گزینهٔ «۱» نیز، مربوط به این شاعر است.

۲) استعارهٔ آشکار: «گلستان» استعاره از «دنیا» است. «محیط» استعاره از «دنیا» است.

تشخیص: رفتن صبح، اشارت کردن صبح.

تشبیه: محیط (مشبه)، کنار (مشبه‌به)، تنک آبی (وجه‌شبه).

۴) مفهوم مشترک بیت نخست سروده و بیت گزینهٔ «۴»: گذرا بودن دنیا و بی‌اعتباری آن.

۴۶- با توجه به بیت زیر در کدام گزینه، معادل کنایهٔ «نقش بر آب زدن» آمده است؟

- «نقشی بر آب می‌زنم از گریه حالیا»
 (۱) وصفش نداند کرد کس دریای شیرین است و بس
 (۲) دیشب به یاد روی تو ای رشک آفتاب
 (۳) دائم اندیشه و تشویش کنم
 (۴) همین نه خانهٔ ما در گذار سیلاب است
- تا کی شود قرین حقیقت، مجاز من
 «سعدی» که شوخی می‌کند گوهر به دریا می‌برد
 شستم ز سیل اشک من از دیده نقش خواب
 که چه خاکی به سر خویش کنم
 بنای زندگی خضر نیز، بر آب است

پاسخ: گزینهٔ ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۹۸ - ۱۱۱۲

کنایه «نقش بر آب زدن» در مفهوم «کار بیهوده کردن» است.

در گزینهٔ «۱» نیز کنایهٔ «گوهر به دریا بردن» در مفهوم «کار بیهوده کردن» به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) «نقش شستن» کنایه از «دور کردن» یا «جدا کردن» است.

۳) «خاک به سر کردن» کنایه از «چاره اندیشیدن» است.

۴) «بنا بر آب بودن» کنایه از «ناپایدار بودن» است.

۴۷- مفهوم بیت زیر، نظیر کدام گزینه است؟

- «کی شعر تر انگیزد خاطر که حزن باشد»
 (۱) رنگین سخن آن به که بسازد به خموشی
 (۲) چه کند با دل بی‌درد کلام «صائب»
 (۳) ز رنگ حرف، بوی غنچه راز نهان یابم
 (۴) من گرفتم به گریستن شوم دیده تھی

یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد»
 طاووس همان به که نبیند پر و بالش
 این نمک در دل افکار نماید خود را
 پریشان‌خاطری را از سر زلف سخن بینم
 بال لب پرسخن و با دل پر خون چه کنم؟

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۱ - ۱۱۰۴

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۳»: تأثیر فکر و احساسات بر سخن و کلام

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مفهوم «دوری از خودنمایی و نشان دادن تجمل» بیان شده است.

۲) کلام صائب (شاعر) که سرشار از درد است در انسان‌های بی‌درد تأثیری ندارد؛ بلکه تأثیر خود را بر افراد دردمند می‌گذارد (انسان دردمند را فقط کسی درک می‌کند که خود، دردکشیده باشد).

۴) من فرض کنم که با گریه کردن، چشم خالی از اشک می‌شود؛ اما چاره‌ای برای لب و دلی که از فراق یار پرسخن و پر خون است، وجود ندارد. (ارتباطی با مفهوم بیت صورت سؤال ندارد).

۴۸- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) گفتم که سوز آتش دل کم شود به اشک
 (۲) بی‌اشک ندامت نبود عشرت این باغ
 (۳) شادکامی‌های دنیا نیست هرگز بی‌ملال
 (۴) پیداست از گلاب سرشکم که من چو گل

این سوز کم نگشت از آن هم بتر بسوخت
 از خنده گل آنچه به جا مانده گلاب است
 شنبه‌ای دارند از دنبال این آدینه‌ها
 یک روز خنده کردم و عمری گریستم

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۶ - ۱۱۱۰

مفهوم مشترک گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴»: «شادی کردن در این عالم، رنج (اندوه) و پشیمانی به دنبال خود دارد».
 گزینه «۱»: مفهوم «بی‌فایده بودن اشک در کاستن درد عاشق».

۴۹- کدام گزینه با بیت زیر ارتباط تصویری دارد؟

- «روز چو شمعی به شب زودرو و سرفراز»
 (۱) شبی بس روشن و مه همچو شب باز
 (۲) برقع زرین صبح چرخ برانداخت و کرد
 (۳) همی تو گفستی خورشید در تنور افتاد
 (۴) دوش چو سلطان چرخ تافت به مغرب عنان

شب چو چراغی به صبح کاسته و نیم‌تاب»
 به شب‌بیز (: اسب) فلک در جلو ناز
 پیش عروس سپهر زر کواکب نثار
 که از قفایش چندان شرر پدید آمد
 گشت ز سیر شهاب روی هوا پر سنان

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مفهومی - زمان‌بر) - صفحه ۳۲ - ۱۱۰۳

بیت صورت سؤال، تصویر «فرارسیدن روز» را در ذهن تداعی می‌کند؛ گزینه «۲» نیز، «فرارسیدن روز» را به تصویر کشیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شب‌هنگام را وصف می‌کند.

۳) غروب خورشید و سرخی شفق را به تصویر کشیده است.

۴) غروب خورشید و فرارسیدن شب بیان شده است.

۵۰- مفهوم کدام ابیات با مصراع «کای نور چشم من به جز از کشته ندروی» یکسان است؟

- الف: نیست دلگیر آسمان از گریه‌های تلخ ما
ب: تیشه هر کس زد به پای خصم، زد بر پای خویش
ج: از پی گل‌گشت شیرین لاله را در بیستون
د: زنده در گور کند حشر مکافات تو را
- (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «ج»

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۵ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۲

مصراع صورت سوال و ابیات «ب» و «د» بر مفهوم «دست یافتن انسان به مکافات و جزای عمل خویش» تأکید دارند.

بررسی سایر موارد:

الف) مفهوم «بی توجهی روزگار به اندوه انسان» را بیان کرده است.

ب) معنی بیت: آسمان نسبت به دردهای ما بی‌توجه است. خون ناحق‌ریخته شده مظلوم باعث زینت دامن قصاب می‌شود.

ج) مفهوم «ستمگری روزگار» بیان شده است

د) معنی بیت: روزگار به منظور گردش شیرین (معشوق خسرو و فرهاد) در گلزار بیستون، لاله را در بیستون با خون فرهاد رشد می‌دهد.

بودجه‌بندی
این آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

سهم در
کنکور

جامعه‌شناسی یازدهم ۴ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

- ۵۱- در تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی کدام گزینه با دیدگاه «نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند» هماهنگ است؟
- (۱) جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست.
 - (۲) جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
 - (۳) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است.
 - (۴) جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۸ - ۱۱۰۱)

بررسی سریع:

دیدگاه مطرح‌شده در صورت سؤال مربوط به دیدگاه اول است که با گزینه «۳» هماهنگ است. سایر گزینه‌ها مربوط به دیدگاه دوم است.

در دیدگاه اول تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود و جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است. ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی، تفاوتی قائل نیستند. نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

- ۵۲- در صورت نبود کدام‌یک از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب به ترتیب «انسان نمی‌تواند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کند»، «بشر به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌شود»، «قید و بندها، زمینه ظلم بر انسان را فراهم می‌کنند» و «زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول فراهم نمی‌شود»؟

(۲) معنویت - حقیقت - آزادی - عقلانیت

(۱) حقیقت - معنویت - عدالت - مسئولیت

(۴) حقیقت - معنویت - آزادی - تعهد

(۳) معنویت - حقیقت - عدالت - عقلانیت

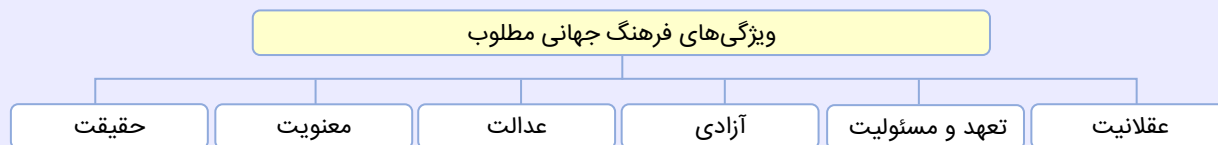
پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۲ - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۲)

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «حقیقت»، بخش دوم «معنویت»، بخش سوم «آزادی» و بخش چهارم «تعهد و مسئولیت» است.

- فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کنند.
- فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی باید از معنویت که ارزشی جهان‌شمول است، برخوردار باشد.
- برخی قید و بندها مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش می‌شوند و زمینه ظلم بر او را فراهم می‌کنند. فرهنگ جهانی باید آزادی انسان از این قید و بندها را تأمین کند.
- فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم آورد.

۵۳- کدام عبارت در رابطه با «استعمار نو» درست است اما در رابطه با «استعمار فران» نادرست است؟

- (۱) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به‌وجود آمد. - استعمارگران از ابزارهای فرهنگی و علمی استفاده می‌کنند.
- (۲) کشورهای استعمارگر از مجریان بومی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. - استعمارگران از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی استفاده می‌کنند.
- (۳) دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی استفاده می‌کنند. - استعمارگران از رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند.
- (۴) استعمارگران حضور مستقیم و آشکار دارند. - کشورهای استعمارگر از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

قسمت اول گزینه ۲ در ارتباط با «استعمار نو» درست و قسمت دوم این گزینه در رابطه با «استعمار فران» نادرست است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ درست - درست
- ۲ درست - نادرست (استعمار نو)
- ۳ درست - درست
- ۴ نادرست (استعمار قدیم) - نادرست (استعمار نو)

بررسی و مقایسه انواع استعمار

انواع استعمار	ابزارها	شکل حضور
استعمار قدیم	نظامی و اقتصادی	حضور مستقیم و به‌صورت آشکار
استعمار نو	کودتا، ترور، استفاده از نهادهای اقتصادی	استعمارگران پنهان مجریان آشکار
استعمار فران	نرم‌افزار، رسانه، فناوری اطلاعات	استعمارگران و مجریان پنهان

۵۴- هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب با مفاهیم کدام گزینه مطابقت دارد؟

- روش‌ها و مکاتب غربی مورد استفادهٔ نخبگان کشورهای اسلامی برای مقابله با سلطهٔ استعمار
- مقاومت آشکار فرهنگ جاهلی در برابر اسلام
- مفهوم «ناتوی فرهنگی»

- فرهنگی با تداوم تاریخی بالا و عدم گسترهٔ جغرافیایی وسیع

- (۱) ناسیونالیسم - عصر نبوی - استعمار فران - ژاپن
- (۲) ملی‌گرایی - عصر خلافت - استعمار نو - ژاپن
- (۳) مارکسیسم - عصر نبوی - استعمار فران - اینکاه‌ها
- (۴) سوسیالیسم - عصر خلافت - استعمار نو - اینکاه‌ها

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۲ - ۱۱۰۴

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «ناسیونالیسم»، بخش دوم «عصر نبوی»، بخش سوم «استعمار فرانسه» و بخش چهارم «ژاپن» است.

بررسی موارد:

- بسیاری از نخبگان کشورهای اسلامی تا قبل از انقلاب اسلامی ایران، برای مقابله با سلطه استعمار، از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم (ملی‌گرایی) یا مارکسیسم استفاده می‌کردند.
- فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس، به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود.
- مفاهیم «ناتوی فرهنگی»، «تهاجم فرهنگی»، «شبیخون فرهنگی» با استعمار فرانسه ارتباط دارد.
- فرهنگ ژاپن دارای تداوم تاریخی بالا و عدم گستره جغرافیایی وسیع است.

فرهنگ اینکاها دارای عدم تداوم تاریخی بالا و عدم گستره جغرافیایی وسیع است.
فرهنگ‌های اسلام و مسیحیت دارای تداوم تاریخی بالا و گستره جغرافیایی وسیع هستند.

۵۵- در متن زیر چند عبارت درست است؟

- در جهان هستی موجودات و پدیده‌های مختلفی وجود دارد که هر کدام با روش‌های مناسب خود شناخته می‌شوند - ما قوانین علمی، قضایای ریاضی و قوانین فلسفی را به کمک عقل و از راه استدلال عقلی می‌شناسیم - شناخت شهودی از راه مشاهده حسی و استدلال عقلی به دست می‌آید - ما با مشاهده و استدلال به غم و شادی درون خود یا محبت و تنفر نسبت به دیگران پی می‌بریم - وحی نوع خاصی از شناخت شهودی است که خداوند برای هدایت آدمیان به پیامبران اعطا کرده است.

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

بررسی سریع:

عبارت‌های اول، دوم و پنجم درست و عبارت‌های سوم و چهارم نادرست هستند.

بررسی موارد نادرست:

- عبارت سوم: شناخت شهودی از راه مشاهده حسی و استدلال عقلی به دست نمی‌آید.
- عبارت چهارم: ما بدون مشاهده و استدلال، به غم و شادی درون خود یا محبت و تنفر نسبت به دیگران پی می‌بریم.

۵۶- هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از پیامدهای تحریفات است که در مسیحیت قرون وسطی رخ داد؟

- دور ماندن از ابعاد عقلانی توحید

- گام برداشتن به سوی نوعی دنیاگرایی

- توجیه عملکرد دنیوی کلیسا در پوشش معنوی و دینی

- آمیخته شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری

(۲) اندیشه و نظر - اندیشه و نظر - زندگی و عمل - زندگی و عمل

(۱) زندگی و عمل - اندیشه و نظر - اندیشه و نظر - زندگی و عمل

(۴) اندیشه و نظر - زندگی و عمل - زندگی و عمل - اندیشه و نظر

(۳) زندگی و عمل - زندگی و عمل - اندیشه و نظر - اندیشه و نظر

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۹ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

عبارت اول و چهارم - اندیشه و نظر

عبارت دوم و سوم - زندگی و عمل

بررسی موارد:

تحریفاتی که در مسیحیت قرون وسطی رخ داد، دو پیامد زیر را به دنبال داشت:

- ۱- در سطح اندیشه و نظر، مسیحیت آمیخته با رویکردهای اساطیری شد و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند.
- ۲- در سطح زندگی و عمل، مسیحیان و آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراتوری روم، به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشتند. کلیسا در این مقطع، عملکرد دنیوی خود را در پوشش معنوی و دینی توجیه می‌کرد.

۵۷- پیوند قدرت با ثروت و تجارت چگونه شکل گرفت؟

- ۱) رشد تجارت ← انتقال برده‌ها به مزارع آفریقایی ← انتقال ثروت به جوامع اروپایی ← جایگاه برتر زمین‌داران نسبت به بازرگانان ← نیاز دولت‌ها به پول بازرگانان و نیاز بازرگانان به حمایت نظامی دولتمردان ← پیوند قدرت با ثروت و تجارت
- ۲) رشد برده‌داری ← انتقال برده‌ها به مزارع آمریکایی ← انتقال ثروت به جوامع آمریکایی ← سرعت بخشیدن به انباشت ثروت سرمایه‌داران توسط صنعت ← جایگاه برتر بازرگانان نسبت به زمین‌داران ← پیوند قدرت با صنعت
- ۳) رشد تجارت و برده‌داری ← انتقال برده‌ها به مزارع آمریکایی ← انتقال ثروت به جوامع اروپایی ← جایگاه برتر بازرگانان نسبت به زمین‌داران ← نیاز دولت‌ها به سرمایه بازرگانان و نیاز بازرگانان به حمایت نظامی دولتمردان ← پیوند قدرت با ثروت و تجارت
- ۴) رشد تجارت و برده‌داری ← انتقال برده‌ها به مزارع آفریقایی ← انتقال ثروت به جوامع آمریکایی ← سرعت بخشیدن به انباشت ثروت سرمایه‌داران توسط صنعت ← نیاز دولت‌ها به سرمایه بازرگانان و نیاز بازرگانان به حمایت اقتصادی دولتمردان ← پیوند قدرت با صنعت

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۵ - صفحه ۵۸ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

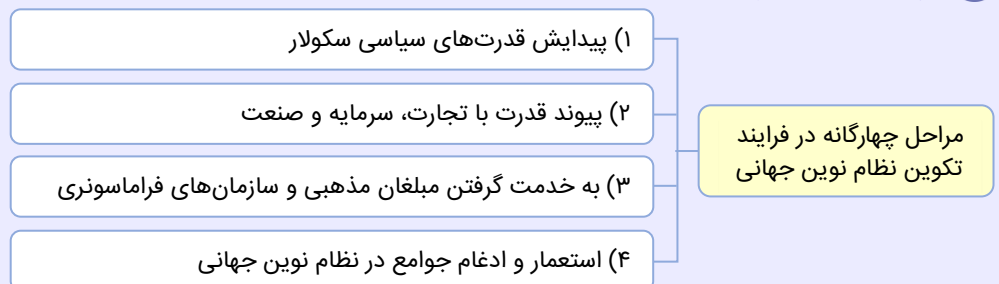
بررسی سریع:

در گزینه ۳ به روند درستی از شکل‌گیری پیوند قدرت با ثروت و تجارت اشاره شده است.

بررسی موارد:

رشد تجارت و برده‌داری، انتقال برده‌های سیاه‌پوست آفریقایی به مزارع آمریکایی و انتقال ثروت به جوامع اروپایی موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین‌داران جایگاه برتری پیدا کنند. دولت‌ها برای افزایش قدرت خود به سرمایه و پول بازرگانان نیاز داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت نظامی دولتمردان بودند. بدین ترتیب پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت. صنعت، عنصر دیگری بود که انباشت ثروت سرمایه‌داران را سرعت بخشید.

فرایند تکوین نظام نوین جهانی

۵۸- به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند؛ این انتقال در چه جهتی صورت می‌گیرد؟

- دولت - ملت‌ها که حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند، نخستین بار پس از کدام اتفاق در اروپای غربی پدید آمدند؟ پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر کدام است؟

- کدام دسته از حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند؟

(۱) منافع بیش‌تر کشورهای استعمارگر - افول قدرت کلیسا - سکولاریسم - حرکت‌هایی که رویکرد معنوی داشتند.

(۲) تعدیل جهانی ثروت - شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی - روشنگری - حرکت‌هایی که در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند.

(۳) استقلال کشورهای استعمارزده - افول قدرت کلیسا - روشنگری - حرکت‌هایی که با جریان دنیاگرا تقابل داشتند.

(۴) منافع بیش‌تر کشورهای استعمارگر - شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی - سکولاریسم - حرکت‌هایی که فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۷ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

پاسخ پرسش اول «منافع بیش‌تر کشورهای استعمارگر»، پرسش دوم «افول قدرت کلیسا»، پرسش سوم «سکولاریسم» و پرسش چهارم «حرکت‌هایی که رویکرد معنوی داشتند» است.

بررسی موارد:

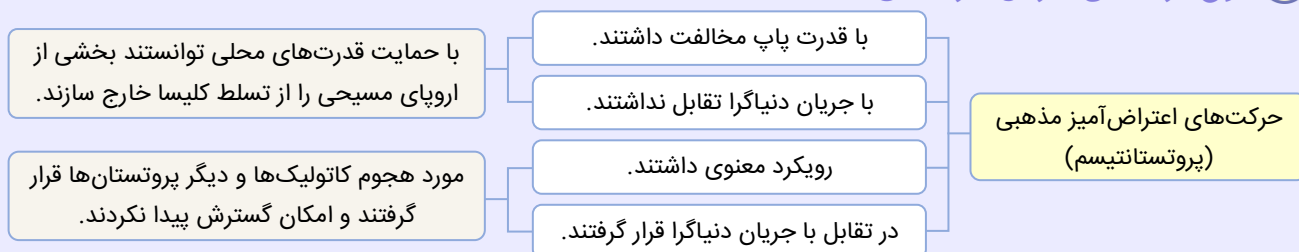
- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند ولی این انتقال در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست بلکه در جهت منافع بیش‌تر کشورهای استعمارگر است.

- دولت - ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند.

- سکولاریسم پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است.

- حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی که رویکرد معنوی داشتند، مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند.

انواع حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی

۵۹- پاسخ موارد زیر در ارتباط با اندیشمندان کدام است؟

- رخت بر بستن جنگ از زندگی بشر

- جنگ تمدن‌ها

- رویکرد سکولار نسبت به عالم

- حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی

(۱) خطا بودن نظریه کنت - توجیه عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی توسط هانتینگتون - رویکرد ریکاردو - به سخره گرفتن نظریه پردازان لیبرال توسط دیکنز

(۲) دیدگاه آگوست کنت درباره جنگ بعد از انقلاب صنعتی - نظریه هانتینگتون درباره آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر - رویکرد مارکس - خودداری لرد جان راسل از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند

(۳) نظریه کنت درباره عارضی و تحمیلی بودن جنگ - اعتقاد مالتوس به این‌که رقابت بین دولت، ملت‌ها به وقوع خواهد پیوست - رویکرد مارکس - خودداری برتراند راسل از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند

(۴) دیدگاه آگوست کنت درباره ذاتی بودن جنگ در فرهنگ جدید غربی - نظریه مالتوس درباره رقابت و درگیری بین تمدن‌های بزرگ - رویکرد ریکاردو - به سخره گرفتن نظریه پردازان لیبرال توسط دیکنز

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «دیدگاه آگوست کنت درباره جنگ بعد از انقلاب صنعتی»، بخش دوم «نظریه هانتینگتون درباره آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر»، بخش سوم «رویکرد مارکس» و بخش چهارم «خودداری لرد جان راسل از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند» است.

بررسی موارد:

- آگوست کنت معتقد بود بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. از دیدگاه او جنگ در جامعه جدید غربی امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و احتمالی است. وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.
- نظریه جنگ تمدن‌ها که هانتینگتون آن را مطرح کرد نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. از نظر او در این مرحله، دیگر دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌الملل نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت - ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست.
- رویکرد مارکس نسبت به عالم رویکردی سکولار بود.
- حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله لرد جان راسل، پدربزرگ برتراند راسل فیلسوف مشهور، از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کند.

۶۰- هریک از موارد زیر به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه ارتباط دارند؟

- استفاده از سلاح‌های شیمیایی برای نخستین بار
- پیش رفتن جهان تا آستانه جنگ جهانی سوم
- ادامه یافتن جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب
- ۱) جنگ جهانی دوم - بمباران اتمی هیروشیما - تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی
- ۲) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی
- ۳) جنگ جهانی دوم - بحران موشکی کوبا - تا پایان جنگ جهانی دوم
- ۴) جنگ جهانی اول - بمباران اتمی هیروشیما - تا پایان جنگ جهانی دوم

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «جنگ جهانی اول»، بخش دوم «بحران موشکی کوبا» و بخش سوم «تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی» است.

بررسی موارد:

- در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
- بحران موشکی کوبا، جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد.
- پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب هریک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت.

در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

۶۱- در بین عبارت‌های زیر کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- الف - در تاریخ اقتصاد سرمایه‌داری غرب، بحران‌های اقتصادی به‌طور متناوب و با شدت و ضعف‌های متفاوت پدید آمده‌اند. مهم‌ترین این بحران‌ها در سال ۱۸۲۰م در انگلستان به‌وجود آمد.
- ب - زیان اقتصادی مربوط به بحران اقتصادی که در فاصله بین دو جنگ جهانی اتفاق افتاد کم‌تر از زیان اقتصادی جنگ جهانی اول نبود و در این بحران ۲۰ میلیون کارگر بیکار و هزاران مؤسسه اقتصادی ورشکست شدند.
- ج - بحران اقتصادی سال‌های اخیر در اروپا و آمریکا از سال ۲۰۰۸ شروع شده است و با وجود تلاش‌هایی که برای مهار آن می‌شود، همچنان ادامه دارد.
- د - بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا هر دو هویت اقتصادی دارند ولی چالش فقر و غنا اغلب دوره‌ای و مقطعی است.
- ه - آسیب‌های مربوط به فقر و غنا تمامی جامعه را در برمی‌گیرد ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است.

(۲) «الف» - «ج» - «ه»

(۱) «ب» - «د» - «ه»

(۴) «الف» - «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج» - «د»

(متوسط - خط به خط - زمانبر ۵ - صفحه ۹۳ - ۱۱۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

بخش اول عبارت‌های «الف»، «ب» و «د»، درست و بخش دوم آن‌ها نادرست است.

بررسی موارد:

- الف) درست - نادرست (مهم‌ترین این بحران‌ها در فاصله بین دو جنگ جهانی، یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳م اتفاق افتاد).
- پ) درست - نادرست (در این بحران ۴۰ میلیون کارگر بیکار شدند).
- ج) درست - درست
- د) درست - نادرست (چالش فقر و غنا چالشی همیشگی است).
- ه) نادرست (آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است). - نادرست (آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در برمی‌گیرد).

۶۲- هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- پیمان باسل

- بحران بوپال

- بحران ابیجان

- جنبش وال استریت

بحران اقتصادی	«د»	بحران زیست‌محیطی در ساحل عاج	«ج»
«ب»	جلوگیری از انتقال زباله‌های کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر	«الف»	بحران زیست‌محیطی در هند

(۲) «د» - «الف» - «ج» - «ب»

(۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»

(۴) «ب» - «ج» - «الف» - «د»

(۳) «د» - «ج» - «الف» - «ب»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۵ - صفحه ۹۶ - ۱۱۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

د - پیمان باسل

ج - بحران بوپال

ب - جنبش وال استریت

الف - بحران ابیجان

بررسی موارد:

- الف) بحران ابیجان: بحران زیست محیطی در ساحل عاج
- پ) جنبش وال استریت: بحران اقتصادی
- ج) بحران بوپال: بحران زیست محیطی در هند
- د) پیمان باسل: جلوگیری از انتقال زباله‌های کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر

۶۳- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- روشنگری مدرن از قرن نوزدهم مبتنی بر چه امری بود؟

- بحران معنویت در فرهنگ غرب چه نامیده می‌شود؟

- رونق گرفتن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین از پیامدهای اجتماعی چه امری در جوامع غربی است؟

- ۱) حس و تجربه - پاساسکولاریسم - گریز از سکولاریسم
- ۲) عقل و وحی - افول سکولاریسم - رویگردانی از سکولاریسم
- ۳) حس و تجربه - افول سکولاریسم - گریز از روشنگری
- ۴) عقل و وحی - پاساسکولاریسم - رویگردانی از روشنگری

(آسان - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۱۰۲ - ۱۱۱۲)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «حس و تجربه»، بخش دوم «پاساسکولاریسم» و بخش سوم «گریز از سکولاریسم» است.

بررسی موارد:

- روشنگری مدرن از قرن نوزدهم، مبتنی بر حس و تجربه بود.
- از بحران معنویت در فرهنگ غرب با عناوین افول سکولاریسم و پاساسکولاریسم یاد می‌شود.
- رونق گرفتن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین از پیامدهای گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی است.

 نتایج گریز از سکولاریسم

وداشتن نخبه‌های جهان غرب به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی

فراخواندن مهاجران ساکن کشورهای غربی به سوی هویت دینی خود

رونق بخشیدن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین

پیامدهای گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی

۶۴- کدام گزینه در ارتباط با مهم‌ترین ویژگی‌های نخستین بیدارگران اسلامی درست است؟

- ۱) وحدت امت اسلامی و عزت جهان اسلام را دنبال می‌کردند. - نسبت به کشورهای استعمارگر احساس خطر نمی‌کردند.
- ۲) خواستار اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی بودند. - خواستار استقلال اقتصادی و سیاسی جوامع اسلامی بودند.
- ۳) قومیت‌های مختلف را درون امت واحد اسلامی به رسمیت می‌شناختند. - به ناسیونالیسم روی آورده بودند.
- ۴) حضور سیاسی و اقتصادی کشورهای استعمارگر را فرصت می‌دانستند. - بیداری را بازگشت به اسلام و عمل به آن می‌دانستند.

(آسان - خط به خط - استاندارد ۱ - صفحه ۱۱۰ - ۱۱۱۳)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

هر دو مورد ذکرشده در گزینه ۲ از ویژگی‌های نخستین بیدارگران اسلامی است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) درست - نادرست (ویژگی منورالفکران غرب‌گرا)

۲) درست - درست

۳ درست - نادرست (ویژگی منورالفکران غرب‌گرا)

۴ نادرست (ویژگی منورالفکران غرب‌گرا) - درست

۶۵- هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام مفهوم ارتباط دارد؟

- تعامل عالمان شیعی با قاجار بر این اساس بود.

- اصلاح شیوه زمامداری پادشاه را هدف قرار داده بود.

- به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی با دیگر انقلاب‌های اروپایی تفاوت داشت.

۱) مقاومت منفی - انقلاب مشروطه - انقلاب فرانسه

۲) فعالیت رقابت‌آمیز - جنبش عدالت‌خانه - انقلاب فرانسه

۳) مقاومت منفی - جنبش عدالت‌خانه - انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه

۴) فعالیت رقابت‌آمیز - انقلاب مشروطه - انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۱۲۶ - ۱۱۱۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «مقاومت منفی»، بخش دوم «جنبش عدالت‌خانه» و بخش سوم «انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه» است.

بررسی موارد:

- تعامل عالمان شیعی با قاجار براساس مقاومت منفی بود.

- جنبش عدالت‌خانه فقط به دنبال اصلاح کار یا رفتار خاصی از پادشاه نبود بلکه اصلاح شیوه زمامداری او را هدف قرار داده بود.

- انقلاب اکتبر ۱۹۱۷م روسیه به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی با دیگر انقلاب‌های اروپایی تفاوت داشت.

بودجه‌بندی
این آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

سهم در
کنکور

روان‌شناسی یازدهم ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

۶۶- کدام یک از عبارت‌های زیر در خصوص «روش‌های کسب معرفت و آگاهی» نادرست است؟

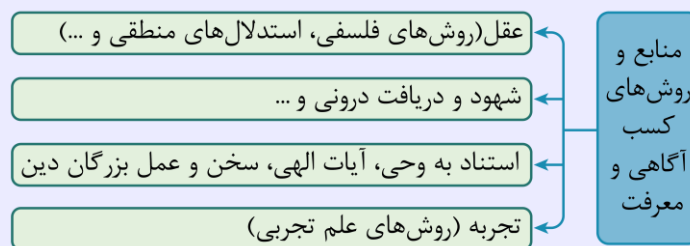
- الف - هر یک از این منابع، روش‌های خاص و متناسب با خود را داشته و از آن‌ها برای پاسخ به مسئله موردنظر استفاده می‌شود.
ب - این چهار منبع را نباید مقابل یکدیگر قلمداد نمود.
ج - این چهار منبع هر کدام تکمیل‌کننده یکدیگرند و هر یک ویژگی‌های مخصوص به خود را دارند.
د - فقط روش تجربی از این منابع است که ملاک اعتبار و پذیرش گزاره‌ها را فراهم می‌کند.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ج» و «د» (۳) «د» (۴) «ب» و «ج»

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - استاندارد ۱ - صفحه ۱۲ - ۱۱۰۱)

هر یک از این منابع روش‌های خاص و متناسب خود را داشته و نمی‌توان فقط به یکی از آن‌ها اعتبار داد؛ بلکه هر کدام از این روش‌ها موضوعات را از منظر خود بررسی می‌کنند.

منابع و روش‌های کسب آگاهی و معرفت

۶۷- در رابطه با رشد دوران کودکی و نوجوانی به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- کدام دوره سنی نسبت به دوره‌های بعدی رشد اهمیت زیادی دارد؟
- هیجان‌های مرکب، شامل کدام هیجان‌هاست؟
- وقتی نوجوان در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برد به کدام توانایی تفکر دست یافته است؟
- گرایش به همسالان در حیطه کدام یک از انواع رشد دوره نوجوانی است؟
- (۱) نوجوانی - پشیمانی، خشم، غم و ترحم - تفکر فرضی - رشد اجتماعی
(۲) کودکی - پشیمانی، سپاسگزاری، گناه و ترحم - تفکر فرضی - رشد اجتماعی
(۳) نوجوانی - پشیمانی، سپاسگزاری، گناه و ترحم - تفکر استدلالی - رشد شناختی
(۴) کودکی - پشیمانی، خشم، غم و ترحم - تفکر استدلالی - رشد شناختی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۱ - صفحه‌های ۴۹ و ۵۵ - ۱۱۰۲)

- روان‌شناسی رشد، مطالعه علمی انسان از زمان انعقاد نطفه تا پایان زندگی اوست اما دوره کودکی نسبت به سایر دوره‌های بعدی رشد اهمیت بیشتری دارد.

- رشد هیجانی در دوره کودکی معطوف به هیجان‌های ساده‌ای همچون ترس، خشم و محبت است و این هیجان‌ها به هیجان‌های مرکب دیگر مثل احساس پشیمانی، سپاسگزاری، احساس گناه و ترحم تعمیم می‌یابد.

- برای اولین بار در دوره نوجوانی تفکر فرضی شکل می‌گیرد؛ به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت از احتمال‌های مختلف بهره‌مند می‌شوند.

در دوره نوجوانی و در بعد رشد اجتماعی هم خود نوجوان و هم اطرافیان وی احساس می‌کنند که گرایش نوجوان به گروه همسالان خیلی بیشتر از سابق شده است.

۶۸- در رابطه با «شرایط محرومیت حسی» کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) محرومیت حسی یعنی این‌که فرد در شرایطی قرار بگیرد که تنها گیرنده بینایی و شنوایی به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشود.
- (۲) افراد شرکت‌کننده در این آزمایش با وجود قول دریافت پاداش نتوانستند بیشتر از چند روز شرایط محرومیت حسی را تحمل کنند.
- (۳) محرومیت حسی به دلیل آزارنده بودن آن نوعی شکنجه تلقی می‌شود.
- (۴) مطالعات نشان می‌دهند که موجودات زنده به‌خصوص انسان ابداً نمی‌توانند نبود احساس را تحمل کنند.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۶۹ - ۱۱۰۳)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) محرومیت حسی یعنی این‌که فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی مثل چشم، گوش و ... به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشوند.
- (۲) افراد شرکت‌کننده در این آزمایش با وجود قول دریافت پاداش نتوانستند بیشتر از چند ساعت محرومیت حسی را تحمل کنند.
- (۴) مطالعات نشان می‌دهد که موجودات زنده به‌خصوص «انسان» نیاز به احساس دارند. آزمایش محرومیت حسی نشان داد که انسان می‌تواند برای مدت محدود نبود احساس را تحمل کند.

محرومیت حسی

محرومیت حسی شرایطی است که در آن، هیچ یک از گیرنده‌های حسی (مثل چشم، گوش، زبان و...) توسط محرک‌های بیرونی تحریک نشود. محرومیت حسی بسیار آزاردهنده است؛ به همین دلیل نوعی شکنجه تلقی می‌شود که افراد نمی‌توانند بیشتر از چند ساعت آن را تحمل کنند. به دلیل اینکه شدت محرک‌ها در حدی نیست که حواس ما را تحریک کند پس امکان دریافت محرک‌های بیرونی وجود ندارد. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که موجودات زنده، به‌خصوص انسان، نیاز به «احساس» دارند.

۶۹- هر کدام از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام یک از نشانه‌های باز یابی همخوانی بیشتری دارد؟

- یادآوری بهتر مطالب آموخته‌شده با حضور در فضای کلاسی که مطالب تدریس شده
- بیان تفاوت‌های سبک هندی و سبک خراسانی در سرودن اشعار
- به خاطر آوردن ضرب‌المثل‌هایی درباره گران فروشی
- به خاطر آوردن نام همکلاسی‌های دوران ابتدایی که در کنار هم می‌نشستند.

- (۱) غیرمعنایی - بیرونی - معنایی - درونی
- (۲) حسی - درونی - معنایی - درونی
- (۳) معنایی - بیرونی - حسی - بیرونی
- (۴) حسی - درونی - معنایی - بیرونی

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۵ - صفحه ۱۰۳ - ۱۱۰۴)

به ترتیب عبارت‌های اول و چهارم به خاطر هم‌زمانی و هم‌مکانی مربوط به نشانه‌های حسی و بیرونی و عبارت‌های دوم و سوم چون بر اساس محتوا هستند مربوط به نشانه‌های درونی یا معنایی هستند.

۷۰- کدام گزینه در رابطه با روش‌های اکتشافی حل مسئله صحیح است؟

- (۱) در روش خرد کردن، یک مسئله بزرگ به چندین مسئله کوچک تقسیم می‌شود.
- (۲) در روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب حل‌کننده مسئله ابتدا اهداف کوچکی را تعیین می‌کند.
- (۳) روش‌های اکتشافی نیاز به پردازش عمیق اطلاعات دارند و در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسند.
- (۴) روش‌های اکتشافی بدون دلیل و مبتنی بر احساس و نظر شخصی‌اند و دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۱۲۷ - ۱۱۰۵)

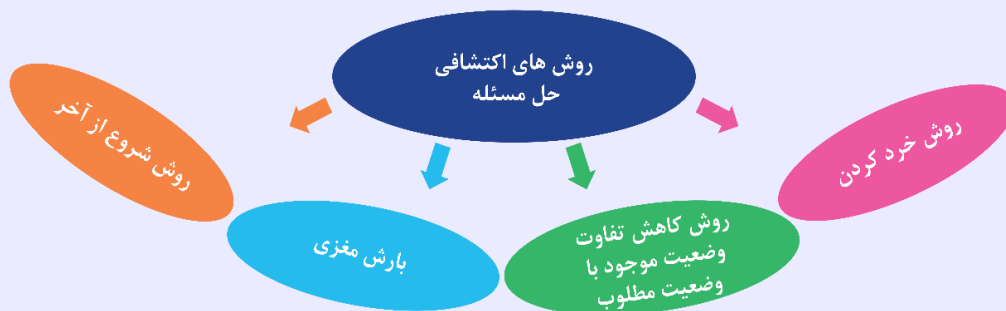
بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) در روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب هدف‌گذاری وجود ندارد و حل‌کننده مسئله تلاش می‌کند فاصله این دو وضعیت را کاهش دهد.

(۳) روش‌های اکتشافی نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند.

(۴) روش‌های اکتشافی بدون دلیل و مبتنی بر احساس و نظر شخصی‌اند و دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کنند.

روش‌های اکتشافی حل مسئله

••• i/o •••

۷۱- در رابطه با پیامدهای ناتوانی در حل مسئله کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) ناتوانی در حل مسئله وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که ناکامی نام دارد.
- (۲) ناتوانی در حل مسئله فرد را از رسیدن به هدف موردنظر باز می‌دارد.
- (۳) افرادی که مدام در حالت فشار روانی قرار دارند، قدرت تصمیم‌گیری ندارند.
- (۴) ناکامی باعث پرخاشگری می‌شود و ناکامی‌های مکرر پیامدهای ناگواری به دنبال دارد.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۱۳۰ - ۱۱۰۵)

افرادی که مدام در حالت فشار روانی قرار دارند، روش‌های کارآمد حل مسئله را نمی‌دانند.

••• i/o •••

۷۲- در رابطه با تفاوت تصمیم‌گیری و حل مسئله می‌توان گفت

- (۱) دغدغه تصمیم‌گیرندگان پیدا کردن روش‌های موفق و کارآمد است.
- (۲) در حل مسئله می‌توان تمامی راه‌حل‌های احتمالی را استفاده کرد و نتیجه گرفت.
- (۳) در تصمیم‌گیری فرد باید از بین انتخاب‌های مناسب، بهترین را برگزیند.
- (۴) در حل مسئله با اولویت‌ها سروکار داریم.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۱۳۸ - ۱۱۰۶)

بررسی سایر گزینه‌ها:

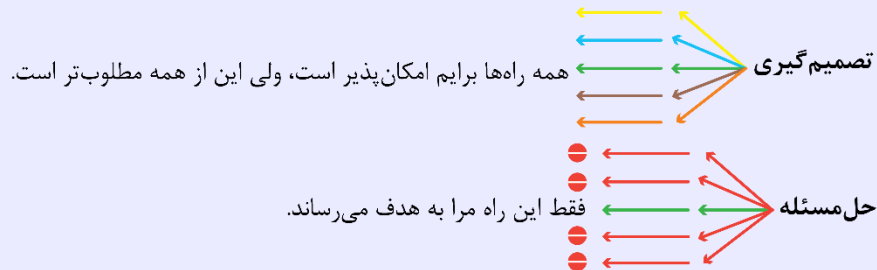
(۱) دغدغه تصمیم‌گیرندگان انتخاب مناسب‌ترین اولویت است.

(۲) در حل مسئله ممکن است راه‌حل‌های مختلفی داشته باشیم ولی فقط یک راه است که ما را به حل مسئله می‌رساند.

در تصمیم‌گیری با اولویت‌ها سر و کار داریم در حالی که در حل مسئله با راه‌حل‌ها مواجه هستیم.

تفاوت تصمیم‌گیری و حل مسئله

تصمیم‌گیری	حل مسئله
فرد باید بهترین را از میان انتخاب‌های مختلف برگزیند. فرد با اولویت‌ها سر و کار دارد. هر اولوفیتی می‌تواند فرد را به نتیجه برساند.	فرد باید راه‌حل مورد نظر خود را بازآفرینی کند. فرد با راه‌حل‌ها مواجه است. فقط یک راه فرد را به حل مسئله می‌رساند.

- ۷۳- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام مفهوم همخوانی بیشتری دارد؟
- سعید سخت بودن سؤالات را موجب گرفتن نمره پایین در آزمون می‌داند.
 - مهسا که دختری ۵ ساله است با دوستان خود در پارک بازی می‌کند.
 - معلم از دانش‌آموزان چرایی عدم حضور در مراسم صبحگاه مدرسه را سؤال می‌کند.
 - علی از بین ۲ شغل مورد علاقه‌اش، فروشندگی را انتخاب کرده اما نسبت به آن تردید دارد.
- (۱) اسناد درونی - بازی گروهی - نگرش - تعارض گرایش، گرایش
 - (۲) نگرش - رشد اجتماعی - اسناد بیرونی - ناهماهنگی بعد از تصمیم
 - (۳) اسناد بیرونی - انگیزه درونی - انگیزش - ناهماهنگی بعد از تصمیم
 - (۴) ادراک کنترل - انگیزه بیرونی - اسناد درونی - ناهماهنگی شناختی

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۷۱ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- نسبت‌دادن نمره پایین به سخت بودن سؤالات ← اسناد بیرونی و غیرقابل کنترل
- بازی کردن در کودکی اول ← انگیزه درونی
- چرایی مربوط به انگیزش است.
- احساس تردید پس از تصمیم‌گیری ← ناهماهنگی بعد از تصمیم

انواع انگیزه

انگیزه‌ها به دو نوع درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند. در انگیزه‌های بیرونی عاملی خارجی فرد را به انجام دادن کاری خاص برمی‌انگیزد اما در انگیزه‌های درونی فرد کار را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد؛ زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است یا با نیازهای فطری او مطابقت دارد.

۷۴- کدام ویژگی مربوط به سبک تصمیم‌گیری «تکانشی» است؟

- (۱) در این سبک ملاک تصمیم‌گیری عواطف و هیجانات زودگذر است.
- (۲) در این سبک فرد به جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند.
- (۳) در میان نوجوانان این گونه سبک تصمیم‌گیری زیاد دیده می‌شود و بلافاصله با پشیمانی همراه است.
- (۴) در این سبک فرد قصد دارد تصمیم بگیرد ولی هیچ‌گاه عملی نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۴۳ - ۱۱۰۶

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ سبک تصمیم‌گیری احساسی
- ۲ سبک تصمیم‌گیری وابسته
- ۴ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی

سبک‌های تصمیم‌گیری

- سبک تکانشی:** در این سبک فرد به صورت ناگهانی و با عجله و بدون محاسبه تصمیم‌گیری می‌کند.
- سبک احساسی:** این سبک براساس عواطف و هیجانات زودگذر انجام می‌شود.
- سبک وابسته:** تبعیت کورکورانه از دیگران ویژگی بارز این سبک است.
- سبک اجتنابی:** در این سبک فرد دست دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد.
- سبک منطقی:** بهترین شیوه تصمیم‌گیری است که براساس عقل و منطق و تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است.

۷۵- در رابطه با موانع تصمیم‌گیری کدام گزینه «نادرست» است؟

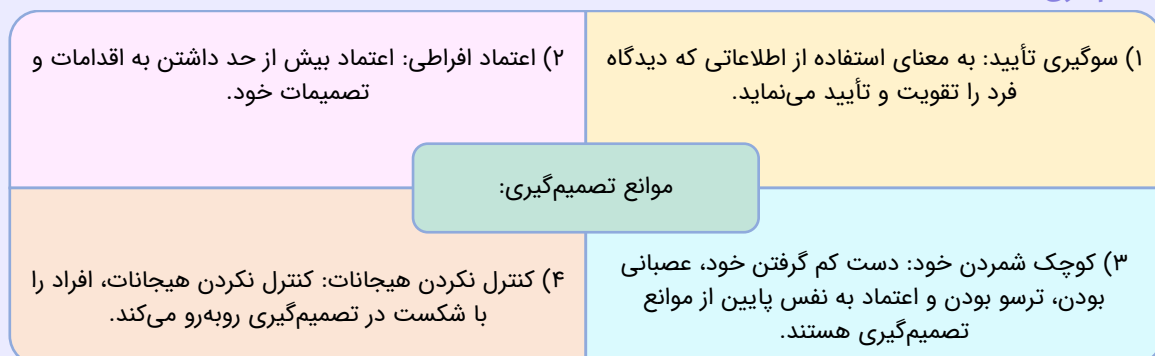
- (۱) در ناهماهنگی بعد از تصمیم فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند استفاده می‌کند.
- (۲) برخی از تصمیم‌گیرندگان به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارند، در نتیجه تصمیم‌گیری آن‌ها غلط از آب در می‌آید.
- (۳) دست‌کم گرفتن خود، عصبانی بودن، ترسو بودن و اعتماد به نفس پایین مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود.
- (۴) کنترل نکردن هیجان‌ها عامل مهم دیگری است که مانع تصمیم‌گیری موفق می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۴۹ - ۱۱۰۶

در مانع تصمیم‌گیری «سوگیری تأیید» فرد از اطلاعاتی استفاده می‌کند که دیدگاهش را تأیید کند.

موانع تصمیم‌گیری

۷۶- ضرب‌المثل «کافر همه را به کیش خود پندارد» با کدام یک از منابع توجه در ارتباط معنایی است؟

- (۱) تحریک حواس
- (۲) سبک پردازش
- (۳) اطلاعات موجود در حافظه
- (۴) آماده‌سازی

منابع توجه تحت تأثیر ۳ عامل است. نخست حواس ما به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک می‌شود. عامل دوم اطلاعات موجود در حافظه است. حافظه ما یکی از منابع مهم توجه است و عامل سوم سبک پردازش افراد و انتظارات آن‌هاست. در این ضرب‌المثل اشاره می‌شود که تفکرات و اطلاعات موجود در ذهن و حافظه یک کافر باعث می‌شود او بقیه را همانند خود ببیند.

منابع توجه

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:
- حواس ما که به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک می‌شوند.
- اطلاعات موجود در حافظه، در واقع حافظه ما یکی از منابع مهم توجه است و هرکس متناسب با فعالیت و علایق خود با برخی محرک‌ها بیشتر در ارتباط است و طبیعی است که از میان همه محرک‌های محیطی به محرک‌های آشنا و موجود در حافظه توجه کند.
- سبک پردازش و انتظارات افراد که باعث می‌شود تا محرک‌های خاصی انتخاب شود؛ یعنی فرد با توجه به انتظارات خود فقط به محرک‌های خاصی توجه می‌کند و به دنبال همان محرک‌ها می‌گردد.

۷۷- فردی که در یک تصادف صدمه دیده و نمی‌تواند اطلاعات جدید را برای مدت بیش از چند دقیقه در حافظه نگه دارد ولی خاطرات دوران جوانی و دوستان دانشگاهش را به‌خوبی به یاد می‌آورد، در کدام بخش از حافظه دچار مشکل شده است؟
(۱) رمزگردانی جزء به جزء
(۲) انتقال اطلاعات به حافظه بلندمدت
(۳) اندوزش و نگهداری اطلاعات
(۴) حافظه معنایی

این فرد می‌تواند اطلاعات را برای چند دقیقه نگه دارد، پس حافظه کوتاه‌مدت او مشکلی ندارد ولی چون بیشتر از چند دقیقه نمی‌تواند اطلاعات را نگه دارد و در عین حال اطلاعات قدیم را به یاد می‌آورد پس در انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت به بلندمدت مشکل دارد.

۷۸- کدام عبارت صحیح است؟

- (۱) اگر باورهای غلط در وجود ما شکل بگیرد، داشتن توانایی بالا باعث موفقیت ما در انجام کار می‌شود.
- (۲) انتخاب هدف در زندگی علاوه بر ایجاد توانمندی باعث انسجام در رفتار می‌شود.
- (۳) وقتی باور و رفتارمان هماهنگ نباشد، دچار ناهماهنگی ذهنی می‌شویم که به آن ناهماهنگی بعد از تصمیم می‌گویند.
- (۴) هنگام بروز ناهماهنگی فرد تنها می‌تواند رفتارش را تغییر دهد تا با نگرش هماهنگ شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اگر باورهای غلط در وجود ما شکل بگیرد حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، باز نمی‌توانیم با موفقیت آن را انجام دهیم.
- ۳) وقتی باور و رفتارمان هماهنگ نباشد دچار ناهماهنگی ذهنی می‌شویم که به آن ناهماهنگی شناختی می‌گویند.
- ۴) هنگام بروز ناهماهنگی فرد می‌تواند دو کار انجام دهد: ۱- رفتار خود را تغییر دهد ۲- نگرش خود را تغییر دهد تا این دو با هم هماهنگ شوند.

۷۹- قابل تأمین بودن حل مسئله در زندگی روزمره و افزایش مهارت حل مسئله در مواجهه با مسائل در اثر کسب تجارب بیشتر احتمال بروز کدام اسنادها را در هنگام موفقیت تقویت می‌کند؟

- (۱) اسناد درونی و قابل کنترل
- (۲) اسناد بیرونی و ناپایدار
- (۳) اسناد غیرقابل کنترل و ناپایدار
- (۴) اسناد بیرونی و قابل کنترل

زمانی که یادگیری‌های گذشته توان فرد را در حل مسائل افزایش دهد، فرد در صورت موفقیت می‌گوید: من موفق شدم چون در این کار مهارت زیادی کسب کرده‌ام. مهارت یک عامل درونی است و چون مربوط به خود فرد است و قابل کنترل است و فرد می‌تواند آن را بهبود ببخشد.

اسناد

اسناد به این معنی است که فرد موفقیت یا شکست‌های خود را به چه عاملی نسبت می‌دهد. افراد در شکست، دیگران را مقصر و در موفقیت، خود را عامل پیروزی می‌دانند. افراد در بیان علل موفقیت و شکست خود به عوامل مختلفی اسناد می‌کنند:

عوامل بیرونی و درونی		عوامل پایدار و ناپایدار	
عوامل درونی	عوامل بیرونی	عوامل ناپایدار	عوامل پایدار
تلاش	دشواری تکلیف، شانس	تلاش و کوشش	استعداد - دشواری تکلیف
برای کسب موفقیت فرد باید پیروزی یا شکست را به عوامل درونی نسبت دهد.		برای کسب موفقیت فرد باید پیروزی یا شکست را به عوامل ناپایدار نسبت دهد تا بتواند تغییری در آن ایجاد کند.	

عوامل قابل کنترل	عوامل غیرقابل کنترل
برنامه‌ریزی و تلاش	توانایی پایین و دشواری تکلیف
برای کسب موفقیت باید پیروزی یا شکست را به عواملی نسبت دهد که در اختیار و کنترل خودش باشد تا به راحتی بتواند شکست‌هایش را جبران کند.	اگر شکست را به چیزی نسبت دهیم که غیرقابل کنترل است، انگیزه بسیار کمی برای جبران خواهیم داشت.

نکته

عوامل درونی، ناپایدار و قابل کنترل هستند.

۸۰- کدام عبارت در خصوص پیوستار سلامت نادرست است؟

- ۱) سمت راست این پیوستار بیانگر وضعیت سلامت کامل و سمت چپ بیانگر مرگ است.
- ۲) طبق این پیوستار در روان‌شناسی سلامت اعتقاد بر این است که بیماری یا سلامت دو جنبه جداگانه نیستند.
- ۳) عوامل روان‌شناختی در حفظ و ارتقای جایگاه افراد و عوامل جسمانی در کاهش جایگاه افراد در پیوستار نقش دارند.
- ۴) فرد در هر نقطه‌ای از پیوستار قرار داشته باشد نه تنها باید بتواند جایگاه خود را حفظ کند، بلکه باید تلاش کند به نقطه بالاتر که به سلامت کامل نزدیک‌تر است برسد.

عوامل روان‌شناختی تأثیر مثبت و منفی دارند، همین‌طور عوامل جسمانی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۷ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹)

۸۱- ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾:

- ۱) هرگز به نیکی دست نخواهید یافت تا از آنچه دوست دارید انفاق کنید!
- ۲) نیکی را به دست نمی‌آورید تا اینکه از آنچه دوست می‌دارید انفاق کنید!
- ۳) هرگز به نیکی‌ها دست پیدا نمی‌کنید تا از آنچه دوست دارید انفاق کنید!
- ۴) به نیکی‌ها دست نمی‌یابید تا اینکه از آنچه دوست می‌دارید انفاق کرده باشید!

(آسان - خط‌به‌خط - سریع ۱ - صفحه ۶۰ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

هرگز به نیکی دست نخواهید یافت تا از آنچه دوست دارید انفاق کنید!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- «لَنْ تَنَالُوا» (هرگز) دست نخواهید یافت» طبق ساختار [لَنْ + مضارع] معادل مستقبل است، نه مضارع ← رد سایر گزینه‌ها
- «الْبِرَّ: نیکی» مفرد است، نه جمع ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
- «حَتَّى تُنْفِقُوا: تا انفاق کنید» به شکل «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود، نه «ماضی التزامی» ← رد گزینه ۴

۸۲- «قال أحد الأساتذة: هذا الرجل يُعَدُّ من أشهر مؤلفي بلادنا وقد ألف كتباً كثيرةً ينتفع منها طلابنا اليوم في أبحاثهم المختلفة»: یکی از استادان گفت:

- ۱) این مرد از مشهورترین نویسندگان کشور ما به‌شمار می‌آید و کتاب‌های زیادی تألیف کرده که امروزه دانشجویان ما از آن‌ها در پژوهش‌های مختلفشان بهره می‌برند!
- ۲) این مردی است که نویسنده مشهور کشورمان محسوب شده و کتاب‌های بسیاری نوشته است که امروزه دانش‌آموزانمان از آن‌ها در تحقیقات مختلف خودشان سود می‌برند!
- ۳) این مردی است که از مشهورترین نویسندگان کشورمان به‌شمار رفته و کتاب‌های زیادی تألیف کرده است که امروزه به دانشجویان ما در پژوهش‌های گوناگون خود سود می‌رساند!
- ۴) این مردی است که مشهورترین نویسنده کشور ما محسوب شده و کتاب‌های بسیاری نوشته است که امروزه به دانش‌آموزانمان در تحقیقات گوناگونشان سود می‌رساند!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۱ - صفحه ۵ - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

این مرد از مشهورترین نویسندگان کشور ما به‌شمار می‌آید و کتاب‌های زیادی تألیف کرده که امروزه دانشجویان ما از آن در پژوهش‌های مختلفشان بهره می‌برند!

بررسی سایر موارد:

- «هذا الرجل: این مرد» ترکیب است، نه جمله. ← رد سایر گزینه‌ها
- «أشهر: مشهورترین» بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل است، نه صفت ساده. ← رد گزینه ۲

«مؤلفی» در اصل «مؤلفین» بوده ولی به عنوان اسم «جمع مذکر سالم» چون به اسم پس از خود (بلاد) اضافه شده، حرف «نون» (ن) از انتهای آن حذف شده؛ بنابراین باید به صورت «جمع» (نویسندگان) ترجمه شود، نه مفرد (نویسنده). ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

«من أشهر: از مشهورترین» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

«ینتفع: سود (بهره) می‌برد» ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

! حواست باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

ماضی	مضارع
«نَفَع: سود رساند»	«يَنْفَع: سود می‌رساند»
«اِنْتَفَعَ: سود برد»	«يَنْتَفِع: سود می‌برد»

- ۸۳- «كانت أختي الصغرى تطلب حقيبة كبيرة فذهبنا إلى متجر صديقي في سوق المدينة المسقفة لأنه يبيع حقائب أكثر تنوعاً!»:
- ۱) خواهر کوچکم چمدان بزرگ می‌خواست پس به مغازه دوستم در بازار شهر که سرپوشیده بود رفتیم برای اینکه او چمدان‌هایی با تنوع زیاد می‌فروشد!
 - ۲) خواهر کوچکم چمدان بزرگ می‌خواهد پس به مغازه دوست من در بازار سرپوشیده شهر رفتیم زیرا او چمدان‌هایی با تنوع زیاد می‌فروشد!
 - ۳) خواهر کوچک‌ترم چمدانی بزرگ می‌خواست پس به مغازه دوستم در بازار سرپوشیده شهر رفتیم برای اینکه او چمدان‌های متنوع‌تری می‌فروشد!
 - ۴) خواهر کوچکم چمدان بزرگ‌تری خواسته بود پس به مغازه دوست من در بازار شهر که سرپوشیده بود رفتیم زیرا او چمدان‌های متنوع‌تری می‌فروشد!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۹ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

خواهر کوچک‌ترم چمدانی بزرگ می‌خواست پس به مغازه دوستم در بازار سرپوشیده شهر رفتیم برای اینکه او چمدان‌های متنوع‌تری می‌فروشد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- «الصغرى» در ترکیب «أختي الصغرى» بر وزن «فعلی» و اسم تفضیل است؛ پس با لفظ «تر» ترجمه می‌شود، نه به شکل صفت عادی. ← رد سایر گزینه‌ها
- «كانت ... تطلب: می‌خواست» طبق ساختار [كان + مضارع] به شکل «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود. ← رد سایر گزینه‌ها
- «حقيبة كبيرة: چمدانی بزرگ» ترکیب نکره است، نه معرفه. ← رد گزینه‌های ۱ و ۲
- ضمناً «كبيرة» اسم تفضیل نیست؛ پس با «تر» ترجمه نمی‌شود. ← رد گزینه ۴
- «سوق المدينة المسقفة: بازار سرپوشیده شهر» ترکیب «وصفی - اضافی» است و «المسقفة» صفت است که نباید به شکل جمله ترجمه شود. ← رد گزینه‌های ۱ و ۴
- «أكثر تنوعاً: متنوع‌تر» ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

نکته

در ساختار [أقل، أكثر، أشدّ] + مصدر منصوب و نکره، «مصدر» همانند «اسم تفضیل» و با «تر» ترجمه می‌شود.

مثال: قد يكون بينكم من هو أكثر تجربة منكم: گاهی میان شما کسی می‌باشد که از شما باتجربه‌تر است.

۸۴- «الجاهل الذي يُعارضك قبل أن يسمع كلامك لا يُناسب المُجالسة لأنّه يضرك دائماً بأفكاره!»:

- ۱) انسان نادان کسی است که پیش از اینکه به سخت گوش دهد با تو مخالفت می کند پس مناسب هم نشینی نمی باشد زیرا با اندیشه هایش به تو آسیب خواهد زد!
- ۲) انسان نادانی که قبل از اینکه سخت را بشنود با تو مخالفت می کند مناسب هم نشینی نمی باشد برای اینکه با اندیشه هایش به تو آسیب خواهد زد!
- ۳) انسان نادان کسی است که قبل از اینکه به سخت گوش دهد با تو مخالفت می کند و مناسب هم نشینی نیست زیرا همیشه با اندیشه هایش به تو آسیب خواهد زد!
- ۴) انسان نادانی که پیش از اینکه سخت را بشنود با تو مخالفت می کند مناسب هم نشینی نیست برای اینکه همواره با اندیشه هایش به تو آسیب می زند!

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۴ - ۱۱۰۴

بررسی سریع:

انسان نادانی که پیش از اینکه سخت را بشنود با تو مخالفت می کند مناسب هم نشینی نیست برای اینکه همواره با اندیشه هایش به تو آسیب می زند!

بررسی سایر گزینه ها:

- «الجاهل الذي: انسان نادانی که» ← رد گزینه های ۱ و ۳
 «يسمع: بشنود» ← رد گزینه های ۱ و ۳

حواس! باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

ماضي	مضارع
سَمِعَ: شنید	يَسْمَعُ: می شنود
اسْتَمَعَ: گوش داد	يَسْتَمِعُ: گوش می دهد

«يَضُرُّ: آسیب می زند» مضارع است، نه آینده ← رد سایر گزینه ها
 «دائماً: همواره، همیشه» در گزینه های (۱) و (۲) ترجمه نشده.

۸۵- «أَحَدُ الْعُمَالِ أَخَذَ يَتَظَاهَرُ بِالْغُرُقِ فِي الْبَرِّ وَلَكِنْ لَمْ يَلْتَفِتْ زَمَلَاؤُهُ إِلَيْهِ لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ كَزَرَ هَذَا الْأَمْرَ عِدَّةَ مَرَّاتٍ!»:

- ۱) یک کارگر تصمیم گرفت به غرق شدن در چاه تظاهر کند اما همکارانش به او توجه نمی کردند برای اینکه او این کار را چند دفعه تکرار کرده بود!
- ۲) یک کارگر شروع به تظاهر به غرق شدن در چاه کرد اما همکاران او به او توجه نکردند زیرا این کار را به دفعات مکرر تکرار کرده بود!
- ۳) یکی از کارگران شروع کرد به تظاهر به غرق شدن در چاه اما همکارانش به او توجه نمودند برای اینکه این کار را چندین دفعه تکرار کرده بود!
- ۴) یک کارگرخواست به غرق شدن در چاه تظاهر کند اما همکاران وی به او توجه نمی کردند زیرا او این کار را دفعات زیادی تکرار کرده بود!

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۴ - ۱۱۰۵

بررسی سریع:

یکی از کارگران شروع کرد به تظاهر به غرق شدن در چاه اما همکارانش به او توجه نمودند برای اینکه این کار را چندین دفعه تکرار کرده بود!

بررسی سایر گزینه ها:

«أَخَذَ ... يَتَظَاهَرُ: شروع کرد به تظاهر (تظاهر کردن)، شروع به تظاهر کرد، شروع کرد تظاهر کند» ← رد گزینه های ۱ و ۴

نکته: ساختار [أَخَذَ، بَدَأَ] + «مضارع» به شکل‌های زیر ترجمه می‌شود:

- (۱) «شروع کرد به + مصدر» (۲) «شروع به + مصدر + کرد» (۳) شروع کرد + مضارع التزامی
مثال: أَخَذَ صَدِيقِي يَشْتَرِي الْكِتَابَ: دوستم شروع کرد به خریدن کتاب، دوستم شروع کرد کتاب بخرد.

«لَمْ يَلْتَفِتْ: توجه نکردند (نمودند)» معادل ماضی ساده است، نه استمراری ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته: فعل «مضارع» در ساختار «لَمْ + مضارع» به شکل «ماضی ساده منفی» یا «ماضی نقلی منفی» ترجمه می‌شود.

مثال: لَمْ تَكْتُبْ: ننوشتی = ننوشته‌ای. لَمْ يُشَاهِدُوا: ندیدند = ندیده‌اند.

«عَدَّة مَرَّات: چند (چندین) دفعه» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

حواست باشه!

در ساختار [«عَدَّة» + «اسم جمع»] در جمله، «اسم جمع» به عنوان «مضاف الیه» به شکل «مفرد» ترجمه می‌شود.

مثال: «عَدَّة مکالمات: چند (چندین) گفت‌وگو»

۸۶- عَيْنُ الصَّحِيح:

(۱) مَنْ يَطْلُبُ السَّعَادَةَ الْحَقِيقِيَّةَ يَتْرِكُ الْمَاضِي وَيَبْدَأُ مِنْ جَدِيدٍ! هرکس خوشبختی واقعی را خواست، گذشته‌ها را رها می‌کند و از نو شروع می‌کند!

(۲) كَادَ وَلَدِي الصَّغِيرَ يَتَصَادَمُ بِالسَّيَّارَةِ فِي هَذَا الشَّارِعِ الْمَزْدَحَمِ! فرزند کوچکم در این خیابان شلوغ با ماشین تصادف کرده بود!

(۳) يُعْجِبُ جَمِيعَ الْمُعَلِّمِينَ سُلُوكُ هَذَا الطَّالِبِ الْمُثَالِي كَثِيرًا! تمام معلم‌ها از رفتار این دانش‌آموز نمونه بسیار خوششان می‌آید!

(۴) تَعْجَبْتُ مِنْ عَمَلِهِ وَسَأَلْتُهُ: أَنْتَ تَوَثِّرُ صَدِيقَكَ عَلَى نَفْسِكَ! از کارش تعجب کردم و از او پرسیدم: آیا تو خودت بر دوستت تأثیر می‌گذاری!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۷۳ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

تمام معلم‌ها از رفتار این دانش‌آموز نمونه بسیار خوششان می‌آید!

بررسی سایر گزینه‌ها:

① «يَطْلُبُ» فعل مضارع مجزوم می‌باشد (کسر «ب» در انتهای آن بیانگر «مجزوم» شدن است) و به عنوان فعل «شرط» باید به شکل «مضارع التزامی» (بخواهد) ترجمه شود، ضمناً «الماضي: گذشته» مفرد است، نه جمع.

② «كَادَ ... يَتَصَادَمُ: نزدیک بود تصادف کند»

نکته: ساختار [كَادَ] + «مضارع» به شکل‌های زیر ترجمه می‌شود:

- (۱) «نزدیک بود (چیزی نمانده بود) + مضارع التزامی» (۲) «داشت + ماضی استمراری»
مثال: كَادَ الْمُعَلِّمُ يَدْخُلُ فِي الصَّفِّ: معلم نزدیک بود (چیزی نمانده بود) وارد کلاس شود، معلم داشت وارد کلاس می‌شد.

④ «تَوَثَّرَ: ترجیح می‌دهی»

ترجمه صحیح: «آیا دوست را بر خودت ترجیح می‌دهی؟»

حواست باشه!

به تشابه سه فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

ماضی	مضارع
أَتَرَّ: برگزید، ترجیح داد	يُؤَتِّرُ: برمی‌گزیند، ترجیح می‌دهد
أَثَّرَ: تأثیر گذاشت، تأثیر داشت	يُؤَثِّرُ: تأثیر می‌گذارد، تأثیر دارد
تَأَثَّرَ: تحت تأثیر قرار گرفت، تأثیر پذیرفت	يَتَأَثَّرُ: تحت تأثیر قرار می‌گیرد، تأثیر می‌پذیرد

۸۷- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) هناك آثار كثيرة في متحف قريتنا الصغير سُجِّلَتْ في قائمة التراث العالمي! آثار زیادی در موزه کوچک روستای ما وجود دارد که در لیست میراث جهانی ثبت شده است!
- (۲) لهذا اللاعب دَوَّرَ مهمَّ في تحقُّق التَّوازن بين الهجوم و الدِّفاع في فريقنا! این بازیکن نقش مهمی در تحقُّق تعادل میان حمله و دفاع در تیم ما دارد!
- (۳) لننَّجَحَ في امتحانات نهاية السَّنة الدَّرَاسِيَّةِ علينا أن نطالع الدُّروسَ كثيراً! باید در امتحانات پایان سال تحصیلی موفق شویم و درس‌ها را بسیار مطالعه کنیم!
- (۴) قد صنَّعَ هذا الرَّجلُ الحدَّادَ نوافذَ حديديةٍ مستحكمةٍ لبیتنا الجديد! این مرد آهنگر پنجره‌های آهنی محکمی را برای خانه جدیدمان ساخته است!

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۷۹ - ۱۱۰۶

حرف «ل» در «لننَّجَحَ» از نوع «ناصبه» است، نه جازمه.

ترجمه صحیح عبارت: «برای اینکه در امتحانات پایان سال تحصیلی موفق شویم باید درس‌ها را بسیار مطالعه کنیم!»

۸۸- «دانش‌آموزی را در کتابخانه مدرسه دیدم که تکالیف خود را می‌نوشت!»:

- (۱) شاهدتُ تلميذاً في مكتبة المدرسة يكتُبُ واجباته!
- (۲) رأيْتُ الطالبَ في مكتبة المدرسة يكتُبُ واجباته!
- (۳) شاهدتُ طالباً في المكتبة المدرسة يكتُبُ واجباته!
- (۴) رأيْتُ التلميذَ يكتُبُ واجباته في مكتبة المدرسة!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خطبه‌خط - استاندارد) - صفحه ۶۸ - ۱۱۰۵

بررسی سریع:

شاهدتُ تلميذاً في مكتبة المدرسة يكتُبُ واجباته!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- «دانش‌آموزی: تلميذاً، طالباً» نکره است، نه معرفه. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴
- «در کتابخانه مدرسه: في مكتبة المدرسة» مربوط به قسمت اول جمله است نه انتهای جمله. «کتابخانه مدرسه» ترکیب «اضافی» است و «کتابخانه» به عنوان «مُضاف» نباید «ال» بگیرد. ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

۸۹- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ:

- (۱) عداوةُ العاقل خيرٌ من صداقة الجاهل! دشمن دانا که غم جان بود / بهتر از آن دوست که نادان بود
- (۲) عالمٌ يَنْتَفِعُ بعلمه، خيرٌ من أَلْفِ عابد! عمرها باید که تا یک کودکی از روی طبع / عالمی گردد نکو یا شاعری شیرین سخن
- (۳) الدَّهْرُ يَوْمَان؛ يَوْمٌ لَكَ و يَوْمٌ عَلَيْكَ! روزگار است آن، که گه عزت دهد گه خوار دارد / چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد
- (۴) العالمُ بلا عملٍ كالشَّجر بلا ثمر! علم چندان که بیشتر خوانی / چون عمل در تو نیست نادانی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خطبه‌خط - استاندارد) - صفحه ۸۶ - ۱۱۰۶

عبارت این گزینه با توجه به ترجمه‌اش (دانشمندی که از علمش سود برده می‌شود، بهتر از هزار عبادت‌کننده است.) با بیت مقابل خود ارتباطی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① «دشمنی دانا بهتر از دوستی نادان است.»
- ③ «روزگار دو روز است، روزی به نفع تو و روزی به ضررت.»
- ④ «عالم بدون عمل مانند درخت بدون میوه است.»

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۹۰ - ۹۴) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

في أحد الأيام صار طالبٌ معوّفاً بسبب إصابةٍ في قدمه، لكنّه لم يفقد رجاءه وشارك في مسابقةٍ علمية، و بعد جهدٍ كبير حصل على وسام الفوز و عندما أعلن المدير النتائج، يتبيّن للجميع أنّ الإرادة أقوى من الصعوبات! حتّى في طريق العودة، كاد القارب يغرق (قايق) الذي ركبه مع أصدقائه بسبب الأمواج العالية، لكنّ الصيادين أنقذوهم في الوقت المناسب! فشكر الجميع المنقذين، و عادوا إلى بيوتهم سالمين و تعلّم الطالب من تلك التجربة أنّ النجاح يحتاج إلى الصبر و أنّ الشجاعة و الثقة بالله تساعد الإنسان على تجاوز الشدائد و تحقيق أهدافه ولو كانت الأوضاع صعبة!

ترجمة متن

در یکی از روزها دانش آموزی به دلیل آسیب دیدگی پایش معلول شد، اما امید خود را از دست نداد و در یک مسابقه علمی شرکت کرد و پس از تلاشی فراوان نشان افتخار (مدال) پیروزی را به دست آورد و هنگامی که مدیر نتایج را اعلام کرد، برای همه روشن می شود که اراده قوی تر از سختی ها است، حتی در راه بازگشت، قایقی که او همراه دوستانش سوار آن بودند نزدیک بود به دلیل امواج بلند غرق شود، اما ماهیگیران در وقت مناسب آن ها را نجات دادند. همه از نجات دهندگان تشکر کردند و سالم به خانه های خود بازگشتند. (آن) دانش آموز از آن تجربه آموخت که موفقیت به صبر نیاز دارد و شجاعت و توکل به خدا به انسان کمک می کند تا بر سختی ها غلبه کرده و به اهدافش برسد، حتی اگر شرایط دشوار باشد.

۹۰- عَيِّنِ الصَّحِيحَ حَسَبَ النَّصِّ:

- (۱) مَنْ حَلَّتْ بِهِ الصَّعُوبَةُ يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَفْقَدَ رَجَاءَهُ!
- (۲) كُلُّ شَخْصٍ يَحْتَاجُ إِلَى الصَّبْرِ وَالْجُهْدِ لِلْوُصُولِ إِلَى هَدَفِهِ!
- (۳) إِنَّ جَمِيعَ الْمُعَوَّقِينَ يَحْصِلُونَ عَلَى النَّتَائِجِ الرَّائِعَةِ فِي حَيَاتِهِمْ!
- (۴) الشَّدَائِدُ كَثِيرَةٌ فِي الْحَيَاةِ وَتُسَبِّبُ فُشْلَ الْإِنْسَانِ دَائِمًا!

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۵ - صفحه ۹۰ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

کُلِّ شَخْصٍ يَحْتَاجُ إِلَى الصَّبْرِ وَالْجُهْدِ لِلْوُصُولِ إِلَى هَدَفِهِ!

ترجمة صورت سوال: صحیح را بر اساس متن مشخص کن:

هر کسی به صبر و تلاش برای رسیدن به هدفش نیاز دارد. (کاملاً درست است).

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) هرکس دشواری بر او فرود آید باید امیدش را از دست بدهد. (نادرست، چنین چیزی از متن برداشت نمی شود).
- ۳) همه معلولان به نتایج جالب در زندگی خود دست می یابند. (نادرست، قطعاً همه معلولان توانایی انجام این کار را ندارند).
- ۴) سختی ها در زندگی بسیار هستند و همیشه باعث شکست انسان می شوند. (نادرست، این موضوع همیشگی نیست).

۹۱- عَيِّنِ الْخَطَأَ حَسَبَ النَّصِّ:

- (۱) الَّذِي يَتَوَكَّلُ عَلَى قُدْرَاتِهِ وَمَهَارَاتِهِ سَيَرَى نَتِيجَتَهَا فِي النَّهَايَةِ!
- (۲) الثَّقَةُ بِالنَّفْسِ تُسَاعِدُ الْإِنْسَانَ فِي تَحْقِيقِ أُمُورِهِ حَقًّا!
- (۳) قَدْ يَحْصِلُ الْإِنْسَانُ عَلَى الْفَوْزِ وَلَكِنْ لَا يَصِلُونَ جَمِيعُهُمْ!
- (۴) أَكْثَرُ النَّاجِحِينَ لَمْ يَشَاهِدُوا أَيَّ شَدِيدَةٍ فِي طَرِيقِ الْأَهْدَافِ!

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۵ - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمة صورت سوال: خطا را بر اساس متن مشخص کن:

بیشتر انسان های پیروز در مسیر اهداف هیچ سختی ای ندیده اند. (قطعاً نادرست است).

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) کسی که به توانایی ها و مهارت هایش تکیه می کند نتیجه آن را در نهایت خواهد دید. (کاملاً درست است).

۲ اعتماد به نفس به انسان در محقق ساختن کارهایش واقعاً کمک می‌کند. (کاملاً درست است.)

۳ گاهی انسان به پیروزی می‌رسد ولی همگی آن‌ها نمی‌رسند. (کاملاً درست است.)

۹۲- عَيْنَ مَا لَا يَذْكُرُهُ النَّصُّ:

- ۱) السعي يجعل الإنسان قادراً على مساعدة غيره!
- ۲) الاجتهاد نورٌ يُضيء طريق الإنسان في الأيام الصعبة!
- ۳) من يملك الشجاعة في قلبه يستطيع أن يحقق أهدافه!
- ۴) الرجاء يعطي الإنسان قوةً لمواجهة الصعاب!

(آسان - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۹۰ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سوال: آنچه را که در متن ذکر نشده، مشخص کن:

کوشش انسان را به یاری رساندن به دیگری قادر می‌سازد. (چنین مفهومی از متن برداشت نمی‌شود.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) کوشش نوری است که راه انسان را در روزهای سخت روشن می‌سازد.
- ۳) هرکس دارای شجاعت در قلبش باشد می‌تواند که هدف‌هایش را محقق سازد.
- ۴) امید به انسانی توانایی‌ای می‌دهد تا با سختی‌ها روبه‌رو شود.

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۹۳ و ۹۴)

۹۳- «مَعَوْقاً - مُسَابِقَةً - أَعْلَنَ - يَتَبَيَّنُ»:

- ۱) معَوْقاً: اسم - مفرد مذکر - اسم المفعول - معرب - نكرة / مفعول و منصوب
- ۲) مُسَابِقَةً: مصدر من المصادر المزیدة - حروفه الأصلية «س ب ق» - نكرة / مجرور بالحرف الجار
- ۳) أَعْلَنَ: فعل ماضٍ - من المزید الثلاثي من باب إفعال - متعدّد - معلوم / فعل و فاعله «المدير»
- ۴) يَتَبَيَّنُ: مضارع - للمفرد المذكر الغائب - من باب له حرفان زائدان - لازم / الجملة فعلية

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۱ - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

مفعول و منصوب: خبر صار و منصوب (فعل‌های ناقصه نیاز به اسم و خبر دارند.)

۹۴- «أَصْدِقَاءُ - الْعَالِيَةِ - تَعَلَّمَ - تُسَاعِدُ»:

- ۱) أَصْدِقَاءُ: جمع تکسیر أو مکسر و مفردة «صديق» - معرب / مضاف إلیه و مجرور
- ۲) الْعَالِيَةِ: اسم - مفرد مؤنث - اسم الفاعل من المزید الثلاثي - معرف بال / صفة لموصوفها «الأمواج»
- ۳) تَعَلَّمَ: فعل ماضٍ - مزید ثلاثي (تفعّل) - متعدّد - مبني للمعلوم / الجملة فعلية
- ۴) تُسَاعِدُ: مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - من باب مفاعلة - متعدّد / فعل و مفعوله «الإنسان»

(آسان - ترکیبی - استاندارد ۱ - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

اسم الفاعل من المزید الثلاثي: اسم الفاعل من المجرّد الثلاثي
(عالي بر وزن فاعلي اسم فاعل ثلاثي مجرد است که آخرش ۀ گرفته است.)

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰)

۹۵- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- (۱) كثيرٌ من الناجحين أثاروا إعجاب الآخرين!
 (۲) عليك بالمُحاوَلَة، و لا تَتَيأس في حياتك أبداً!
 (۳) تَبَادُلُ المفردات بين اللغات في العالم أمرٌ طَبِيعِي!
 (۴) قال المدير: إنَّ الإمتحانات تُساعدُكم لِتَعْلَمَ الدُّروس!

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - ترکیبی - استاندارد ۱) - صفحه ۹۰ - ۱۱۰۷

بررسی موارد نادرست:

- (۱) «تَبَادُلُ» ← شکل صحیح: «تَبَادُلُ» ← بررسی: مصدر ثلاثی مزید از باب «تَفَاعُل» است.
 (۲) «العالم» ← شکل صحیح: «العالم» ← بررسی: با توجه به معنای جمله، «العالم: جهان» صحیح است.

۹۶- عین ما ليس فيه اسم التفضيل:

- (۱) أحسن إلى المساكين و المحرومين يا صديقي!
 (۲) أحبُّ إخواني من بينكم مَنْ أهدى إليَّ عيوبي!
 (۳) أكثرُ تلاميذ صفنا حضروا في صالة الامتحان!
 (۴) قد تكون وحدة المرء خيراً من جليس السوء!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - ترکیبی - استاندارد ۱) - صفحه ۵ - ۱۱۰۱

ترجمة صورت سؤال: گزینه‌ای را انتخاب کن که در آن اسم تفضیل نیست.

«أحسِن: نیکی کن» فعل امر مخاطب است، نه اسم تفضیل.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) «أحبُّ» بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل است. ← «أحبُّ إخواني: محبوب‌ترین برادرانم»
 (۳) «أكثرُ» بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل است. ← «أكثرُ تلاميذ صفنا: بیشتر دانش‌آموزان کلاس ما»
 (۴) «خيراً» قبل از حرف جرّ «مِنْ» آمده و اسم تفضیل است که به معنای «بهتر» می‌باشد.

۹۷- عین ما فيه اسم المبالغة:

- (۱) ما أكلتُ من بين الفواكه إلا الرُّمان!
 (۲) لا تُصادق الكذاب أبداً لأنّه كالسُّراب!
 (۳) أطول حيوان نراه في الغابة هو الزُّرافة!
 (۴) لم يرجع السُّيَّاح من الملعب إلا قليلاً منهم!

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - ترکیبی - استاندارد ۱) - صفحه ۲۴ - ۱۱۰۲

ترجمة صورت سؤال: گزینه‌ای را انتخاب کن که در آن اسم مبالغه باشد.

«الكذاب: بسیار دروغگو» بر وزن «فَعَال» و اسم مبالغه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) «الرُّمان: انار» اسم مبالغه نیست.
 (۳) «الزُّرافة» اسم مبالغه نیست؛ حواستان باشد این اسم بر وزن «فَعَالَة» نمی‌باشد.
 (۴) «السُّيَّاح» با توجه به ضمیر جمع «هم» در انتهای عبارت، در اصل «السُّيَّاح» و جمع «السَّائِح» است؛ بنابراین اسم فاعل است نه اسم مبالغه.

۹۸- عین «ما» شرطية:

- (۱) ما من فشل يحدث للإنسان إلا وله درس قيّم!
 (۲) ما هذه الصُّور الجميلة التي رأيتها في غرفتك!
 (۳) ما أسرعَ تغيُّرَ الفصول الأربعة في هذه البلاد!
 (۴) ما تتعلّموا في الجامعة يُساعدكم في الحياة!

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - ترکیبی - استاندارد ۱) - صفحه ۳۶ - ۱۱۰۳

ترجمة صورت سؤال: «ما»ی شرطیه را انتخاب کن.

در این گزینه «تتعلموا» فعل شرط و «يُساعد» جواب شرط است. در گزینه‌های (۱) و (۲) بعد از «ما» فعل نیامده؛ پس «ما» قطعاً شرطی نیست، ضمناً در گزینه (۳) نیز در ادامه جمله فعل دوم یا «ف» نیامده؛ بنابراین «ما» قطعاً شرطی نیست. دقت کنید در این گزینه «ما أسرع»: چه سریع است» بیانگر مفهوم «تعجب» است.

۹۹- عَيْنَ ما لَيْسَ فِيهِ مِنَ الْأَفْعَالِ النَّاْقِصَةِ:

- (۱) بعد انتشار تلك الخبر صارَ جميع الناسَ نشيطين!
 (۲) شاهدتُ جماعة من المسافرين عندما كُنْتُ جالساً!
 (۳) اليوم صارَ بعض الغواصين إلى أعماق المحيطات!
 (۴) أصبحت الأرض مفروشة بالأسماك بعد هذه الظاهرة!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۹۴ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۳

ترجمه صورت سؤال: گزینه‌ای را انتخاب کن که در آن از افعال ناقصه نیست.

«صار»: حرکت کردند» فعل ناقصه نیست. در سایر گزینه‌ها به ترتیب «صارَ»، «كُنْتُ» و «أصبحت» فعل ناقصه می‌باشند.

۱۰۰- عَيْنَ «يُعَامِلُ» يُوَضِّحُ نَكْرَةً قَبْلَهُ:

- (۱) نكْرَمُ مَنْ يُعَامِلُ الْآخِرِينَ بِالْعَدْلِ فِي الْمَجْتَمَعِ!
 (۲) هذا المعلمُ المشفقُ يُعَامِلُ جميع التلاميذ جيداً!
 (۳) كان الموظف الشابُ يُعَامِلُ الزَّوَارَ بِكُلِّ شَوْقٍ!
 (۴) أعرفُ طبيباً يُعَامِلُ المرضى معاملةً حسنةً!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۷ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: «يُعَامِلُ» انتخاب کن که اسم نکره قبلش را توضیح می‌دهد.

«يُعَامِلُ» به عنوان جمله وصفیه اسم نکره «طبيباً» را توصیف می‌کند.

ترجمه عبارت: «پزشکی را می‌شناسم که با بیماران به نیکی رفتار می‌کند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «يُعَامِلُ» بعد از «مَنْ: کسی که» آمده که هیچ نقشی نمی‌گیرد.

فعل‌های بعد از «ما، من، الَّذِي و الَّتِي و ...» نقش نمی‌گیرند.

۲ «هذا» مبتدأ است و «يُعَامِلُ» خبر آن.

۳ «كان» فعل ناقصه است، «الموظف» اسم آن و «يُعَامِلُ» خبرش می‌باشد.

۱۰۱- کدام یک از موارد زیر درباره طبری درست است؟

الف - اثر مشهور خود را به سبک تاریخ‌نگاری عمومی و روش سال‌شماری نوشت.

ب - اثر معروفش یعنی اخبارالطوال را در قرن سوم هجری قمری نگاشت.

ج - از مشهورترین چهره‌های سبک تاریخ‌نگاری ترکیبی در ایران محسوب می‌شود.

د - در روایت‌هایش هیچ‌گونه دخل و تصرفی نمی‌کرد و صرفاً به ذکر وقایع می‌پرداخت.

(۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - ترکیبی/ خط به خط - استاندارد) - صفحات ۴ و ۱۸ - ۱۱۰۱ و ۱۱۰۲

بررسی سریع:

موارد «الف» و «د» درباره طبری درست هستند.

طبری از چهره‌های برجسته تاریخ‌نگاری عمومی است و اثر معروف خودش یعنی تاریخ طبری را در این سبک و البته به روش سال‌شماری نوشته است. در نظر داشته باشید که سبک تاریخ‌نگاری طبری، روایی است. مورخ در تاریخ‌نگاری روایی، روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با آوردن اسناد و پرهیز از هرگونه دخل و تصرف، ذکر می‌کند.

بررسی موارد نادرست:

پ اخبارالطوال، اثر دینوری و به سبک تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

ج بلاذری و دینوری از مشهورترین چهره‌های سبک ترکیبی هستند. طبری از مشهورترین چهره‌های تاریخ‌نگاری روایی است.

راهنمای مسیرت...

دو تا ثقلب درباره طبری وجود دارد؛ یکی اینکه تاریخ‌نگارش روایی هست و دوم اینکه به سبک عمومی می‌نوشت. این دو تا رو بلد باشید، کارتتون راحت‌تره!

طبری و کتاب تاریخی‌اش

محمدبن جریر طبری، از مهم‌ترین و مشهورترین چهره‌های سبک تاریخ‌نگاری عمومی است. در این نوع تاریخ‌نگاری، مؤلفان، نگارش آثار را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند. سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. پس از آن تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند. در ادامه رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند. از سوی دیگر، رد پای او را در تاریخ‌نگاری روایی می‌بینیم. مورخ در این نوع، روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند. مهم‌ترین ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری در این بود که تاریخ‌نگاران، بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند. سبک طبری هم این‌گونه بود. به‌علاوه که وی به روش سال‌شماری هم می‌نوشت.

۱۰۲- کدام گزینه درباره وضعیت تمدنی شبه‌جزیره عربستان پیش از ظهور اسلام، درست است؟

(۱) از نظر فرهنگ و تمدن، در میان همسایگانشان، سرآمد بودند.

(۲) برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی‌شان، شاهنامه‌سرایی بود.

(۳) شاخص سواد در میان ساکنان منطقه، بالا بود.

(۴) از نظر تمدنی فاقد دستاوردهای قابل توجهی بودند.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - خط‌به‌خط - سریع) - صفحه ۲۲ - ۱۱۰۳

بررسی سریع:

اعراب جاهلی از نظر تمدنی نیز فاقد دستاوردهای قابل توجهی بودند.

ساکنان شبه جزیره عربستان اگرچه در مجاورت کشورهای بزرگ و متمدن ایران و روم قرار گرفته بودند و با آنها روابط تجاری داشتند، اما از نظر فرهنگی و تمدنی با جوامع متمدن دنیای آن روز قابل مقایسه نبودند. مردم عرب در دوران پیش از اسلام به علم و دانش توجه چندانی نداشتند و در سراسر عربستان از مراکز علمی خبری نبود؛ حتی تعداد باسوادان مهم‌ترین شهر آن دیار، یعنی مکه، از تعداد انگشتان دست فراتر نمی‌رفت. به این ترتیب از نظر تمدنی نیز فاقد دستاوردهای قابل توجهی بودند و ویژگی‌های زندگی صحرانشینی در شهرنشینان نیز غلبه داشت. برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت، شعر و شاعری بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) از نظر فرهنگ و تمدن قابل مقایسه با جوامع متمدن دنیای آن روز نبودند.
- ۲) برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت، شعر و شاعری بود.
- ۳) مردم عرب در دوران پیش از اسلام به علم و دانش توجه چندانی نداشتند و در سراسر عربستان از مراکز علمی خبری نبود؛ حتی تعداد باسوادان مهم‌ترین شهر آن دیار، یعنی مکه، از تعداد انگشتان دست فراتر نمی‌رفت.

۱۰۳- کدام گزینه تعبیر درست امروزی پیمان‌نامه‌ای است که پیامبر در مدینه تنظیم کرد و به تأیید مسلمانان رساند؟

- (۱) قانون اساسی (۲) شورای شهر (۳) مجلس ملی (۴) شهرداری

(آسان - خطبه‌خط - سریع) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پیمان‌نامه عمومی مدینه، مثل قانون اساسی امروزی بود.

پیمان‌نامه عمومی یا به تعبیر رایج در عصر ما، قانون اساسی مدینه، مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجمی در چارچوب دین اسلام به شمار می‌رود.

راهنمای مسیرت...

تو کتاب درسی، حواستون به یه سری کلیدواژه و این چیزها باشه تا مثل اینجا یه وقت موارد رو با هم قاطی نکنین و توی دام بقیه گزینه‌ها نیفتین!

سوتی‌های پرتکرار!

شاید به خاطر لفظ پیمان حواست بره سمت مجلس و گول بخوری ولی اگر کتاب درسیت رو خوب خونده باشی، راحت می‌فهمی که پیمان‌نامه مدینه، همون قانون‌نامه‌ست.

پیمان‌نامه عمومی مدینه

وجود قبیله‌ها و طایفه‌های پراکنده با عقاید دینی گوناگون و پیشینه‌ای آکنده از اختلاف و درگیری، همواره تهدیدی جدی برای آرامش و امنیت مدینه به شمار می‌رفت. از سوی دیگر، این شهر به عنوان پایگاه اسلام، با خطر حمله مشرکان مکه روبه‌رو بود. از این رو، رسول خدا درصدد برآمد مدینه را از نظر سیاسی و نظامی متحد سازد و نظم و امنیت پایداری در این شهر برقرار کند. به همین منظور پیمان‌نامه‌ای تنظیم کرد و به تأیید مسلمانان و بسیاری دیگر از گروه‌های غیرمسلمان مستقر در مدینه رساند. پیمان‌نامه عمومی یا به تعبیر رایج در عصر ما، قانون اساسی مدینه، مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجمی در چارچوب دین اسلام به شمار می‌رود. این پیمان‌نامه، حقوق و مسئولیت‌های هر یک از گروه‌های مسلمان و غیرمسلمان و چگونگی ارتباط آن‌ها را با یکدیگر مشخص می‌کرد.

۱۰۴- یک مورخ درصدد آن است تا بتواند گزارش‌های دقیقی از دوران خلفای راشدین و اموی به دست بیاورد. در این راستا، هر یک از گزاره‌های زیر مربوط به دوران کدام خلیفه است؟

- الف - با مرگ او، اختلاف و نزاع در خاندان بنی‌امیه تشدید شد و هم‌زمان، فعالیت شبکه تبلیغاتی عباسیان، روزبه‌روز افزایش می‌یافت.
 ب - در امر خلافت، شیوه‌ای متفاوت اتخاذ کرد و تصمیم گرفت به کتاب خدا و سنت پیامبر عمل کند، ولی دوران خلافتش کوتاه بود.
 ج - اندکی بیش از دو سال خلافت کرد و در این دوران، با سرکوب و جنگ علیه مرتدان و پیامبران دروغین و مخالفانش درگیر بود.
 د - در دوران خلافتش، از ثروت‌اندوزی و تجمل‌گرایی کارگزاران خلافت و بزرگان قریش، جلوگیری کرد.
- (۱) عبدالملک بن مروان - ابوالعباس سفاح - عمر - ابوبکر
 (۲) هشام بن عبدالملک - ابوالعباس سفاح - ابوبکر - علی (ع)
 (۳) هشام بن عبدالملک - عمر بن عبدالعزیز - ابوبکر - عمر
 (۴) عبدالملک بن مروان - عمر بن عبدالعزیز - عمر - علی (ع)

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۴۴ و ۴۶ - ۱۱۰۵ و ۱۱۰۶

بررسی سریع:

به ترتیب هر یک از موارد مربوط به هشام بن عبدالملک، عمر بن عبدالعزیز، ابوبکر و عمر هستند.

بررسی موارد:

برای پاسخ به این سؤال، چاره‌ای نداریم جز بررسی تک‌تک موارد ذکر شده:

الف) پس از مرگ هشام بن عبدالملک و تشدید اختلاف و نزاع در خاندان بنی‌امیه، فعالیت شبکه تبلیغاتی عباسیان به طرز چشمگیری افزایش یافت.

پ) در میان خلفای اموی، عمر بن عبدالعزیز، هشتمین خلیفه این سلسله، شیوه‌ای متفاوت در حکومت اتخاذ کرد و تصمیم گرفت به کتاب خدا و سنت پیامبر عمل کند. از این رو تغییرات و اصلاحاتی را انجام داد ولی این اقدامات موجب تغییر مهم و پایداری در سیاست امویان نشد؛ چرا که دوران خلافت عمر بن عبدالعزیز کوتاه بود و خلفای بعدی، سیاست او را کنار نهادند، اما نام نیکی از او بر جای گذاشت. سفاح، نخستین خلیفه عباسی بود.

ج) پس از رحلت پیامبر و آغاز خلافت ابوبکر بن ابی‌قحافه، سه گروه با خلافت وی به مخالفت برخاستند که عبارت بودند از مرتدان، پیامبران دروغین و معترضان به خلافت ابوبکر! خلیفه اول یعنی ابوبکر، اندکی بیش از دو سال خلافت کرد.

د) در دوران عمر بن خطاب و نه علی (ع)، فتوحات رخ داد و درآمدهایی راهی سرزمین اسلام شد. خلیفه دوم این درآمدها را به عنوان عطایا میان مسلمانان توزیع کرد. نحوه توزیع عطایا توسط خلیفه دوم، اگرچه برپایه مساوات اسلامی نبود، اما ساده‌زیستی و سخت‌گیری او نسبت به کارگزاران خلافت و بزرگان قریش، از ثروت‌اندوزی و تجمل‌گرایی آنان جلوگیری کرد.

۱۰۵- عبارت زیر، ناظر بر کدام یک از سیاست‌های معاویه در دوران خلافتش است؟

«معاویه در برابر مخالفت عایشه، همسر رسول خدا با جانشینی یزید گفت: این کار قضای الهی است و در قضای الهی کسی را اختیاری نیست.»

- (۱) ترویج تفکر جبرگرایی
 (۲) موروثی شدن خلافت
 (۳) تبعیض و نابرابری اقتصادی
 (۴) قومیت‌گرایی

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۷ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

عبارت مربوط به ترویج تفکر جبرگرایی است.

معاویه از طریق تفکر جبرگرایی سعی می‌کرد تا توجیهی برای موروثی شدن خلافت و جانشینی پسرش یزید داشته باشد.

 راهنمای مسیرت...

حواستون باشه که کلیدواژه تفکر جبرگرایی تقدیر و قضاست و توی عبارت صورت سؤال هم دقیقاً عین کلمه قضای الهی اومده!

 سوتی‌های پرتکرار!

ممکنه به خاطر لفظ جانشینی یزید تو صورت سؤال، بری سراغ گزینه ۲ ولی ما اینجا مفهوم عبارت رو می‌خوایم که مربوط به همون تفکر جبرگرایی هست.

 ترویج تفکر جبرگرایی

معاویه و برخی از طرفداران او، برای آنکه مردم حکومت امویان را بپذیرند و در برابر آن مقاومت نکنند، به ترویج تفکر جبرگرایی پرداختند. براساس این اندیشه، تمامی آنچه برای انسان و جامعه رخ می‌دهد، خواست و تقدیر الهی است و هیچ گریزی از آن نیست. در واقع امویان می‌خواستند چنین القا کنند که فرمانروایی آنان و اقداماتی که انجام می‌دهند، تقدیر خداوند است و نباید در مقابل این تقدیر ایستاد.

۱۰۶- کدام یک از موارد زیر درباره ابومسلم خراسانی درست است؟

- الف - با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، توسط منصور عباسی به صورت ناجوانمردانه به قتل رسید.
 ب - با شکست امویان و ورود به کوفه، توانست منصور عباسی را به عنوان نخستین خلیفه عباسی معرفی کند.
 ج - مهم‌ترین جنبش‌های ایرانیان علیه عباسیان، به خون‌خواهی و تکریم خاطره ابومسلم صورت گرفت.
 د - هم‌زمان با ابن‌مقفع توانست در دوره خلافت هارون و مأمون خدمات شایسته‌ای را به عباسیان ارائه دهد.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۶ و ۸۵ - ۱۱۰۷ و ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد «الف» و «ج» صحیح هستند.

منصور، ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت؛ زیرا نگران نفوذ و قدرت فراوان فرمانده سپاه‌جامگان بود. از سوی دیگر، مهم‌ترین جنبش‌های دوره عباسی، آن‌هایی بودند که به خون‌خواهی ابومسلم یا تکریم خاطره او صورت گرفت و برای سال‌های متمادی عباسیان را به زحمت انداخت.

بررسی سایر موارد:

 مربوط به سفاح است.

 هم ابومسلم و هم ابن‌مقفع یا همان روزبه ایرانی هر دو توسط منصور عباسی کشته شدند.

۱۰۷- فرض کنید مورخی با روش تاریخ‌نگاری سال‌شماری، قصد دارد حوادث تاریخ ایران ذیل سال ۱۶ق. را ثبت کند؛ کدام گزینه می‌تواند یکی از روایت‌های وی باشد؟

- (۱) سپاه ساسانیان با شکست اعراب در جنگ جسر، بیشتر متصرفات آنان را پس گرفتند.
 (۲) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد.
 (۳) اعراب مسلمان در نبرد قادسیه، سپاه ساسانیان را به‌سختی شکست دادند.
 (۴) تیسفون، پایتخت پرآوازه ساسانیان توسط اعراب مسلمان تسخیر شد.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۲ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در سال ۱۶ق. تیسفون تسخیر شد.

تیسفون، پایتخت پرآوازه ساسانیان پس از محاصره در سال ۱۶ق. توسط اعراب مسلمان تسخیر شد. بنابراین عبارت گزینه ۴ می‌تواند یکی از روایت‌های مورخ فرضی ما ذیل سال ۱۶ق. باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ در سال ۱۳ ق. رخ داد.
- ۲ مربوط به سال ۲۱ ق. است.
- ۳ در سال ۱۴ ق. رخ داد.

راهنمای مسیرت...

به اتفاق دیگه هم تو سال ۱۶ ق. میفته و اون نبرد جلولاست که بقایای ارتش ساسانی دوباره جمع می‌شن ولی این بار هم شکست می‌خورند.

از نبرد قادسیه و سقوط تیسفون تا جنگ نهاوند و پایان ساسانیان

از عوامل شکست قادسیه، می‌توان به اختلافات داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبایل عرب ساکن سواد با مسلمانان اشاره کرد. ضمن آنکه خبر پیروزی خیره‌کننده اعراب مسلمان بر رومیان در شام، موجب تقویت روحیه و انگیزه جنگاوران عرب در قادسیه شد. پس از سقوط تیسفون هم نبرد جلولا رخ داد که در آن هم ساسانیان باز شکست خوردند و در نهایت در جنگ نهاوند پیروزی اعراب مسلمان، سرنوشت ساسانیان را قطعی کرد.

۱۰۸- کدام گزینه به ترتیب درباره رابطه سامانیان (الف) و صفاریان (ب) با خلافت عباسی، درست است؟

- ۱ الف: همواره خصومت‌آمیز - ب: اظهار اطاعت ظاهری برای کسب قدرت
- ۲ الف: پرفراز و نشیب - ب: همراه با اظهار اطاعت و جنگ
- ۳ الف: اظهار اطاعت ظاهری برای کسب قدرت - ب: همواره خصومت‌آمیز
- ۴ الف: اظهار اطاعت ظاهری - ب: پرفراز و نشیب همراه با اظهار اطاعت و جنگ

(متوسط - خطبه‌خط - استاندارد) - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

«الف» اطاعت ظاهری دارد و «ب»، رابطه‌اش پرفراز و نشیب است.

امیران سلسله‌های طاهری و سامانی عموماً نسبت به خلفای بنی‌عباس اظهار اطاعت ظاهری می‌کردند و در برخی موارد با دشمنان خلافت مانند علویان طبرستان و خوارج در سیستان سر ستیز داشتند. بنابراین مورد «الف» می‌تواند مربوط به اظهار اطاعت باشد و اما صفاریان مورد «ب» این سؤال، با خلافت عباسی رابطه پرفراز و نشیب زیادی را طی کردند؛ گاهی جنگ و گاهی هم اظهار اطاعت!

رابطه علویان طبرستان با خلافت عباسی همواره خصومت‌آمیز بود.

راهنمای مسیرت...

سؤال تا حدی هم ساده‌ست! اگر متوجه شی، قسمت اول تمام گزینه‌ها با هم متفاوت هستن و کارت راحت و کافیه که فقط بدونی مورد اول چیه! البته که گزینه‌های ۳ و ۴ تا حدی شبیه به هم هستن!

۱۰۹- براساس رابطه میان رویدادهای تاریخی و جغرافیا، کدام حادثه زیر در گردنه اسدآباد همدان رخ داد؟

- ۱ سپاه خوارزمشاهیان بر اثر برف و سرمای شدید در این منطقه متوقف شد.
- ۲ صفویان در این منطقه به‌خاطر باتلاقی بودن، در نبرد چالدران شکست خوردند.
- ۳ سلجوقیان با استفاده از زمین‌های هموار آنجا توانستند کشاورزی را رونق بخشند.
- ۴ تیموریان از هنرمندان این منطقه برای رونق بخشیدن شهر هرات استفاده کردند.

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۰۴ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

در گردنه اسدآباد، سپاه خوارزمشاه، زمین‌گیر شد.

سلطان محمد خوارزمشاه برای مقابله با عباسیان، یکی از سادات حسینی را به عنوان خلیفه اعلام کرد و به بغداد لشکر کشید؛ اما سپاه او در گردنه اسدآباد همدان، بر اثر برف و سرمای شدید متوقف شد. بنابراین، حادثه ذکر شده در گزینه ۱ مربوط به گردنه اسدآباد است.

خوارزمشاهیان

خوارزم، یکی از مناطق آباد ایران زمین در قرون نخستین و میانه اسلامی بود. به حاکمان ناحیه خوارزم، خوارزمشاه گفته می‌شد. خاندان حاکم بر این منطقه با وجود استقلال داخلی، از سلجوقیان اطاعت می‌کردند. پس از آنکه حکومت سلجوقی دچار ضعف و انحطاط شد، حاکم خوارزم، ادعای استقلال کرد. جانشین او، تکش با شکست دادن آخرین سلطان سلجوقی، بر بخش وسیعی از ایران تسلط یافت (۵۹۰ ق). پس از او، سلطان محمد خوارزمشاه نیز توسعه طلبی را وجهه همت خود قرار داد و با تسلط بر مناطق جدیدی، قلمرو خوارزمشاهیان را گسترش داد. در زمان سلطان محمد، روابط خوارزمشاهیان با خلافت خلیفه عباسی، به تیرگی گرایید. خلیفه عباسی که در آن زمان در صدد احیای قدرت سیاسی و نظامی خود بود، از تأیید حکومت خوارزمشاهیان خودداری کرد.

۱۱۰- کدام گزینه درباره وضعیت اقتصاد شهری و تجاری در عصر مغول و تیموری درست است؟

- (۱) برخلاف اقتصاد کشاورزی، دچار افول و فروپاشی شده بود.
- (۲) برخلاف اقتصاد کشاورزی، وضعیت به مراتب بهتری داشت.
- (۳) همچون اقتصاد کشاورزی، دچار افول و فروپاشی شده بود.
- (۴) همچون اقتصاد کشاورزی، وضعیت به مراتب بهتری داشت.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - سریع) صفحه ۱۲۲ - ۱۱۱۱

بررسی سریع:

اقتصاد شهری و تجاری در عصر مغول و تیموری وضع بهتری داشت.

بر خلاف اقتصاد کشاورزی، اقتصاد شهری و تجاری در عصر مغول و تیموری وضعیت به مراتب بهتری داشت. کشورگشایی‌های چنگیز و تیمور موجب شد که سرزمین‌های وسیعی در قاره پهناور آسیا به لحاظ سیاسی یکپارچه و متحد شوند و زمینه توسعه تجارت بین‌المللی فراهم آید.

کشاورزی و اقتصاد ایران در عهد مغول و تیموری

پس از آنکه مغولان جذب اسلام و فرهنگ ایرانی شدند و دیوان سالاران ایرانی نقش فعالی در اداره امور حکومت به عهده گرفتند، وضعیت کشاورزی و کشاورزان بهبود یافت. بخش عمده‌ای از اصلاحات غازان خان، از جمله اصلاحات قوانین مالیاتی، بازسازی قنات‌ها و شبکه‌های آبیاری و اصلاحات نظام زمین‌داری، به منظور پیشرفت و رونق فعالیت‌های بخش کشاورزی انجام گرفت. برخلاف اقتصاد کشاورزی، اقتصاد شهری و تجاری در عصر مغول و تیموری وضعیت به مراتب بهتری داشت. کشورگشایی‌های چنگیز و تیمور موجب شد که سرزمین‌های وسیعی در قاره پهناور آسیا به لحاظ سیاسی یکپارچه و متحد شوند و زمینه توسعه تجارت بین‌المللی فراهم آید. در سراسر عهد مغول - تیموری کاروان‌های تجاری در مسیرهای زمینی و دریایی ابریشم در حال تردد بودند. در آن دوره، تجارت در مسیر جاده ابریشم راه‌های دریایی که از بنادر و جزایر ایرانی در خلیج فارس و دریای مکران (عمان) به هند و چین می‌رفت، پر رونق بود. در مقایسه با مردم غیر شهری، بازاریان و صنعت‌گران از زندگی به مراتب بهتری برخوردار بودند.

۱۱۱- کدام یک از گزینه‌های زیر، می‌تواند دلیل این ادعا باشد که شورش افغان‌های قندهار علیه صفویان و تسخیر اصفهان، یک تهاجم خارجی نیست؟

- (۱) شورش آن‌ها منجر به سقوط کشور نشد.
- (۲) این افغان‌ها جزء سپاه و ارتش صفوی بودند.
- (۳) قندهار بخشی از قلمرو صفوی به شمار می‌رفت.
- (۴) بسیاری از این افغان‌ها در اصفهان حضور داشتند.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع) صفحه ۱۴۲ - ۱۱۱۳

بررسی سریع:

گزینه ۳ می‌تواند دلیل خوبی برای ادعای صورت سؤال باشد.

در اوضاع آشفته صفوی، طایفه‌ای از افغان‌های شهر قندهار سر به شورش برداشتند. شورشیان، با آگاهی از وضعیت آشفته و نابه‌سامان حکومت صفوی، به سوی اصفهان حرکت کردند و با تسخیر پایتخت صفویان، به حیات آن حکومت پایان دادند (۱۱۰۱ ش / ۱۷۲۲ م). شورش افغان‌ها و تسخیر اصفهان یک تهاجم خارجی محسوب نمی‌شود؛ زیرا قندهار بخشی از قلمرو صفوی به شمار می‌رفت.

راهنمای مسیرت...

اینجا ما دنبال یه علت و معلول درست و حسابی هستیم و باید حسابی دقت کنیم که کدام مورد از بقیه درست‌تره! ضمناً برای فهم این موارد باید در نظر داشته باشیم که خیلی جاها، کتاب، اشاره مستقیم به علت یه حادثه نکرده و ضمن موارد دیگه، میاد توضیحش می‌ده!

۱۱۲- عبارت زیر مربوط به کدام یک از شاهان صفوی است؟

«هنرمندان قزوین در دوران او، آثار برجسته‌ای پدید آوردند. خود شخص شاه نیز از نقاشان و هنرمندان چیره‌دست زمان خود بود.»

(۱) شاه‌تهماسب (۲) شاه‌عباس (۳) شاه‌اسماعیل (۴) شاه‌سلیمان

(آسان - خط به خط - سریع) صفحه ۱۵۴ - ۱۱۱۴

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

عبارت صورت سؤال مربوط به شاه‌تهماسب است.

هنرمندان قزوین در دوره شاه‌تهماسب، آثار برجسته‌ای پدید آوردند. شاه‌تهماسب از نقاشان و هنرمندان چیره دست زمان خود بود. مجموعه آثار خلق شده در دومین پایتخت صفوی از ویژگی‌ها و نوآوری‌هایی برخوردار بود که موجب شد سبک نقاشی آنان، به عنوان مکتب نگارگری قزوین نامیده و معروف شود.

راهنمای مسیرت...

حواست به کلیدواژه قزوین باشه؛ قزوین پایتخت شاه‌تهماسب بود. مکتب اصفهان در دوران شاه‌عباس و مکتب تبریز در دوران شاه‌اسماعیل ایجاد شد و به همین ترتیب، پایتخت این شاهان همان شهرهایی هست که اسمش مکاتب هنری هم هست. پس این راه حل رو در نظر داشته باش.

۱۱۳- در دوران رنسانس، هم‌گام با شاهان و کسانی که به کلیسا اعتراض داشتند، انسان‌گرایان نیز کدام بخش از اقدامات کلیسا را مورد نقد قرار داده بودند؟

(۱) شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی (۲) دخالت در امور سیاسی و دولت - شهرها
(۳) از بین بردن آثار هنری دوران رم باستان (۴) حمایت کشیشان از برده‌داری و استعمار

(آسان - خط به خط - سریع) صفحه ۱۸۴ - ۱۱۱۶

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

شیوه تعلیم و تربیت کلیسا از سوی انسان‌گرایان مورد نقد بود.

انسان‌گرایان که شیفته ترویج ادبیات و آثار کهن یونانی و لاتینی بودند، به شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی که تحت نظارت کلیسا در مدارس و دانشگاه‌ها تدریس می‌شد، انتقاد داشتند و آن‌ها را غیرمفید می‌شمردند. آن‌ها همچنین کلیسا را به‌خاطر برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان، سرزنش می‌کردند.

۱۱۴- با توجه به موارد مطرح‌شده، کدام گزینه به‌درستی تدوین و تنظیم شده است؟

- الف - سطح زمین به هشت زیست‌بوم تقسیم شده است.
ب - بلژیک از نظر زبان رسمی به سه بخش تقسیم شده است.
ج - ایران به لحاظ نواحی بارشی به ۶ ناحیه تقسیم شده است.
د - هندوستان به لحاظ پراکندگی ادیان به ۶ ناحیه تقسیم شده است.
- (۱) معیار تقسیم‌بندی در موارد «الف» و «د» با موارد «ب» و «ج» متفاوت است و انتخاب آن‌ها به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.
- (۲) معیار تقسیم‌بندی در موارد «ب» و «ج» یکسان است و انتخاب آن‌ها به وحدت و همگونی عناصر مورد تحقیق بستگی دارد.
- (۳) معیار تقسیم‌بندی در موارد «الف» و «ج» یکسان است و انتخاب آن‌ها به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.
- (۴) معیار تقسیم‌بندی در موارد «ج» و «د» با موارد «الف» و «ب» متفاوت است و انتخاب آن‌ها به وحدت و همگونی عناصر مورد تحقیق بستگی دارد.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

معیار ناحیه‌بندی در موارد «الف» و «ج» مربوط به عوامل طبیعی و در موارد «ب» و «د» مربوط به عوامل انسانی است.

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و بر اساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشند.

معیارهای مربوط به عوامل طبیعی: ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و نظایر آن، از معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی است. (موارد «الف» و «ج»)

معیارهای مربوط به عوامل انسانی: این معیارها ممکن است جمعیت، اقوام (قومیت‌ها)، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت‌های اقتصادی و نظایر آن باشد. (موارد «ب» و «د»)

معیارهای ناحیه‌بندی

ناحیه‌بندی چیست؟

وقتی یک محیط جغرافیایی را بر اساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به‌طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه‌بندی» کرده‌ایم.

جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به‌کار می‌گیرند. آن‌ها با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهند.

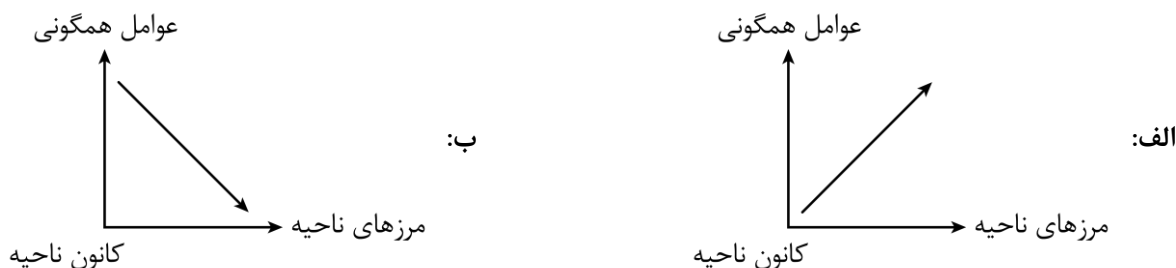
راهنمای مسیرت...

اولین کاری که می‌کنید اینه که موارد رو با دقت بخونید و تشخیص بدید در هر مورد چه نوع معیاری (طبیعی یا انسانی) به کار رفته است. بعد برید سروقت گزینه‌ها، حالا گزینه‌ها رو بخونید و با دانسته‌های خود از مطالب کتاب درسی مطابقت بدید تا به جواب برسید. علت این که این سؤال هم مفهومی در نظر گرفته شده، همینه که شما با خوندن موارد به مفهوم و منظور سؤال پی می‌برید.

حواست باشه!

نکته‌ای که در این تست ممکنه شما رو گرفتار کنه کلیدواژه‌های «یکسان و متفاوت» است. ممکنه شما با خوندن موارد متوجه معیارها شده باشید ولی گزینه‌ها رو با عجله بخونید و این واژه‌ها حواستون رو پرت کنه.

۱۱۵- با توجه به نمودارهای زیر، کدام عبارت به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

- ۱) با توجه به نمودار «الف» در مرزهای ناحیه صنعتی تجمع کارخانه‌ها زیاد است.
- ۲) با توجه به نمودار «ب» در مرزهای ناحیه صنعتی از تجمع کارخانه‌ها کاسته می‌شود.
- ۳) با توجه به نمودار «الف» هرچه از ناحیه ساوان به سمت بیابان پیش برویم، بارندگی کمتر می‌شود.
- ۴) با توجه به نمودار «ب» هرچه از مرزهای ناحیه صنعتی به سمت کانون آن حرکت کنیم از تجمع کارخانه‌ها کاسته می‌شود.

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

بیشترین عوامل وحدت و همگونی در کانون ناحیه جغرافیایی وجود دارند.

هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارند. معمولاً هرچه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می‌شویم و به طرف مرزهای آن حرکت می‌کنیم، به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود و سرانجام این عوامل ناپدید می‌گردند. برای مثال، در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیاد کارخانه‌ها مشاهده می‌شود. هرچه از این کانون دور و به مرزهای ناحیه مجاور نزدیک‌تر شویم، از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود؛ تا این که سرانجام در ناحیه مجاور، دیگر اثری از آن‌ها نمی‌بینیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

با توجه به پاسخ تشریحی متوجه می‌شویم که نمودار «ب» درست است؛ زیرا هرچه از کانون یک ناحیه به طرف مرزها حرکت می‌کنیم از عوامل همگونی کاسته می‌شود. در خصوص گزینه «۳» نیز می‌دانیم که ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و «صحرای بزرگ آفریقا» است. هرچه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کمتر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند. پس این مثال نیز با نمودار «ب» مطابقت پیدا می‌کند.

راهنمای مسیرت...

حُب اگر مفهوم این مبحث رو به درستی متوجه شده باشید می‌دانید که نمودار «ب» اشاره درستی دارد. پس اینجاست که به اهمیت درک مفاهیم پی می‌برید.

حواس باشه!

همیشه یادتون باشه، یه ویژگی که مباحث جغرافیایی داره، اینه که مطالب رو به صورت شکل می‌شه بیان کرد. پس حتماً با حواس جمع و دقت هر مطلب رو بخونید تا به هر شکلی مطرح شد از پس آن بریاید.

رد گزینه

اولاً که نمودار «ب» درسته پس یعنی گزینه‌های «۱» و «۳» حذف میشه، دوماً، در کانون یک ناحیه صنعتی تجمع زیاد کارخانه‌ها مشاهده می‌شه و این یعنی حذف گزینه «۴».

سوتی‌های پرتکرار!

مراقب گزینه «۳» باشید چون هدفش به اشتباه انداختن شماست. در این تست عبارت به درستی بیان شده یعنی هرچه از ناحیه ساوان به سمت بیابان برویم، بارندگی کمتر می‌شه ولی نمودار رو اشتباه گفته؛ پس دقت کنید.

۱۱۶- تصور کنید جغرافی دانی به مناطقی با ویژگی‌های آب و هوایی زیر سفر کرده است. بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف - بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم است.

ب - میانگین سردترین ماه کمتر از 3°C است.

۱) در «الف» اختلاف دما زیاد و «ب» برای رویش گیاهان نامناسب است.

۲) «الف» در تمام سال با بارش و «ب» با کمبود بارش مواجه است.

۳) در هر دو مورد هیچ ماهی بیشتر از 10°C نیست.

۴) «الف» برای جنگل‌های خزان‌دار و «ب» برای جنگل‌های مخروطی مناسب است.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۱ - صفحه ۲۸ - ۱۱۰۳)

بررسی سریع:

مورد «الف» آب و هوای معتدل و مورد «ب» آب و هوای سرد است.

بررسی موارد:

الف) اشاره به آب و هوای معتدل دارد. در این نوع آب و هوا، میانگین سردترین ماه بین 18°C تا 3°C است. همچنین بارش در دوره

سرد سال بیشتر از دوره گرم است و مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار می‌باشد.

پ) اشاره به آب و هوای سرد دارد. در این نوع آب و هوا، میانگین سردترین ماه کمتر از 3°C است. همچنین بارش تابستان بیشتر از

زمستان می‌باشد و برای جنگل‌های مخروطی سردسیری مناسب است.

طبقه‌بندی آب و هوایی «کوپن»

یکی از معروف‌ترین تقسیم‌بندی‌های آب و هوایی، طبقه‌بندی «کوپن» است. این طبقه‌بندی بر مبنای سه معیار بارش، دما و پوشش گیاهی انجام شده است. در این طبقه‌بندی ابتدا پنج گروه اصلی آب و هوایی از یکدیگر تفکیک می‌شوند، سپس هر یک از این گروه‌های اصلی آب و هوایی به گروه‌های فرعی تقسیم می‌شوند.

علامت آب و هوا	نام آب و هوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از 18°C نیست	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین 18°C تا 3°C است	بارش در دوره سرد بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کمتر از 3°C است	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از 10°C نیست	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اختلاف دمای زیاد مربوط به آب و هوای خشک است و نامناسب برای رویش گیاهان مربوط به آب و هوای خشک و آب و هوای بسیار سرد می‌باشد.

۲) بارش در تمام سال مربوط به آب و هوای استوایی و کمبود بارش مربوط به آب و هوای خشک و آب و هوای بسیار سرد است.

۳) این که هیچ ماهی بیش از 10°C نیست مربوط به آب و هوای بسیار سرد (قطبی) است.

هر نوع آب و هوا نکات کلیدی مربوط به خودش رو داره که حتماً باید به تفکیک و مطابق با جدول ذکرشده اونا رو به خاطر بسپارید.

۱۱۷- پژوهشگری با مطالعه بر روی شکل‌های فرسایشی در نواحی طبیعی، اقدامات «الف» و «ب» را انجام داده است. بر این اساس کدام

گزینه به درستی تنظیم شده است؟

الف - به منطقه شهداد در استان کرمان سفر کرده است.

ب - از غارهای علی‌صدر همدان و کتله‌خور زنجان بازدید کرده است.

۱) برجسته‌ترین کلوته‌ها را در «الف» و اشکال کارستی را در «ب» بررسی کرده است.

۲) ستون‌های سنگی به شکل قارچ را در «الف» و زبانه یا دماغه ماسه‌ای را در «ب» بررسی کرده است.

۳) سنگ‌فرش بیابانی را در «الف» و برخان‌های ماسه‌ای را در «ب» بررسی کرده است.

۴) برخان‌های ماسه‌ای را در «الف» و ستون‌های سنگی به شکل قارچ را در «ب» بررسی کرده است.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۷ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

برجسته‌ترین کلوته‌ها در «الف» وجود دارد و «ب» نمونه‌هایی از اشکال کارستی است.

بررسی موارد:

الف) برجسته‌ترین کلوته‌ها در غرب بیابان لوت در منطقه شهداد در استان کرمان وجود دارد و از جاذبه‌های طبیعی منطقه برای گردشگران است.

پ) «کارست» پدیده خوردگی و انحلال سنگ‌های آهکی است. آب‌هایی که با دی‌اکسید کربن و هوا ترکیب می‌شوند، اسید کربنیک تولید می‌کنند و با حل کردن آهک و گچ در خود می‌توانند موجب خوردگی و انحلال سنگ‌ها شوند. در ایران، اشکال کارستی به‌ویژه در کوه‌های زاگرس زیاد است. غارهای علی‌صدر همدان و کتله‌خور زنجان نمونه‌هایی از اشکال فرسایشی کارستی هستند.

فرسایش انحلالی در کوهستان

در برخی نواحی کوهستانی‌ای که سنگ‌ها قابلیت حل شدن در آب را داشته باشند، مانند سنگ‌های آهکی یا گچی و نظایر آن، آب‌های جاری با نفوذ به زیر زمین از طریق درزها و شکاف‌ها و حل کردن سنگ‌ها در خود، پدیده‌های فرسایشی چون غارهای طبیعی و چشمه‌های آهکی پدید می‌آورند که در اصطلاح به آن‌ها اشکال «کارستی» گفته می‌شود.

اشکال فرسایشی در بیابان‌ها

دشت ریگی (رگ) - سطوحی پر از قله‌سنگ‌ها که به آن سنگ‌فرش بیابانی نیز می‌گویند.

چاله‌های بادی - در نواحی دارای ماسه‌های ریز، به‌ویژه فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به تدریج حفره‌ها یا چاله‌های وسیع پدید می‌آورد. اگر در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دانه‌ها به وجود بیاید، فرسایش بادی کند و سپس متوقف می‌شود.

کلوته (یاردانگ) - در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم پدید می‌آید. طی میلیون‌ها سال، باد شیارهایی موازی و لاشکل در این رسوبات ایجاد می‌کند. به تدریج بخش نرم را با خود می‌برد و بخش‌های سخت‌تر باقی می‌مانند.

گرزدیو و ستون‌های سنگی - گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته‌سنگ‌ها قرار گرفته‌اند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم باقی می‌ماند.

تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) - بر اثر وزش باد و جابه‌جا شدن ماسه و شن پدید می‌آیند.

اشکال کاوشی

اشکال تراکمی

اشکال
فرسایش
در
بیابان‌ها

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲، ۳ و ۴ در کتاب در خصوص منطقه شهادت در استان کرمان اشاره به برجسته‌ترین کله‌ها شده است. همچنین در گزینه «۲» باید بدانید که زبانه یا دماغه ماسه‌ای مربوط به اشکال فرسایش تراکمی در سواحل است. از طرفی در خصوص غارهای علی‌صدر و کتله‌خور زنجان در کتاب درسی اشاره به اشکال کارستی شده است.

راهنمای مسیرت...

مبحث فرسایش، از مباحث مهم در کتاب جغرافیا (۲) است. پس اشکال و نکات مربوط به هر کدام رو با دقت بخونید و دسته‌بندی کنید.

۱۱۸- کدام مورد دلیل مناسبی برای متن زیر ارائه می‌دهد؟

«زیست‌بوم‌ها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، تفاوت دارند.»

- (۱) وسعت زیست‌بوم‌ها براساس طبقه‌بندی گودی متفاوت است.
- (۲) در دامنه‌های پرشیب، ضخامت خاک کمتر است.
- (۳) انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین یکنواخت نیست.
- (۴) گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.

(متوسط - خط به خط - سریع - صفحه ۵۷ - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

علت آنچه در متن ذکر شده، در گزینه «۳» آمده است.

هرچه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آنجا بیشتر است. انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین یکنواخت نیست. میزان تولید مواد آلی گیاهان را می‌توان اندازه‌گیری کرد. انرژی دریافتی روزانه در مناطق نزدیک قطبی حدود ۱۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است؛ در حالی که در مناطق معتدله حدود ۴۰۰ کالری و در مناطق استوایی ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است. به همین دلیل، زیست‌بوم‌ها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، تفاوت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ اشاره به طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها از نظر گودی دارد و مرتبط با متن نیست.
- ۲ و ۴ مرتبط با رابطه پراکندگی پوشش گیاهی با ارتفاع است.

حواست باشه!

ترکیبات آلی با انرژی خورشید در ارتباط است؛ زیرا گیاهان با عمل نوساخت (فتوسنتز) ترکیبات آلی تولید و اکسیژن آزاد می‌کنند و هرچه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آنجا بیشتر است.

۱۱۹- با توجه به موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟

الف: شمال آفریقا ب: جنوب غربی آسیا ج: آسیای شرقی

- (۱) زبان مردم «ب» جزء خانواده هند و اروپایی و زبان مردم «ج» گسترده‌ترین گروه زبانی دنیاست.
- (۲) ماندارین چینی مربوط به «ب» و زبان قوم سامی مربوط به «ج» است.
- (۳) زبان مردم «الف» یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد و زبان مردم «ج» با زبان ایرانی ریشه باستانی مشترک دارد.
- (۴) بعضی از مردم «الف» به زبان حامی سخن می‌گویند و زبان مردم «ج» دومین خانواده بزرگ زبانی است.

(دشوار - خط به خط - زمانبر - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

الف: زبان قوم حامی، زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است. / «ب»: در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا به زبان عربی تکلم می‌کنند. / «ج»: خانواده زبانی چینی - تبتی در میان مردم ناحیه آسیای شرقی رواج دارد.

سه خانواده
زبانی مهم و
پرتکلم جهان

۱- خانواده هند و اروپایی: بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیاست که در چندین قاره گسترده شده است.

۲- خانواده چینی - تبتی: دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن‌گوست و در میان مردم زردپوست ناحیه آسیای شرقی رواج دارد.

۳- خانواده آفرو - آسیایی (حامیایی - سامیایی): زبان قوم حامی، زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا و زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود است. در بین زبان‌های خانواده آفرو آسیایی، معروف‌ترین و مهم‌ترین آن‌ها زبان عربی است که در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا بدان تکلم می‌کنند.

خانواده بزرگ زبانی

زبان‌شناسان زبان‌های دنیا را به «خانواده‌های بزرگ زبانی» تقسیم کرده‌اند. منظور از یک خانواده زبانی، گروه بزرگی از زبان‌هاست که یک ریشه اصلی دارند؛ برای مثال، مردم انگلستان، اسپانیا، روسیه، هند و ایران به زبان‌های مختلف صحبت می‌کنند اما همگی جزء خانواده زبانی هند و اروپایی محسوب می‌شوند. زیرا ریشه مشترک دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) زبان مردم «ب» از خانواده آفرو - آسیایی است و زبان مردم «ج» دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن‌گوست.
- ۲) ماندارین چینی از معروف‌ترین و پرسخن‌گوترین شاخه‌های خانواده زبانی چینی - تبتی است که در ناحیه آسیای شرقی («ج») رواج دارد و زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود است.
- ۳) زبان مردم «ج» از خانواده زبانی چینی - تبتی است و این که گفته شده با زبان ایرانی ریشه باستانی مشترک دارد، اشتباه است.

راهنمای مسیرت...

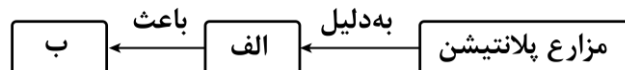
این تیپ سؤال که چند مورد به شما داده شود و شما اولاً بدونید هر مورد مربوط به چه بخش از منظور موردنظر سؤال می‌شود و دوماً هر مورد چه نکاتی رو به خودش اختصاص میده. فرمتی است که اغلب در کنکور و امتحانات قابل استفاده است.

سوتی‌های پرتکرار!

مراقب گزینه «۳» باشید. ممکنه قسمت اول گزینه رو بخونید و به خاطر بیاورید که زبان عربی در شمال آفریقا رواج داره و این زبان یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد است و ... ولی یادتون باشه حتماً هر گزینه رو تا آخر و با دقت بخونید و برای پاسخ عجله نکنید شاید مثل این تست دام شما در بخش دوم گزینه قرار داده شده.

۱۲۰- با توجه به ویژگی مزارع پلانتیشن، کدام گزینه مطابق با تصویر زیر، به مطلب درستی اشاره دارد؟

- ۱) الف: استفاده از آفت‌کش‌های شیمیایی - ب: اختصاص زمین‌های وسیع به کشت یک محصول در سالیان متمادی
- ۲) الف: اختصاص مزارع به کشت یک محصول در سالیان متمادی - ب: افزایش فرسایش خاک
- ۳) الف: استفاده از آفت‌کش‌های شیمیایی - ب: افزایش فرسایش خاک
- ۴) الف: اختصاص زمین‌های وسیع به کشت یک محصول در سالیان متمادی - ب: تقویت زمین

(متوسط - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

با توجه به متن کتاب درسی مواردی که در گزینه «۲» آمده است به درستی در تصویر قرار می‌گیرد.

از نظر کارشناسان محیط زیست، در کشت تک‌محصولی، به دلیل این که مزارع، سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند، خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک زیاد است. به علاوه، استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی در این مزارع به محیط زیست این نواحی آسیب می‌رساند.

کشت تک محصولی تخصصی (پلانتیشن)

کشت تک محصولی تخصصی (پلانتیشن)

محصولاتی مانند موز، قهوه، آناناس و کاکائو (محصولات استوایی) در مزارعی که به «پلانتیشن» معروف است پرورش داده می‌شوند.

پلانتیشن عبارت است از زمین‌های وسیع کشاورزی که به تولید یک محصول خاص اختصاص دارد.

این محصولات برای صادرات و عرضه به بازارهای فروش جهانی تولید می‌شوند.

مزارع محصولات نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند.

امروزه صاحبان اغلب این مزارع شرکت‌های چندملیتی هستند که عمدتاً آمریکایی و اروپایی‌ست. زیرا این‌گونه مزارع به سرمایه‌گذاری زیادی نیاز دارند.

بیشتر این مزارع در نزدیکی ساحل دریاهاست تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات استفاده کرد.

راهنمای مسیرت...

در مواقعی که میان عبارت‌ها رابطه علت - معلولی وجود دارد خیلی دقت کنید تا به‌درستی متوجه بشید چه عاملی باعث چی می‌شه؟ سؤال ۱۲۵ کنکور تیر ۱۴۰۴ هم بر اساس تأثیرگذاری پدیده‌ها بر یکدیگر طراحی شده است. پس این تست می‌خواهد توجه شما رو به این نکته جلب کنه!

۱۲۱- کدام عبارت در خصوص «اتحادیه اروپا» به‌درستی تدوین شده است؟

- (۱) از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان و جزء ناحیه سیاسی فراملی است.
- (۲) از مهم‌ترین نواحی کشت غله تجاری در دنیا و جزء ناحیه سیاسی ویژه است.
- (۳) بیشترین کشت برنج دنیا را دارد و جزء ناحیه سیاسی منطقه‌ای است.
- (۴) بیشترین مزارع ذرت جهان را دارد و جزء ناحیه سیاسی فروملی است.

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه‌های ۹۰ و ۱۱۹ - ۱۱۰۷ و ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

اتحادیه اروپا یکی از مراکز مهم دامداری تجاری است و جزء ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) است.

- ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند.
- ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) عبارت است از چند کشور که تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند؛ مانند اتحادیه اروپا.

اتحادیه اروپا چیست؟

اتحادیه اروپا

از ۲۷ کشور اروپایی تشکیل شده است.

این کشورها مستقل‌اند اما با هم متحد هستند و پذیرفته‌اند که از نظام و مدیریت مشترکی تبعیت کنند.

کشورهای عضو این اتحادیه برای تحقق هدف مشترک، رؤسای را برای شورا و مجلس قانون‌گذاری اروپا، بانک مرکزی اروپا و نظایر آن انتخاب می‌کنند.

کشورهای اتحادیه اروپا در امور سیاست خارجی، کشاورزی، تجارت، محیط زیست و نظایر آن، از اصول و شیوه‌های مشترکی پیروی می‌کنند.

اغلب کشورهای این اتحادیه، یورو را به‌عنوان واحد پول مشترک پذیرفته‌اند.

برای تسهیل رفت و آمد مردم به برخی کشورهای عضو، اخذ روادید بین این کشورها لغو شده است و افراد می‌توانند بر طبق پیمان «شنگن» آزادانه به این کشورها، سفر کنند.

! حواست باشه!

در برخی از مباحث جغرافیا، اسامی مناطق، اتحادیه، شهرها و ... آمده است. حتماً ویژگی مرتبط با هر کدام رو بخونید.

۱۲۲- کدام عبارت درباره «کشورهای مرکز» درست است؟

- (۱) مغزهای متفکر از این کشورها به کشورهای پیرامون و نیمه پیرامون مهاجرت می کنند تا از این طریق صنعت و تکنولوژی به آنجا منتقل شود.
- (۲) از جمله کشورهای مرکزی می توان به چین، کره جنوبی و سنگاپور اشاره کرد که از نظر اقتصادی قوی تر از کشورهای دیگر هستند.
- (۳) مواد خام ارزان قیمت را از کشورهای پیرامون به دست می آورند و کالاهای ساخته شده صنعتی را با سود بیشتر به آنها می فروشند.
- (۴) این کشورها عمدتاً تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خامی هستند که به کشورهای پیرامون و نیمه پیرامونی منتقل می شود.

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۰۷ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

عبارت گزینه ۳ درباره کشورهای مرکز درست است.

کشورهای مرکز، مواد خام را با قیمت ارزان تر از کشورهای پیرامون به دست می آورند و کالاهای ساخته شده صنعتی را با سود بیشتر به آنها می فروشند.

رد گزینه

کشورهای مرکز، گاهی مغزهای متفکر را از کشورهای پیرامون به خود جذب می کنند. درحالی که کشورهای پیرامون هزینه های تحصیل و رشد این افراد را پرداخته اند (رد گزینه ۱). چین، کره جنوبی و سنگاپور از جمله کشورهای نیمه پیرامون هستند که بین مرکز و پیرامون قرار گرفته اند و از نظر اقتصادی از کشورهای پیرامون قوی ترند اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز نرسیده اند (رد گزینه ۲). از جمله کشورهای پیرامون می توان به افغانستان، بنگلادش، مراکش، نامیبیا، پرو و نیکاراگوئه اشاره کرد. این کشورها عمدتاً تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خام اند. (رد گزینه ۴)

راهنمای مسیر...

شما توی این تست باید تفاوت میون سه مفهوم و مدل مرکز، پیرامون و نیمه پیرامونی رو بلد باشید تا بتونید از پشش بریابین. واسه همین لازمه که به درس نامه زیر توجه کنید.

نظریه مرکز - پیرامون

در نظام سرمایه داری جهانی، بر اساس روابط و مبادله نابرابری که بین نواحی پدید آمده است، برخی نواحی نقش «مرکز» یافته و بر سایر نواحی غالب و مسلط شده اند. برخی نواحی نیز نقش «پیرامون» دارند که به لحاظ اقتصادی به مرکز وابسته اند.

- منظور از مرکز، کانون سلطه اقتصادی بر جهان است. کشورهای توسعه یافته صنعتی که از نظر درآمد و ثروت بالاترین موقعیت را دارند، مرکز نامیده می شوند.

- کشورهای پیرامون از نظر توسعه صنعتی و فناوری های نوین در سطح پایین تری قرار دارند. این کشورها به واردات کالاهای صنعتی از مرکز وابسته اند.

- نیمه پیرامون نقش واسطه بین کشورهای مرکز و پیرامون را بازی می کنند.

۱۲۳- نواحی خودمختار، استان ها و ایالت هایی هستند که

- (۱) از استقلال کامل برخوردارند مانند نخجوان در جمهوری آذربایجان و بندر هنگ کنگ.
- (۲) از استقلال محدود برخوردارند و بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی می توانند تنها به صادرات و واردات کالا بپردازند.
- (۳) از استقلال محدود برخوردارند مانند کردستان در عراق و بندر هنگ کنگ.
- (۴) از استقلال کامل برخوردارند و بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی می توانند به صادرات، واردات و انبارداری کالا بپردازند.

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۱۱۹ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

نواحی خودمختار، از استقلال محدودی برخوردارند مانند کردستان در عراق و بندر هنگ کنگ.

نواحی خودمختار به استان‌ها یا ایالت‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظایر آن، از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند. به عبارت دیگر، خودمختاری، استقلال محدود یک واحد سیاسی در اداره امور خود در داخل یک کشور است.

از نواحی خودمختار جهان می‌توان به نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ کنگ (چین) و کردستان در عراق اشاره کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۴ نواحی خودمختار از استقلال محدود برخوردارند.
- ۲ این که مناطقی بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی به صادرات، واردات و انبارداری کالا بپردازند مربوط به مناطق آزاد تجاری است.

! حواست باشه!

حتماً موقع خوندن مطالب، کلیدواژه‌ها رو مشخص کنید. برای پاسخ به این تست اگه کلیدواژه «محدود» رو مشخص کرده باشید می‌تونید گزینه‌های «۱» و «۴» رو حذف کنید تا سریع‌تر به جواب برسید.

۱۲۴- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در نظام سیاسی تک‌ساخت، کشور»

- ۱) سیاست‌گذاری متمرکز ندارد و هر واحد، مجزا عمل می‌کند.
- ۲) به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر تقسیم می‌شود.
- ۳) شبیه مدل فدرال اداره می‌شود و حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده دارد.
- ۴) تکه‌تکه است و اختیارات محلی فراوان و نظام قانون‌گذاری پراکنده دارد.

(آسان - خطبه‌خط - سریع - صفحه ۱۳۹ - ۱۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

عبارت گزینه ۲ صورت سؤال را به درستی کامل می‌کند.

در نظام سیاسی تک‌ساخت، کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر مانند استان و شهرستان تقسیم می‌شود، اما حکومت مرکزی حدود و اختیارات آن‌ها را تعیین می‌کند. در این نوع نظام، اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است (رد گزینه‌های ۱ و ۴). دقت کنید که گزینه ۳ هم نادرست است.

در نظام سیاسی تک‌ساخت، تشکیلات ادارات آموزش و پرورش و مقررات آن در همه نواحی کشور یکنواخت است.

نظام سیاسی حکومت‌ها

۱- نظام سیاسی تک‌ساخت (یکپارچه) ← از اروپا به دیگر نقاط جهان راه یافته و فرانسه از پیشگامان این الگوست. در این نظام، قدرت سیاسی از یک کانون یعنی پایتخت به سایر نواحی کشور اعمال می‌شود.

۲- نظام سیاسی فدرال ← در این نظام، حکومت و توزیع قدرت در سرزمین دو سطح دارد: الف) سطح فدرال (ملی و حکومت مرکزی) ب) سطح ایالت (منطقه). در این نظام، حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهنده ایالت‌ها را بر عهده دارد.

۳- نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی ← در این نوع نظام، بخش اعظم کشور به صورت تک‌ساخت است؛ فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند.

نظام سیاسی
حکومت‌ها

۱۲۵- کدام عبارت در خصوص کشوری با مدل جمع و جور یا فشرده به درستی بیان شده است؟

- (۱) قابلیت دفاعی در این کشور کم است زیرا خطوط ارتباطی در آن با مشکل مواجه می شود.
- (۲) قابلیت دفاعی در این کشور زیاد است زیرا این کشور سرزمین وسیع تری نسبت به سایر اشکال کشورها در اختیار دارد.
- (۳) قابلیت دفاعی در این کشور کم است و پایتخت در مرکز آن قرار گرفته است.
- (۴) قابلیت دفاعی در این کشور زیاد است و در کمترین زمان می توان از مرکز به تمام نقاط دسترسی پیدا کرد.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۱۵۱ - ۱۱۱۱)

بررسی سریع:

عبارت گزینه ۴ در خصوص کشورهایی با مدل جمع و جور یا فشرده به درستی بیان شده است.

یکی از انواع شکل کشورها، کشورهای جمع و جور یا فشرده است که شکلی شبیه مربع یا دایره دارند و به طور کلی، بهترین شکل برای یک کشور همین حالت است که در آن پایتخت در مرکز قرار گرفته است و در کمترین زمان می توان از مرکز یک سرزمین به تمام نقاط آن دسترسی پیدا کرد.

انواع شکل کشورها

۱- کشورهای جمع و جور (فشرده) شکلی شبیه مربع یا دایره دارند.

۲- کشورهای طویل، کشورهایی هستند که طول آن ها حداقل شش برابر عرضشان باشد.

۳- کشورهای دنباله دار یک بخش شبه جزیره ای یا دالان مانند دارند که از سرزمین اصلی جدا افتاده است.

۴- کشورهای چندپاره یا چندتکه، کشورهای جزیره ای هستند.

۵- کشورهای محاطی کشورهایی هستند که درون یک کشور دیگر محصور شده اند.

شکل کشورها

نکته

قابلیت دفاعی در کشورهای جمع و جور زیاد است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

جمع‌بندی و تعیین سطح پایه یازدهم

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث فلسفه یازدهم در مجموع ۶ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌است.

سهم در
کنکور

۱۲۶- کدام پرسش فلسفی است؟

- (۱) چرا پدیده‌های طبیعی مانند برف، باران و رعد و برق رخ می‌دهند؟
- (۲) آیا می‌توان نیروی جاذبه را با ابزارهای آزمایشگاهی اندازه‌گیری کرد؟
- (۳) معیار حقیقی برای درست و نادرست بودن یک عمل انسانی چیست؟
- (۴) وقتی انسان دچار غم می‌شود، چه تغییری در مغز او رخ می‌دهد؟

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵ و ۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

عبارت مذکور در گزینه سوم فلسفی است؛ زیرا هم درباره موضوعات بنیادین است و هم فقط با روش عقلی قابل بررسی است.

گام اول

پرسش‌های فلسفی به دنبال «معیارهای کلی» هستند و پاسخ آن‌ها با تجربه تعیین نمی‌شود و فقط با روش عقلی قابل بررسی هستند.

گام دوم

گزینه ۳ درباره «معیار کلی اخلاقی» است و فقط با روش عقلی قابل بررسی است؛ پس در حوزه فلسفه قرار می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ این پرسش، ناظر به علت‌های طبیعی بوده و قابل بررسی تجربی است؛ بنابراین در حوزه علوم تجربی قرار می‌گیرد؛ نه فلسفه.
- ۲ این سؤال کاملاً ناظر به روش آزمایشگاهی است و پاسخ آن با مشاهده و ابزار علمی تعیین می‌شود؛ پس فلسفی نیست.
- ۴ این پرسش ناظر به تغییرات فیزیولوژی مغز در هنگام غم است و در زیست‌شناسی یا روان‌پزشکی قابل بررسی است.

پاسخ‌نامه رو جمع‌وجور کنیم

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری داخل ۱۴۰۰ طراحی شده است.

۱۲۷- کدام گزینه درباره سوفیست‌ها دقیق‌تر است؟

- (۱) آنان در پی کشف حقیقتی ثابت بودند که مستقل از ذهن انسان وجود دارد.
- (۲) بیشتر بر آموزش مهارت‌های گفتاری و موفقیت در اقناع مخاطب تمرکز داشتند.
- (۳) با انکار کامل ارزش استدلال، شناخت حقیقی را صرفاً به تجربه حسی تقلیل می‌دادند.
- (۴) در امتداد سنت فیلسوفان طبیعی، به دنبال تبیین عقلانی جهان با روشی متفاوت بودند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷ - ۱۱۰۱

بررسی سریع:

سوفیست‌ها بیشتر «فن خطابه و اقناع» را آموزش می‌دادند، نه کشف حقیقت.

سوفیست‌ها در فضای یونان باستان به جای تمرکز بر حقیقت ثابت، بر مهارت‌های گفتاری، جدل و اقناع در عرصه عمومی تأکید داشتند. هدف اصلی آن‌ها غلبه بر مخاطب بود، نه تبیین فلسفی یا کشف واقعیت نهایی.

۱- بیان واقعیت و دفاع از حقیقت نبود.

هدف و دغدغه برخی سوفیست‌ها

۲- پیروزی بر رقیب مهم‌ترین هدف آنان بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

این نگاه مربوط به فیلسوفان (مثل سقراط و افلاطون) است، نه سوفیست‌ها.

توضیح بیشتر

سوفیست‌ها معمولاً به نسبی بودن حقیقت گرایش داشتند؛ پس از نظر آنان، حقیقت ثابتی وجود ندارد.

اولاً، سوفیست‌ها منکر استدلال نبودند (اتفاقاً استاد جدل بودند). ثانیاً سوفیست‌ها تجربه‌گرا نیز نبودند.

جرقه ذهنی

هرجا کلیدواژه «پذیرش شناخت حقیقی» آمد، آن گزینه نمی‌تواند درباره سوفیست‌ها درست باشد؛ زیرا آنان منکر امکان شناخت انسان بودند.

این مربوط به فیلسوفان پیشاسقراطی است (مثل هراکلیتوس که در درس ۴ خواندید)، نه سوفیست‌ها.

موضوع بحث سوفیست‌ها از طبیعت فاصله گرفت و به جامعه و انسان تغییر جهت داد.

مروری بر عقاید سوفسطائیان

هرکس، هرچه بفهمد همان حقیقت است.	۱	عقاید سوفیست‌ها
هیچ واقعیت و حقیقت ثابتی در جهان هستی وجود ندارد.	۲	
انسان، توانایی کسب شناخت واحد از جهان هستی را ندارد.	۳	
درک انسان‌ها، تابع واقعیت واحد نیست و هرکس هر چیزی احساس کند، برای خودش حقیقت است.	۴	
حقیقت و واقعیت مفاهیمی نسبی هستند و در زمان‌های مختلف تفاوت دارند.	۵	

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری داخل ۱۳۹۳ طراحی شده است.

۱۲۸- به ترتیب هر یک از گزاره‌های زیر به کدام بخش از دانش فلسفه تعلق دارد؟

- الف - یک فیزیک‌دان مدعی می‌شود که هیچ پدیده‌ای در جهان بدون علت رخ نمی‌دهد.
 ب - فیزیک‌دان دیگری می‌گوید ذهن انسان به دلیل محدودیت‌های حسی توانایی اثبات این رابطه را ندارد.
 ج - یک فیلسوف نیز می‌کوشد تفاوت میان وجود مادی و وجود مجرد از ماده را در جهان هستی تبیین عقلانی کند.
 (۱) هستی‌شناسی - معرفت‌شناسی - هستی‌شناسی
 (۲) فلسفه مضاف - فلسفه مضاف - هستی‌شناسی
 (۳) هستی‌شناسی - هستی‌شناسی - معرفت‌شناسی
 (۴) فلسفه مضاف - هستی‌شناسی - معرفت‌شناسی

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۳ و ۱۴ - ۱۱۰۲

بررسی سریع:

گزاره‌های «الف» و «ج» به احکام کلی و انواع وجود در جهان و گزاره «ب» به ابزار و توانایی ذهن در شناخت (معرفت‌شناسی) می‌پردازند.

گام اول

بررسی گزاره «الف»

بررسی اینکه آیا قانون علیت در هستی جاری است یا خیر، یک مسئله عام و کلی مربوط به احکام وجود است و مستقیماً ذیل هستی‌شناسی قرار می‌گیرد؛ حالا چه این ادعا را یک فیزیک‌دان مطرح کند و چه یک فیلسوف.

گام دوم

بررسی گزاره «ب»

بررسی اینکه بشر با چه ابزاری می‌تواند به شناخت هستی بپردازد و آیا می‌تواند به قوانین جهان مطمئن باشد، قلمرو اختصاصی معرفت‌شناسی است و مانند گزاره قبلی چه این ادعا را یک فیزیک‌دان مطرح کند و چه یک فیلسوف تفاوتی ندارد.

گام سوم

بررسی گزاره «ج»

این گزاره بحث پیرامون اصل، حقیقت و مراتب وجود در جهان هستی است که از احکام کلی و بنیادی حاکم بر هستی محسوب شده و در حوزه هستی‌شناسی قرار دارد.

سوتی‌های پرتکرار!

بسیاری از داوطلبان با دیدن کلمه «فیزیک‌دان» در گزاره‌های الف و ب، به اشتباه فکر می‌کنند چون پای یک دانشمند علوم تجربی در میان است، مسئله باید به «فلسفه مضاف» (مانند فلسفه فیزیک) ربط داشته باشد! اما طراح در این تست تله گذاشته است؛ ملاک دسته‌بندی مسائل فلسفی، ماهیت و محتوای خود گزاره است، نه شغل گوینده آن.

کلاس درس: مقایسه هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی

عنوان	محور اصلی	موضوعات
هستی‌شناسی	قوانین کلی، عام و حقیقی خود وجود و هستی	احکام عام وجود، مراتب هستی، مادی و مجرد، اصل واقعیت
معرفت‌شناسی	ابزارها، توانایی و حدود شناخت انسان	ذهن بشر، ابزار شناخت (عقل یا حس)، یقین، خطای ادراک

کنکورشناسی

تشخیص گزاره‌های هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی، پیش از این در کنکورهای داخل ۱۴۰۳ و داخل ۱۳۹۷ مورد توجه طراحان کنکور قرار گرفته بود.

۱۲۹- کدام عبارت دربارهٔ ویژگی‌های فیلسوفان و تفکر فلسفی درست است؟

- (۱) تبیین عقلانی حقایق و دوری از مغالطه‌های ذهنی، منحصرأً وظیفه و در قلمرو دانش فلسفه است.
- (۲) توجه به موضوعاتی مانند رنج، آزادی و خوشبختی، ملاک اصلی تمایز فیلسوف از عموم مردم است.
- (۳) پذیرش سریع افکار متفکران توسط مردم جامعه، ناشی از استقامت و پایداری دلسوزانهٔ آنان است.
- (۴) مغالطه‌ها منحصر به اندیشه نیستند و می‌توانند، مبنای تصمیم‌گیری و عمل انسان نیز قرار بگیرند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۵) - صفحه ۲۲ تا ۲۴ - ۱۱۰۳

بررسی سریع:

مغالطه‌ها علاوه بر آسیب به باورها، مستقیماً روی تصمیمات و اقدامات عملی انسان‌ها تأثیر می‌گذارند.

فیلسوفان نمونه‌هایی از مغالطه‌ها را نشان می‌دهند تا دیگران عبرت بگیرند؛ چرا که برخی افراد بدون دقت، باوری مغالطه‌آمیز را پذیرفته و بر اساس همان باور، در زندگی خود تصمیم می‌گیرند و عمل می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

تشخیص مغالطه‌ها از فواید دانش منطق است و فلسفه تنها از این توانایی منطقی کمک می‌گیرد.

جرقهٔ ذهنی

کلمه «منحصرأً» گزاره را غلط کرده است.

عموم مردم هم درباره رنج، آزادی و خدا فکر می‌کنند و نظر می‌دهند؛ پس این موضوعات ملاک تمایز نیستند. تفاوت فیلسوف با عموم مردم، در جدیت و روش درست ورود به این مسائل است.

رد پای کتاب: صفحهٔ ۲۳ کتاب درسی فلسفهٔ یازدهم

۲. استقلال در اندیشه

زیرا آزاداندیش است.

فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایهٔ خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند. او دربارهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد و اگر به درستی‌شان پی ببرد، آنها را می‌پذیرد. عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند و نظر می‌دهند؛ دربارهٔ خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که اولاً فیلسوف دربارهٔ همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

شرط پذیرش عقاید

شباهت فیلسوفان با عموم مردم

تفاوت فیلسوفان با عموم مردم

مردم در ابتدا سخنان متفکران را رد کرده و آنها را انحرافی می‌نامند. پایداری متفکران اثر خود را به تدریج (نه سریع) نشان می‌دهد و حقایق به مرور زمان توسط مردم مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

کنکورشناسی

این تست مشابه کنکور خارج ۱۴۰۱ طرح شده است. طراح کنکور در آن آزمون دقیقاً روی فواید تفکر فلسفی (مثل رهایی از عادات غیرمنطقی) دست گذاشته بود؛ این تست نیز با تمرکز بر ساحت عمل و تصمیم‌گیری در مغالطه‌ها، دقیقاً همان خط فکری کنکور سراسری را بازسازی کرده است.

۱۳۰- کدام گزاره بازتاب‌دهنده دیدگاه افلاطون در تمثیل غار است؟

- (۱) رویارویی ناگهانی با حقیقت، زمینه‌ساز عمیق‌تر شدن تعصب در باورهای پیشین است.
- (۲) عبور تدریجی از محسوسات به معقولات، فاقد هرگونه دشواری و رنج شناختی است.
- (۳) عدم بهره‌مندی ساکنان غار از قوه عقل، مانعی برای رسیدن آن‌ها به حقیقت است.
- (۴) آزادی حقیقی، مشروط به خروج انفرادی از غار و قطع ارتباط با همه جامعه است.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد ۱) - صفحه ۲۴ و ۲۵ - ۱۱۰۳

بررسی سریع:

مواجهه یک‌باره با حقیقت، به دلیل ایجاد درد طاقت‌فرسا، فرد را به پناه بردن مجدد به سایه‌ها و استوارتر شدن عقاید باطلش سوق می‌دهد. اگر زنجیر زندانی پاره شود و مجبورش کنند «یک‌باره» برخیزد و به نور بنگرد، چشمانش دچار دردی طاقت‌فرسا شده، از روشنایی می‌گریزد و دوباره به سایه‌ها پناه می‌برد؛ در نتیجه «عقیده‌اش هم نسبت به سایه‌ها استوارتر خواهد شد» که این همان عمیق‌تر شدن تعصب بر باورهای غلط قبلی است.

پرسش و پاسخ

دقیقاً!

بعضی لذت نادرانی رو به رنج مواجهه با حقیقت ترجیح میدن و دوباره به غار پناه میارن و فکرمیلندنه همین عالم درون غار، امن تر و بهترهست.

آموزگار

پس یعنی ممکنه یک نفر با اینکه از غار رفته بیرون و حقایق رو با چشم‌های خودش دیده، باز هم باورشون نلنه و برگرده داخل غار؟

دانش‌آموز

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) عبور از زنجیرها به سمت نور اگرچه فرآیندی تدریجی است، اما به هیچ وجه فاقد دشواری نیست؛ افلاطون صراحتاً از تحمیل «رنج عظیم» و «درد طاقت‌فرسا» در مسیر رهایی یاد کرده است.

۳) مانع اصلی ساکنان غار، «غل و زنجیر عادات غیرمنطقی و تعصبات» است که چشمان آن‌ها را از حقیقت بازداشته است.

جرقه ذهنی

همه انسان‌ها از قوه عقل، بهره‌مند هستند؛ چطور ممکن است انسان‌های درون غار، قوه عقل نداشته باشند؟

۴) فیلسوف پس از خروج انفرادی و شناخت خورشید، به حال گرفتاران غار تأسف خورده و برای رهایی آنان مجدداً به تاریکی غار بازمی‌گردد؛ بنابراین با جامعه قطع ارتباط نمی‌کند.

کلاس درس: مواجهه با حقیقت بیرون غار

نوع مواجهه	پیامد
اگر مواجهه ناگهانی باشد	ایجاد درد چشم و فرار به تاریکی و در نتیجه استوارتر شدن عقیده بر باطل
اگر مواجهه تدریجی باشد	خو گرفتن چشمان با روشنایی و شناخت اشیای واقعی

کنکورشناسی

تمثیل غار افلاطون، آخرین بار در کنکورهای داخل و خارج ۱۴۰۲ مورد توجه طراحان کنکور قرار گرفته بود.

۱۳۱- «تأکید بر عدم امکان دسترسی به لایه حقیقی هستی از طریق حس» و «برقراری پیوند میان مباحث فلسفی با قلمرو ریاضیات»، به ترتیب به کدام فیلسوف مربوط می‌شود؟

- (۱) پارمنیدس - فیثاغورس
(۲) هراکلیتوس - تالس
(۳) پارمنیدس - تالس
(۴) هراکلیتوس - فیثاغورس

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۳۰ تا ۳۳ - ۱۱۰۴

بررسی سریع:

بخش اول به دیدگاه معرفت‌شناختی پارمنیدس و بخش دوم به ابتکار ساختاری فیثاغورس (ترکیب ریاضی، فلسفه و عرفان) اشاره دارد.

گام اول

بررسی بخش اول سؤال

پارمنیدس صراحتاً بیان می‌کند که از طریق حواس نمی‌توان به واقعیت جاودان و بدون تغییر هستی رسید و «تنها با تفکر عقلی است که این حقیقت را می‌توان دریافت؛ به عبارت دیگر: حواس فقط همین مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می‌دهد؛ بنابراین نفی دسترسی حس به لایه حقیقی هستی ویژگی تفکر پارمنیدس است.

گام دوم

بررسی بخش دوم سؤال

کتاب درسی درباره فیثاغورس می‌گوید: «او ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنیان نهاد؛ بنابراین پیوند ریاضی و فلسفه از ویژگی‌های فیثاغورس است.

مروری بر دیدگاه پارمنیدس و فیثاغورس

از نظر او جهان هستی ثابت است و در هستی، نیستی راه ندارد.	پارمنیدس
معتقد بود که تنها با تفکر عقلی می‌توان به لایه باطنی هستی رسید و این لایه از هستی، بدون تغییر و جاودانه است.	
فلسفه را با ریاضیات و عرفان در هم آمیخت و دستگاه فلسفی عمیقی بنیان نهاد.	فیثاغورس
اعداد و اصول اعداد را برای همه موجودات صادق می‌دانست و اصول اولیه همه موجودات را اعداد می‌دانست.	

کنکورشناسی

این تست مشابه کنکور سراسری نوبت اول ۱۴۰۲ طرح شده است. در آنجا طراح با استفاده از ویژگی‌های هراکلیتوس و پارمنیدس تست را طرح کرده بود؛ در این سؤال اما به دیدگاه پارمنیدس و فیثاغورس توجه شده است تا صرفاً تکرار تست کنکور نباشد.

۱۳۲- در آغاز شکل‌گیری فلسفه، کدام مسئله بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را به خود مشغول ساخته بود؟

- (۱) جست‌وجوی مبدأ مادی برای توجیه پدیده‌های ثابت و بدون تغییر در جهان
(۲) تلاش برای دستیابی به تحلیلی عقلانی از دگرگونی‌های پیوسته جهان طبیعت
(۳) اثبات وحدت هستی و نفی هرگونه حرکت و شدن در لایه باطنی از جهان
(۴) پیوند دادن اصول و قواعد ریاضی با مباحث بنیادین فلسفی و عرفانی

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۴

بررسی سریع:

نخستین دغدغه فیلسوفان اولیه، فهم و تحلیل عقلی تغییرات و دگرگونی‌های مداومی بود که در جهان طبیعت مشاهده می‌کردند.

در آغاز شکل‌گیری فلسفه، آنچه بیش از هر چیز این اندیشمندان را به خود مشغول می‌داشت، دگرگونی‌هایی بود که پیوسته در جهان طبیعت رخ می‌داد. آن‌ها کوشش می‌کردند تا به دیدگاهی دست یابند که بتواند به‌درستی این دگرگونی‌ها را از نظر عقلی، تحلیل کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دغدغه آن‌ها تبیین «دگرگونی‌ها و تغییرات» بود، نه پدیده‌های ثابت و بدون تغییر.
- ۳) اثبات ثبات هستی و نفی حرکت، دغدغه عمومی فیلسوفان نخستین نبود؛ بلکه نظریه اختصاصی پارمنیدس بود.
- ۴) درآمیختن ریاضیات با فلسفه و عرفان، ابتکار فیثاغورس است و نمی‌توان آن را به عنوان دغدغه تمام اندیشمندان اولیه معرفی کرد.

۱۳۳- کدام مورد، عبارت زیر را به نحو مناسب تکمیل می‌کند؟

«بر خلاف، کشف مبدأ دگرگونی‌های جهان طبیعت در کانون توجه سقراط؛ بلکه او همواره به مسائل مربوط به

می‌پرداخت و توجه به همین حوزه، وجه او با سوفسطائیان بود.»

- ۱) فیلسوفان یونانی - نبود - اخلاق و اجتماع - اشتراک
- ۲) سوفسطائیان - بود - کمال نفس و حق طلبی - تفاوت
- ۳) فیلسوفان یونانی - بود - کمال نفس و حق طلبی - اشتراک
- ۴) سوفسطائیان - نبود - اخلاق و اجتماع - تفاوت

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۳۷ و ۳۸ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

سقراط برخلاف فیلسوفان یونانی، به مسائل انسانی پرداخت که از حیث «موضوع»، دقیقاً نقطه اشتراک او با سوفسطائیان محسوب می‌شود.

گام اول

بررسی جای خالی اول و دوم

اندیشمندان پیش از سقراط (فیلسوفان یونانی مانند تالس) تمام دغدغه‌شان تبیین عقلانی دگرگونی‌های طبیعت بود؛ اما سقراط مسیر فلسفه را تغییر داد و این موضوع در کانون توجه او «نبود».

گام دوم

بررسی جای خالی سوم و چهارم

سقراط پیوسته درباره مسائل روزمره زندگی می‌اندیشید و مسائل اساسی اخلاق، سیاست و اجتماع را در میان می‌گذاشت. از سوی دیگر، سوفسطائیان نیز با سخنوری و جدل، در همین حوزه‌ها دخالت کرده و پایه‌های اخلاقی شهر را نشانه گرفته بودند؛ بنابراین از نظر «موضوع بحث» (پرداختن به انسان و جامعه به جای طبیعت)، سقراط و سوفسطائیان دارای «اشتراک» هستند.

سوتی‌های پرتکرار!

دانش‌آموزان با دیدن نام «سقراط» و «سوفسطائیان» در یک جمله، ناخودآگاه فکر می‌کنند که باید کلمه «تفاوت» را انتخاب کنند! طراح در گزینه‌های ۲ و ۴ دقیقاً همین دام را پهن کرده است. تقابل سقراط و سوفسطائیان در «هدف» (حقیقت‌طلبی در برابر مغالطه و کسب ثروت) بود، اما در «موضوع بحث» (انسان، اخلاق و سیاست) با یکدیگر اشتراک داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) کشف مبدأ دگرگونی‌های طبیعت، اصلاً در کانون توجه سقراط «نبود»؛ بنابراین جای خالی دوم نادرست پر شده است. همچنین تضاد سقراط با سوفسطائیان بر سر کشف مبدأ طبیعت نبود (زیرا هیچ‌کدام دغدغه اصلی‌شان طبیعت نبود)، پس استفاده از نام «سوفسطائیان» در جای خالی اول نیز نادرست است.

۳) دغدغه اصلی سقراط بررسی دگرگونی‌های جهان طبیعت «نبود» و او این مباحث را که مختص فیلسوفان پیش از خود بود، رها کرده بود؛ بنابراین کلمه «بود» در جای خالی دوم، این گزینه را نادرست می‌سازد.

۴) پرداختن به مسائل انسانی، اخلاق و اجتماع، دقیقاً وجه «اشتراک» سقراط با سوفسطائیان از حیث موضوع بحث است، نه وجه «تفاوت» آن‌ها. تفاوت اصلی آن‌ها در هدف بود. افزون بر این، در جای خالی اول، ایجاد تقابل میان سقراط و سوفسطائیان بر سر مسئله «جهان طبیعت» بی‌معناست، زیرا هیچ‌کدام دغدغه طبیعت را نداشتند.

راهنمای مسیرت...

در تست‌های کنکور، همواره به مقایسه‌ها دقت کنید. سقراط در «موضوع بحث» (انسان و جامعه) با سوفسطائیان اشتراک داشت، اما در «ابزار و هدف» (برهان و فضیلت در برابر مغالطه و ثروت‌اندوزی) دقیقاً در نقطه مقابل آن‌ها قرار می‌گرفت.

کنکورشناسی

این سؤال دقیقاً مشابه تیپ تستی از کنکور سراسری داخل ۱۴۰۲ است. طراحان کنکور در آن سال، با استفاده از جای خالی و ترکیب کردن خط فکری فیلسوفان یونانی، سقراط و سوفسطائیان، روی بی‌دقتی داوطلبان در تشخیص اشتراک سوفسطائیان با سقراط، حساب کرده بودند.

کلاس درس: مقایسه دیدگاه سقراط، فیلسوفان ایونی و سوفسطائیان

عنوان	دیدگاه
فیلسوفان ایونی (مثل تالس)	تبیین دگرگونی‌های جهان طبیعت و کشف مبدأ هستی
سقراط	کمال نفس، مسائل اساسی اخلاق، اجتماع و فضیلت‌های انسانی با هدف احیای تفکر عقلانی
سوفسطائیان	مسائل انسانی، اخلاق، سیاست، جامعه و زندگی روزمره با هدف کسب ثروت

۱۳۴- کدام مورد را نمی‌توان از دفاعیات سقراط در دادگاه نتیجه گرفت؟

- ۱) گریز از مرگ و خطرات آن، بسیار آسان‌تر از گریز از بدی و رذیلت است.
- ۲) آگاهی انسان به نادانی خود، او را از تلاش برای جست‌وجوی دانش بی‌نیاز می‌کند.
- ۳) کسی که صفات و کمالات فوق بشری را می‌پذیرد، نمی‌تواند وجود خداوند را انکار کند.
- ۴) سرپیچی از فرمان الهی به دلیل ترس از مرگ، نوعی ادعای دروغین دانایی درباره مرگ است.

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۷ و ۳۸ - ۱۱۰۵

بررسی سریع:

سقراط آگاهی به نادانی را پایان راه نمی‌دانست؛ بلکه آن را انگیزه و رسالتی الهی برای جست‌وجوی دانش می‌شمرد.

سقراط به نادانی خود اقرار داشت؛ اما او بلافاصله در دادگاه می‌گوید: «اکنون که خداوند مرا مأمور کرده تا در جست‌وجوی دانش بکوشم و آن را به دیگران بیاموزم...» پس آگاهی به جهل، انسان را از یادگیری بی‌نیاز نمی‌کند؛ بلکه محرک او برای عمل به این مأموریت الهی است.

سوتی‌های پرتکرار!

برخی دانش‌آموزان وقتی می‌خوانند فروش معبد دلفی سقراط را «داناترین مردم» خوانده بود، فکر می‌کنند سقراط واقعاً به بالاترین حد دانش رسیده و دیگر نیازی به جست‌وجو نداشته است. درحالی‌که دانایی سقراط، دقیقاً همان «اقرار به نادانی و تلاش مداوم برای یادگیری» بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) سقراط صراحتاً در پایان دفاعیاتش در دادگاه گفت: «گریز از مرگ دشوار نیست اما گریز از بدی دشوار است؛ زیرا بدی تندتر از مرگ می‌دود.»

۳) سقراط در رد ادعای ملتوس گفت: «آیا کسی پیدا می‌شود که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی وجود خداوند را منکر شود؟»

۴) سقراط در دادگاه تأکید کرد که اگر از ترس مرگ از فرمان خدا سرپیچی کند، «مدعی داشتن دانشی شده‌ام که در حقیقت فاقد آن هستم.»

کنکورشناسی

این تست مشابه کنکور سراسری خارج ۱۳۹۹ طرح شده است و از حیث صورت سؤال، کاملاً مشابه آن است، اما محتوای آن تغییر پیدا کرده است.

محورهای دادگاه	توضیحات
شاکیان اصلی	نمایندگان جریان سفسطه و دشمنان فضیلت
اتهامات اصلی	انکار خدایان، ترویج خدایان جدید و گمراه ساختن جوانان آتن.
دلیل اصلی افتراها	رسوا کردن مدعیان دروغین دانایی، عامل اصلی کینه‌توزی علیه اوست.
دفاع در برابر اتهام بی‌دینی	پذیرش صفات فوق‌بشری (علم و عدالت)، منطقاً مستلزم پذیرش وجود خداوند است.
رسالت و ترس از مرگ	سرپیچی از فرمان الهی به بهانه ترس از مرگ، خود نوعی ادعای دروغین دانایی است.
مرگ در برابر بدی	گریز از مرگ بسیار آسان‌تر از گریز از بدی است، زیرا بدی تندتر از مرگ می‌دود.
حقیقت مرگ	صرفاً انتقال به جهانی دیگر و رهایی از قاضیان دروغین برای دیدار با داوران دادگاه است.

۱۳۵- این واقعیت که «ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم، بلکه گام به گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم»، بازتاب‌دهنده کدامیک از

ویژگی‌های شناخت انسان است؟

- (۱) خطاپذیری شناخت (۲) قلمرو شناخت (۳) تدریجی بودن شناخت (۴) محدودیت شناخت

(آسان - مفهومی - سریع ۵ - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

شناخت انسان در بدو تولد صفر است و افزایش آن منوط به طی کردن مراحل گام‌به‌گام و فرآیند یادگیری است.

انسان در آغاز تولد هیچ‌گونه دانسته‌ای ندارد و به مرور زمان، گام‌به‌گام و از طریق عمل آموختن در مسیر شناخت پیش می‌رود. این عبارت تعریف تدریجی بودن شناخت است.

سوئی‌های پرتکرار!

برخی داوطلبان عبارت «در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم» را با «محدودیت شناخت» اشتباه می‌گیرند؛ در حالی که ندانستن آغازین و رشد گام‌به‌گام نشان‌دهنده ویژگی «تدریجی بودن» است، اما عدم آگاهی به تمام حقایق جهان، نشان‌دهنده ویژگی «محدودیت» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ عبارت صورت سؤال ربطی به «خطاپذیری و اشتباه شدن دانسته‌ها» ندارد.

۲ «قلمرو شناخت» به تقسیم‌بندی امور به محسوس و نامحسوس می‌پردازد، نه سیر زمانی آموختن.

۴ «محدودیت شناخت» ناظر به این است که حقایق فراوانی در عالم هست که ما آن‌ها را نمی‌دانیم و ربطی به صورت سؤال ندارد.

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری خاز ۱۳۹۹ طرح شده است.

مروری بر مباحث مربوط به شناخت

مباحث مربوط به شناخت

تدریجی بودن
شناخت

خطاپذیری شناخت

ابزارهای شناخت

اعتبار شناخت

قلمرو شناخت

چیستی و امکان
شناخت

۱۳۶- با بیان کدام یک از عبارات زیر، فرد گرفتار یک تناقض شده و نظر او با ادعایش سازگار نیست؟

- (۱) انسان در شناخت لایه‌های پنهان جهان و برخی امور پیچیده، دچار ناتوانی است.
- (۲) با توجه به خطاهای مکرر حواس، هیچ‌یک از یافته‌های حسی ما قابل اعتماد نیستند.
- (۳) اساساً هیچ‌گونه معرفت و دانشی برای انسان ممکن نیست و همه دانسته‌ها مشکوک‌اند.
- (۴) ذهن انسان، مطلقاً توانایی درک پدیده‌های فراتر از حس و امور غیرمادی را نخواهد داشت.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۷ و ۴۸ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

گزینه ۳ امکان معرفت را در تمام ساحت‌ها نفی می‌کند که این شکاکیت مطلق بوده و دچار تناقض درونی است.

گزاره مذکور در گزینه سوم، اصل امکان دانستن و تمام دانسته‌ها را به صورت کلی و بدون قید و شرط نفی می‌کند. درحالی‌که گزاره «هیچ معرفتی ممکن نیست»، خودش یک ادعا و معرفت به شمار می‌رود؛ بنابراین، اظهار همین نظریه، خودش را نقض می‌کند و فرد را گرفتار تناقض ذاتی می‌سازد. این رویکرد، همان شکاکیت مطلق است.

رفع ابهام

اگر هیچ گزاره‌ای را نمی‌توان درک کرد؛ پس خود این گزاره را نیز نمی‌توان فهمید. ☺

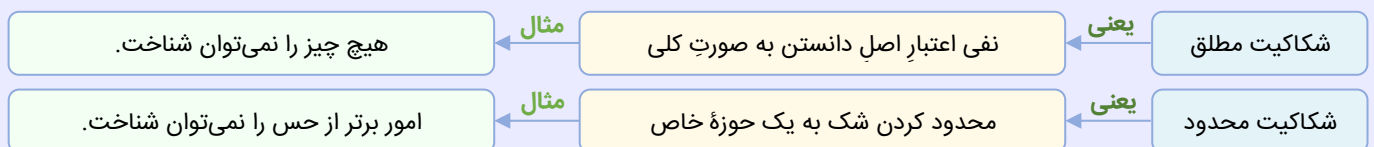
بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) این عبارت بیانگر شکاکیت محدود است. شک در شناخت برخی امور پیچیده، هرگز اصل امکان معرفت را نفی نمی‌کند.
- (۲) این عبارت بیانگر شکاکیت محدود است و بی‌اعتمادی را صرفاً به «یافته‌های حسی» محدود کرده است، نه کل معرفت.
- (۴) این عبارت نیز شکاکیت محدود به یک قلمرو خاص (امور فراتر از محسوس) است و شامل تمام شناخت انسان نمی‌شود.

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری داخل ۱۴۰۰ طرح شده است.

مروری بر شکاکیت مطلق و شکاکیت نسبی

۱۳۷- کدام مورد صرفاً از طریق شناخت عقلی درک می‌شود؟

- (۱) شناسایی و کشف علل پیدایش حالات و عواطف درونی نفس
- (۲) همکاری با حواس بیرونی برای تبیین روابط علی پدیده‌ها
- (۳) استخراج قوانین عالم طبیعت از طریق تجربه و آزمایش
- (۴) رسیدن به حقایق جدید از طریق تفکر و چینش استدلال

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۳ و ۵۴ - ۱۱۰۷

بررسی سریع:

عبارت مذکور در گزینه چهارم صرفاً از طریق استدلال عقلی محض درک می‌شود.

شناخت عقلی محض (مانند مباحث فلسفه و ریاضیات) قلمرویی است که در آن عقل بدون نیاز به یافته‌های تجربی، آزمایش یا حواس بیرونی عمل می‌کند. در این حوزه، قوه عقل قادر است کاملاً مستقل، صرفاً از طریق تفکر و چینش منطقی استدلال به حقایقی مانند ذات و صفات خداوند پی ببرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ شناسایی حالات درونی نفس (مانند شادی، درد و محبت) اگرچه با دخالت عقل حاصل می‌شود، اما منشأ آن درون‌نگری است؛ در نتیجه به عنوان شناخت عقلی محض دسته‌بندی نمی‌شود.

توضیح بیشتر

عقل در اینجا روی داده‌های درونی نفس کار می‌کند، نه اینکه خودش مستقل به شناخت جدید برسد.

۲ تبیین روابط علی پدیده‌ها با کمک حواس بیرونی، تعریف «شناخت تجربی» است که از همکاری مشترک حس و عقل حاصل می‌شود، نه عقل محض.

۳ استخراج قوانین طبیعت از طریق آزمایش در چرخه «شناخت تجربی» قرار دارد و با همکاری حس و عقل ممکن می‌شود؛ نه استدلال عقلی محض.

پرسش و پاسخ

چون عقل به تنهایی نمی‌تواند قوانین طبیعت را کشف کند و حس هم به تنهایی توانایی تحلیل ندارد؛ پس باید با یکدیگر همکاری کنند تا به شناخت برسند.

آموزگار

آقای معلم! چرا شناخت تجربی با همکاری حس و عقل حاصل می‌شود؟

دانش‌آموز

۱۳۸- در مقایسه «شهود قلبی» و «وحی الهی» کدام گزینه درست است؟

- ۱) قلمروی شهود قلبی بر خلاف وحی الهی، تنها به امور نامحسوس و مجرد محدود می‌شود.
- ۲) بر خلاف شهود که با تلاش سالک رخ می‌دهد، در وحی حقایق مستقیماً در قلب تجلی می‌یابد.
- ۳) هر دو معرفت مخصوص گروهی خاص (پیامبران و عارفان) هستند و هدف آن‌ها هدایت جامعه نیست.
- ۴) وجه تمایز اصلی آن‌ها در این است که وحی برخلاف شهود، فرآیندی تدریجی، گام به گام و غیر دفعی دارد.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۴ و ۵۵ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

شهود قلبی حاصل سیر و سلوک تدریجی خود سالک است، در حالی که در وحی الهی، حقایق مستقیماً بر قلب پیامبر تجلی می‌کنند.

شهود قلبی معرفتی است که با سعی، کوشش و مجاهدت‌های فردی خود سالک به دست می‌آید؛ اما در ساحت وحی الهی، پیامبر خود کاری نمی‌کند و حقایق، معانی و عبارات مستقیماً و بدون دخالت او، توسط خداوند در قلبش تجلی پیدا می‌کنند.

به بیان دیگر...

شهود «اکتسابی و محصول کوشش سالک» است، اما وحی «اعطایی از سوی خداوند و تجلی مستقیم حق» در قلب پیامبر است و پیامبر در این فرآیند، پدیدآورنده نیست و صرفاً دریافت‌کننده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ قلمروی هر دو معرفت مشترک است و هر دو شامل امور نامحسوس می‌شوند.

۳ بخش اول گزاره جزو شباهت‌ها بوده و درست است، اما بخش دوم آن نادرست است؛ زیرا هدف وحی «قطعاً» هدایت مردم است، در حالی که هدف شهود «لزوماً» هدایت مردم نیست.

نکته

وحی یک رسالت اجتماعی تخلف‌ناپذیر برای «هدایت خلق» است، اما شهود یک یافته فردی است که لزوماً برای هدایت دیگران صادر نشده است.

۴ وحی به صورت «دفعی و ناگهانی» صورت می‌گیرد، در حالی که فرآیند شهود قلبی عارفان، به صورت «تدریجی» است.

راهنمای مسیرت...

حواستان به جابه‌جا کردن صفات «ناگهانی» و «تدریجی» بین وحی و شهود باشد. وحی برخلاف شهود، دفعی و ناگهانی است.

کلاس درس: مقایسه وحی و شهود

شباهت‌ها	تفاوت‌ها
هر دو بی‌واسطه، حضوری و از جنس شناخت قلبی‌اند.	وحی مخصوص پیامبران و شهود مخصوص سالکان است.
هر دو مخصوص گروه خاصی از انسان‌ها هستند.	شهود با کوشش سالک است؛ اما وحی، تجلی مستقیم خداست.
قلمروی هر دو شامل امور نامحسوس است.	وحی دفعی و ناگهانی است، اما شهود فرآیندی تدریجی دارد.
ابزار درک در هر دو، باطن و قلب انسان است.	هدف وحی قطعاً هدایت مردم است و در انتقال آن خطایی رخ نمی‌دهد.

۱۳۹- کدام گزاره، درباره رویکرد معرفت‌شناختی ملاصدرا درست است؟

- دستگاه فلسفی او به دلیل عدم تکیه بر عقل، دارای هویتی کاملاً متمایز از فلسفه فارابی است.
- از نظر او ناسازگاری عقل و وحی، ناشی از نقصان در فهم انسان است؛ نه تناقض در واقعیت وحی.
- او نخستین اندیشمندی بود که بر لزوم پیوند میان برهان، کشف و شریعت تأکید بسیاری کرد.
- مکتب ملاصدرا دست‌یابی به معرفت فلسفی را صرفاً از طریق تجربه و شهود قلبی ممکن می‌داند.

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۲ و ۶۳ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

عقل و دین با هم تطابق کامل دارند و هرگونه تعارض ظاهری، ناشی از ضعف ادراک انسان است.

بر اساس مبانی تحلیلی مکتب صدرایی، پیوند مستحکمی میان تفکر برهانی و معرفت وحیانی برقرار است. از آنجا که احکام شریعت با معارف ضروری و یقینی عقلی تطابق کامل دارند، امکان ندارد که ذات وحی حاوی گزاره‌های غیرعقلانی یا متضاد با عقل باشد؛ بنابراین، اگر در مواردی میان این دو قلمرو تعارض و تضادی به چشم بیاید، این خطای ادراکی و مشکل از جانب فهم انسان (مخاطب) است که نتوانسته عمق معنا را درک کند.

در نگاه فیلسوفان اسلامی، عقل و وحی مؤید یکدیگرند. هر جا احساس تعارض کردید، مقصر «دستگاه ادراکی و فهم ما» است؛ چرا که ساحت وحی الهی از مطالب غیرعقلانی منزّه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ دستگاه فلسفی ملاصدرا متکی بر عقل است؛ نه اینکه از عقل بهره‌مند نباشد.

فلسفه ملاصدرا با وجود بهره‌مندی متوازن از شهود و وحی، کاملاً هویت فلسفی دارد و پایه آن بر عقل استوار است.

۳ ملاصدرا اولین کسی نبود که به این موضوع توجه کرد. پیش از او فیلسوفانی چون فارابی (معلم ثانی)، ابن‌سینا، سهروردی و خواجه نصیرالدین طوسی به این پیوند توجه داشتند؛ ملاصدرا کسی بود که این مقصد را کامل کرد و به توفیق نهایی رساند.

به بیان دیگر...

توجه به پیوند عقل و شرع سابقه تاریخی دارد، اما نظام‌مند کردن آن کار ملاصدرا است.

۴ معرفت فلسفی منحصرأ متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن فلسفه وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکا به تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی دست یافت.

دستگاه فلسفی ملاصدرا

ملاصدرا

راه شیخ اشراق را تکمیل کرد و توانست به نحو مطلوبی از معرفت شهودی در کنار معرفت عقلی بهره ببرد.

دستگاه فلسفی منسجمی بنا کرد که بر استدلال و منطق استوار است و از شهود و اشراق بهره می‌برد.

معتقد بود که تضاد و تناقضی میان داده‌های مستدل و یقینی عقل و معارف وحیانی وجود ندارد و عقل و وحی، تأییدکننده یکدیگرند.

عقل و دین را در همه احکام مطابق با یکدیگر می‌دانست و احکام شریعت نورانی را با معارف یقینی و ضروری در تعارض نمی‌دید.

در راه کشف حقایق الهیات از مقدمات برهانی و مطالب کشفی (شهودی) و مواد قطعی دینی استفاده می‌کرد.

۱۴۰- کدام عبارت مستلزم نوعی نسبی‌گرایی است؟

- (۱) یک باور تنها در صورتی حقیقت دارد که در عمل سودمند و کارآمد باشد.
- (۲) گزاره‌های غیرتجربی و متافیزیکی، اساساً فاقد معنا و اعتبار علمی هستند.
- (۳) معیار صدق یک نظریه، موفقیت آن در گره‌گشایی عملی و حل مسائل است.
- (۴) درستی هر شناخت، مقید به وضعیت و ویژگی‌های شخص ادراک‌کننده است.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

نسبی‌گرایی، اعتبار مطلق گزاره‌ها را نفی کرده و درستی هر شناختی را صرفاً «نسبت به خود شخص ناظر» معتبر می‌داند.

هسته مرکزی نسبی‌گرایی این است که شناخت مطلق وجود ندارد؛ بلکه هر فرد متناسب با ویژگی‌ها و شرایط خاص خود، به شناختی می‌رسد که فقط برای خودش و «نسبت به خودش» اعتبار دارد.

نکته

در دیدگاه نسبی‌گرایی، حقیقت، شخصی و ذهنی می‌شود؛ نه عینی و ثابت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۳ این دو گزاره بیانگر دیدگاه مکتب «پراگماتیسم» (عمل‌گرایی) هستند. پراگماتیست‌ها معتقدند حقیقت چیزی نیست جز آنچه در عمل مفید فایده باشد و مشکلی را حل کند. در اینجا معیار درستی، «سودمندی و کارایی» است.
- ۲ این گزاره بیانگر دیدگاه مکتب «پوزیتیویسم» است. پوزیتیویست‌ها معتقدند تنها گزاره‌هایی معنادارند که با تجربه حسی قابل اثبات باشند و لذا مفاهیم اخلاقی و متافیزیکی را بی‌معنا می‌دانند. در اینجا معیار درستی، صرفاً «تجربه و آزمون حسی» است.

رفع ابهام

اگر معیار حقیقت «سود و فایده عملی» بود ← پراگماتیسم
اگر معیار حقیقت «تأیید حسی» بود و امور غیرمادی رد می‌شد ← پوزیتیویسم
اگر حقیقت «نسبی» و «وابسته به شخص و زمان» شد ← نسبی‌گرایی

مکتب نسبی‌گرایی

شناخت هرکس برای خودش و نسبت به خودش اعتبار دارد و الزامی نیست که برای فرد دیگر معتبر باشد.

اگر شناخت آدمیان از یک‌چیز یکسان باشد، این شناخت به‌صورت اتفاقی بوده و در نوبت‌های بعدی، احتمالاً تغییر می‌کند.

عقاید نسبی‌گرایان

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری تیرماه ۱۴۰۴ طرح شده است.

۱۴۱- با توجه به نظرات ارسطو در مورد انسان و حقیقت او، کدام عبارت پذیرفتنی است؟

- (۱) قابلیت حیات و نطق، برخلاف دیدگاه افلاطون، ناشی از ساختار مادی بدن است.
- (۲) نفس انسان در هنگام تولد واجد ادراکات حسی بالفعل است اما تفکر عقلی ندارد.
- (۳) حقیقت ناطق بودن انسان، بهره‌مندی از قوه تعقل و چیدمان استدلال است.
- (۴) بدن بدون نفس، ماشینی پیچیده است که به صورت خودکار فعالیت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۲ - ۱۱۰۹

بررسی سریع:

از نظر ارسطو ناطق بودن صرفاً به معنای سخن گفتن نیست، بلکه مقصود اصلی همان قوه تفکر، تعقل و استدلال کردن است.

ارسطو تبیین می‌کند که مقصود اصلی از «ناطق» بودن انسان صرفاً توانایی سخن گفتن ظاهری او نیست؛ بلکه حقیقتِ نطق، همان قوه تفکر و تعقل است. انسان به کمک این قوه، با استفاده از تصورات و تصدیقات خود استدلال را سامان می‌دهد و در واقع هنگام تفکر، گویی در درون با خود نطق می‌کند.

نکته

نطق حقیقی یک امر درونی و عقلانی است و سخن گفتن ظاهری، تنها ابزاری برای انتقال آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ارسطو نظر استاد خود افلاطون را کاملاً قبول دارد که قوه نطق و قابلیت حیات مربوط به «نفس» است نه بدن.
- ۲) از نظر ارسطو نفس در هنگام تولد «بالقوه محض» است و هیچ چیز بالفعلی ندارد؛ یعنی نه علم، نه احساس، نه محبت و نه نفرت، هیچ کدام در بدو تولد بالفعل نیستند.

توضیح بیشتر

طبق نظر ارسطو، لوح نفس در ابتدای تولد کاملاً سفید و خالی است. پس تفکیک ادراک حسی و عقل در بدو تولد نادرست است؛ چون انسان در آن لحظه هیچ ادراک بالفعل حسی هم ندارد.

- ۴) عبارت «ماشینی پیچیده که خودکار فعالیت می‌کند» تعریف دکارت از بدن است، نه ارسطو. ارسطو بدن بدون نفس را صرفاً «یک موجود مرده» می‌داند.

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری نوبت اول ۱۴۰۲ طرح شده است.

۱۴۲- کدام تشبیه برای بیان نسبت میان «روح با بدن» نزد دکارت مناسب‌تر است؟

- (۱) هدایت مستقل یک کشتی توسط ناخدا
- (۲) تولد و رشد یک جوانه از دل بذر گندم
- (۳) ایجاد گرما در اثر اصطکاک دو قطعه سنگ
- (۴) پدید آمدن نیروی مغناطیسی در یک آهن‌ربا

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۳ - ۱۱۰۹

بررسی سریع:

دکارت روح و بدن را کاملاً مجزا می‌داند که روح مستقل است و صرفاً از بدن به عنوان یک ابزار یا ماشین استفاده می‌کند.

گام اول

دکارت معتقد است روح و بدن دو حقیقت کاملاً مجزا با خاصیت‌های متفاوت هستند. از نظر او بدن یک ماشین پیچیده و خودکار است و روح حقیقتی مستقل است که از این ماشین استفاده می‌کند.

تشبیه «کشتی و ناخدا» دقیقاً نشان‌دهنده دو موجود کاملاً مستقل است که یکی (ناخدا) هدایت و استفاده از دیگری (کشتی) را بر عهده دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) این گزینه نشان‌دهنده یک رابطه تکاملی است؛ درحالی که در دیدگاه دکارت، هیچ کدام از «جسم» و «نفس»، تکامل یافته دیگری نیستند.

۳) این گزینه نشان‌دهنده یک رابطه علی و معلولی است؛ درحالی که در دیدگاه دکارت، هیچ کدام از «جسم» و «نفس»، علت دیگری نیستند.

۴) نیروی مغناطیسی معلول ساختار اتمی خود آهن‌ریا است (مانند نگاه تک‌ساحتی که همه ویژگی‌های انسان ناشی از جسمش است). در حالی که روح از نظر دکارت، پدیده‌ای نیست که از ساختار بدن ترشح شده یا معلول آن باشد.

راهنمای مسیرت...

از نظر دکارت، روح و جسم، دو غریبه‌ای هستند که صرفاً در این دنیا با یکدیگر همسفر هستند؛ پس هر تشبیهی که نشان دهد روح پدیدآمده از بدن است یا با آن ترکیب شده، نادرست است. ناخدا و کشتی بهترین نماد دو غریبه همسفر هستند!

پاسخ‌نامه رو جمع و جور کنیم

ماهیت بدن از نظر دکارت: ماشینی پیچیده، خودکار و تابع قوانین فیزیک.
ماهیت روح از نظر دکارت: مرکز اندیشه‌ها، آزاد از قوانین فیزیک و حقیقت اصلی «من».
نوع رابطه از نظر دکارت: کاملاً مجزا و مستقل از یکدیگر (استفاده روح از بدن، مثل ناخدا از کشتی).

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ طرح شده است.

کدام تشبیه برای بیان نسبت میان حقیقت انسان با بدنش، نزد معتقدین به «انسان تک‌ساحتی»، مناسب‌تر است؟

- ۱) راننده اتومبیل با اتومبیلش
- ۲) آب با اجزای تشکیل‌دهنده‌اش ✓
- ۳) جوانه با بذری که از آن سر می‌زند.
- ۴) بخار آب با ظرفی که آن را به حرکت وامی‌دارد.

۱۴۲- از دیدگاه ابن‌سینا، خداوند چه زمانی روح انسانی را به او عطا می‌کند؟

- ۱) در همان ابتدای انعقاد نطفه در رحم مادر
- ۲) پس از پایان دوره جنینی و شکل‌گیری اندام‌های بدنی
- ۳) هم‌زمان با تولد نوزاد و آغاز زندگی در جهان طبیعت
- ۴) پس از رشد فکری و ایجاد استعداد کسب علم از طریق تفکر

(آسان - خط به خط - سریع ۱ - صفحه ۷۹ - ۱۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

از نظر ابن‌سینا، خداوند روح را پس از شکل‌گیری کامل اندام‌های جنین در رحم مادر عطا می‌کند.

ابن‌سینا معتقد است وقتی بدن انسان دوره جنینی را در رحم مادر گذراند و به مرحله‌ای رسید که صاحب همه اندام‌های بدنی شد، خداوند روح انسانی را به آن عطا می‌کند. این روح مجرد و غیرمادی، استعداد تفکر و درک اخلاق و معنویت را دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در ابتدای تشکیل نطفه هنوز اندام‌ها شکل نگرفته‌اند، در حالی که ابن‌سینا شرط اعطای روح را صاحب همه اندام‌ها شدن می‌داند.
- ۳) اعطای روح در همان دوران جنینی (داخل رحم مادر) رخ می‌دهد، نه بعد از خروج از رحم و آغاز زندگی در جهان طبیعت.
- ۴) استعداد تفکر و کسب علم «ویژگی روح» است که خداوند به جنین داده است، نه شرط و زمان اعطای آن.

انسان‌شناسی ابن‌سینا

دیدگاه ابن‌سینا

مبنای دیدگاه فلسفی او

۱- در انسان‌شناسی نظر ارسطو را پسندید و تأیید کرد.

۲- کوشید دیدگاه ارسطو را عمیق‌تر بیان کند و ابعاد دیگر آن را روشن نماید.

۳- از اندیشه‌های اسلامی و عرفانی در مسیر و دیدگاهش کمک گرفت.

دیدگاه فلسفی او

بدن انسان به لحاظ زمانی مقدم بر روح است.

وقتی جنین به حدی رسید و دارای همه اندام‌های بدنی شد، روح از جانب خدا به او اعطا می‌شود.

در این دیدگاه روح حاصل تکامل خود بدن نیست، بلکه از عالم ماوراء است.

روح انسانی جنبه غیرمادی دارد و از جنس موجودات غیرمادی و مجرد است.

کارکردهای روح

استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد، روح در ابتدا بالقوه است و با تلاش بالفعل می‌شود.

می‌تواند صاحب اخلاق، عشق، دوستی، معنویت و ... باشد.

دیدگاه عرفانی

او مانند عارفان برای روح جایگاه بسیار رفیع در نظام خلقت قائل شد.

در یک شعر تمثیلی به زبان عربی، کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی‌اش را شرح می‌دهد.

راهنمای مسیرت...

طراحان کنکور در میان سؤالات تحلیلی، تست‌هایی کاملاً متن‌محور و سطحی می‌گنجانند که پاسخ به آن‌ها تنها نیازمند خونسردی و تسلط اولیه بر کتاب است. راز موفقیت داوطلبان این است که با دیدن چند تست دشوار پیاپی دستپاچه نمی‌شوند و با نگاهی هوشمند، این تست‌های راحت را از بین سؤالات سخت بیرون می‌کشند. نمونه بارز آن همین تست ابن‌سینا بود که برخلاف ظاهر درس، در حد یک سؤال تشریحی و مستقیم از متن کتاب طرح شده بود.

۱۴۴- کدام عبارت مورد اختلاف «سهروردی و ملاصدرا» است؟

- ۱) حقیقت انسان موجودی دو بعدی (روح و بدن) است.
- ۲) برای درک حقایق، می‌توان از شهود قلبی بهره برد.
- ۳) روح و بدن دو امر مجزا هستند که کنار هم قرار گرفته‌اند.
- ۴) روح انسان قابلیت طی کردن مسیر کمال و تعالی را دارد.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۸۰ تا ۸۲ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

ملاصدرا برخلاف سهروردی (و دیگر فلاسفه) معتقد است روح ضمیمه یا مجزا از بدن نیست، بلکه باطن بدن و نتیجه تکامل آن است.

شیخ اشراق (سهروردی) نفس را یک حقیقت از سوی مشرق عالم و مجزا می‌داند که به بدن مادی (جنبه ظلمانی) ضمیمه شده است؛ اما ملاصدرا در حکمت متعالیه این جدایی را رد می‌کند. از نظر ملاصدرا، روح چیزی ضمیمه‌شده به بدن نیست، بلکه نتیجه رشد و تکامل خود جسم است و این دو، مجزا نیستند بلکه وحدتی حقیقی دارند (روح باطن بدن است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

هر دو فیلسوف انسان را حقیقتی دو بعدی متشکل از روح و بدن می‌دانند.

توضیح بیشتر

سهروردی به جنبه نورانی (نفس) و ظلمانی (بدن) معتقد است و ملاصدرا نیز تصریح می‌دارد که حقیقت انسان دو بعدی (روح و بدن) است.

۲ هر دو از فیلسوفانی هستند که برای معرفت شهودی نیز ارزش و اعتبار قائل‌اند.

توضیح بیشتر

سهروردی بسیاری از حقایق را از طریق شهود به دست می‌آورد و به زبان فلسفه بیان می‌کند و ملاصدرا نیز در دستگاه خود از شهود و اشراق بهره برده است.

۴ هر دو فیلسوف به قابلیت کمال و تعالی روح باور دارند.

توضیح بیشتر

سهروردی معتقد است نفس با کسب نورانیت مسیر کمال را طی می‌کند و ملاصدرا نیز ظرفیت روح انسان را برای دستیابی به کمالات، بی‌نهایت می‌داند.

کنکورشناسی

این تست، مشابه کنکور سراسری داخل و خارج ۱۴۰۰ طرح شده است.

۱۴۵- دانش آموزی که برای سلامتی خود ورزش می‌کند و دانش آموزی که از حقوق هم‌کلاسی‌اش در برابر رفتار ناعادلانه ناظم دفاع می‌کند، به ترتیب چه نوع فعلی انجام داده‌اند؟

- ۱) طبیعی - اخلاقی؛ هدف اولی رفع نیاز شخصی است، اما دومی مورد ستایش قرار می‌گیرد.
- ۲) اخلاقی - طبیعی؛ رفتار اولی واجد ارزش‌گذاری مثبت است، اما دومی غریزی است.
- ۳) طبیعی - طبیعی؛ هر دو رفتار با انگیزه مادی و برای رفع نیاز زیستی انجام شده‌اند.
- ۴) اخلاقی - اخلاقی؛ هر دو رفتار بر اساس اراده و هنجارهای عمومی جامعه هستند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۵ و ۸۶ - ۱۱۱۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

ورزش برای رفع نیاز شخصی و «فعل طبیعی» است، اما ایستادگی در برابر نابرابری، مورد تحسین قرار می‌گیرد و «فعل اخلاقی» است.

کلمه اول

ورزش منظم: ورزش جزو کارهایی است که انسان برای رفع نیازهای خود انجام می‌دهد، پس یک فعل طبیعی است.

کلمه دوم

دفاع در برابر نابرابری: فراتر از منافع شخصی بوده و مورد تحسین و ستایش قرار می‌گیرد، بنابراین یک فعل اخلاقی است.

فعل طبیعی و فعل اخلاقی

فعل طبیعی: کارهایی که برای رفع نیاز انجام می‌دهد.

کارهای انسان را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد:

فعل اخلاقی: کارهایی که مورد ستایش و تحسین یا سرزنش و تقبیح قرار می‌گیرند.

